

Júu³ tyú² 'e gajmaa¹a San Mateo

'Lh²¹² tsacøøi¹³ tya' Jesucristo

¹ 'E lo-o coon²¹ jí² 'e taai² jileei²¹ tsacøøi¹³ tya' Jesucristo, jaain²¹ jún² tya' 'lh²¹² David joongi tya' 'lh²¹² Abraham 'ii.

² 'In Abraham do jmii²¹ Isaac, joon Isaac do jmii²¹ Jacob, Jacob do jmii²¹ Judá coon¹³ 'in ruu²¹; catyaaí² do.

³ Judá do jmii²¹ Fares coon¹³ Zara joon sáa³o sii²¹ Tamar. Joon 'in Fares do jmii²¹ Esrom, Esrom do jmii²¹ Aram.

⁴ Aram do jmii²¹ Aminadab, Aminadab do jmii²¹ Naasón, Naasón do jmii²¹ Salmón.

⁵ Salmón do jmii²¹ Booz joon sáa³a sii²¹ Rahab. Joon 'in Booz do jmii²¹ Obed joon sáa³a Obed sii²¹ Rut. Obed do jmii²¹ Isaí.

⁶ Isaí do jmii²¹ røøi¹³ David. Joon røøi¹³ David do gasáa¹i Salomón coon¹³ tsamí² 'in galí² tsamí² tya' Urías.

⁷ 'In Salomón do jmii²¹ Roboam, Roboam do jmii²¹ Abías, Abías do jmii²¹ Asa,

⁸ Asa do jmii²¹ Josafat, Josafat do jmii²¹ Joram, Joram do jmii²¹ Uzías.

⁹ Uzías do jmii²¹ Jotam, Jotam do jmii²¹ Acaz, Acaz do jmii²¹ Ezequías.

¹⁰ Ezequías do jmii²¹ Manasés, Manasés do jmii²¹ Amón, Amón do jmii²¹ Josías.

11 Josías do jmii²¹ Jeconías coon¹³ tsaruu²¹i. 'Yiia¹³ joon ngajée¹i tsá² seein²¹ Babilonia 'in tsá² Israel si'ñúu¹mo fu goo¹o.

12 Joon mo taain²¹² tsá² Israel Babilonia Jeconías do gasáa¹i Salatiel. Joon 'in Salatiel do jmii²¹ Zorobabel.

13 Zorobabel do jmii²¹ Abiud, Abiud do jmii²¹ Eliaquim, Eliaquim do jmii²¹ Azor.

14 Azor do jmii²¹ Sadoc, Sadoc do jmii²¹ Aquim, Aquim do jmii²¹ Eliud.

15 Eliud do jmii²¹ Eleazar, Eleazar do jmii²¹ Matán, Matán do jmii²¹ Jacob.

16 Jacob do jmii²¹ José. José do gacu²mo cwoo²¹o María 'in líi¹i sáa³ Jesús 'in sii²¹o jon Cristo.

17 Joon mo galiseein²¹ 'líi²¹² Abraham ca galiseein²¹ 'líi²¹² David galiseein²¹ daytyúuin² jmii²¹ tsá². La joon jon galiseein²¹ dyatyúuin² jmii²¹ tsá² ca mo galiseein²¹ 'líi²¹² David ca ngalíin² tsá² Israel si'ñúu¹mo fu Babilonia. Joon dyatyúuin²gi jmii²¹ tsá² galiseein²¹ 'e la nʉgi 'e galiseein²¹ Cristo.

Mo galiseein²¹ Jesucristo

18 La no-o galí² mo galiseein²¹ Jesucristo. María, 'in ilíin²in sáa³ Jesús, niganá¹ júu³ coon¹³ Sé³. Pe la nʉgi icwaa¹a caain²¹ coon¹³ Sé³ do gacáan¹in María yʉʉn²¹ coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios.

19 Joon ñʉʉ¹ tya'o Sé³ do, tsʉ jaain²¹ tsá² tyú¹ 'ii, jo gali'in²¹²in 'e faa²¹ tsá² 'laa²¹ tya'a, jiin¹³ 'iin²¹²in itíuu²mo 'ido la jo ñii¹ tsá² fuu²¹.

20 Joon la 'hí²¹² 'í¹-tsi Sé³ jilaa²¹ 'elo lawa'a 'e cii¹o gajnéi¹ jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu¹u' tyaní¹i joon gajin²in:

—Sé³, jún² tya' 'lií²¹² David 'nu, 'ii¹³mo'o María do lawa tsamí² tyi'i. Jo jmaa²a 'goo²¹ tsu 'in yuun²¹ gacáan¹in do, 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios do.

21 Iliseein²¹ jaain²¹ xuui²¹² tsañuu¹ tya'a iun-sii²¹i JESÚS. Ilisii²¹ la joon tsu 'wii¹³ ijmaa¹a tiin¹³ tsá² tya'a jilaa²¹ tsaa² tya'a.

22 Jilaa²¹ 'elo galí¹ la joon 'e untsiin¹in júu³ tya' Ña'ñu¹u' 'e gafaa²¹ tsá² tya'a la mo jéi¹³. Gajin²o:

23 Jaain²¹ simí² icáan²in yuun²¹, joon iliseein²¹ yuun²¹ tsañuu¹ tya'a.

Joon iunsii²¹ 'ii Emanuel.

('E 'øø²¹tsi tsá² 'e sii²¹: Dios jee²¹² jna'.)

24 Joon mo gajná²-tsi Sé³ do gajmaa¹a jiin¹³ la jin² ángel tya' Ña'ñu¹u'. Joon ga'ii²¹mo María lawa tsamí² tya'o.

25 Pe jo 'ee gajmaa¹a coon¹³ 'ido ca galiseein²¹ 'in xuui²¹² tsañuu¹ nifu joon gaunsii²¹ 'ii JESÚS.

2

Jalín² 'in 'øøi²¹-tsí li tyín¹ sáa³ Jesús

1 Jesús galiseein²¹ fu coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Belén 'e náa¹ coon²¹ 'wó² 'e sii²¹ Judea. Herodes líi¹i róøi¹³ 'yíia¹³ joon. Joon gatyalín² 'inlíi¹³ róøi¹³ magos, tsá² jmíi²¹²-tsi 'ii. Gatyalín² fu Jerusalén jalín² li 'yeei²¹ ñi¹ do.

2 Joon gaunngíi¹ 'in tsá² do:

—¿Xiiafu tyín¹ 'in róøi¹³ 'in nigaliseen²¹ tya' tsá² Israel? Tsu jna'a naa²¹ a'a li' li 'yeei²¹ ñi¹ joon ganee²¹² na'a núu¹ tya'a. Joon nijalii²¹ i' jaun'goo²¹ o'o 'ii.

³ Joon mo ganúu² un róøi¹³ Herodes 'elo líi¹ 'láai² ga'i¹-tsi 'áai¹ coon¹³ jileei²¹ 'in néei¹ Jerusalén do.

⁴ Joon 'in róøi¹³ do gatø¹ø jileei²¹ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley tya' 'in tsá² do. 'E 'iin²¹² in litsáai¹-tsi xiiafu iliseen²¹ Cristo.

⁵ Joon 'in tsá² do 'in gatø¹ róøi¹³ do gajin² in:

—Fuu²¹ Belén joon iliseen²¹ Cristo. Tsu 'in tsá² 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios caliï gataan¹ an ni ji² 'elo:

⁶ Joon 'nu-u, fuu²¹ Belén 'e náa¹ li roon¹ on 'wó² tya' Judá,

jo líi² u'u 'in pi³ gi la jee²¹² jileei²¹ 'in tyu² to² 'e 'wó² lo;

tsu icwo'ii¹ i jee²¹² lo jaain²¹ tsá² feei¹ 'in tyu² to² tsá² tyiia 'in seen²¹ Israel.

⁷ Joon gatø¹ø Herodes 'in tsá² 'øøi²¹-tsi do 'uun²¹ mo, gaunngii¹ coon²¹ tún² liï gangoo¹ o ni'ii¹ 'in 'in núu¹ do.

⁸ Joon gasii¹ ni² i 'in tsá² 'øøi²¹-tsi do fu Belén. Joon jin² in:

—Cwolín² naa', cwo'nee²¹ naa' 'in xuui²¹² do. Joon mi tyee¹ naa' 'ii joon jmáa¹³ aa' jna júu³ ini³ ii niun'goo²¹ oo jon 'ii.

⁹ Joon mo ganúu² un 'in tsá² 'øøi²¹-tsi do júu³ tya' róøi¹³ do ngalín² mo joon no. Joon 'in núu¹ do 'in ganí² in 'in tsá² 'øøi²¹-tsi fu li néé¹ i fu li 'yeei²¹ ñi¹ ngóo¹ o nifugixu li ngalín² 'in tsá² do. Ngoo²¹ o ca ga'ii² fu yu' li raain¹ 'in xuui²¹² do.

10 J̄l̄øø¹³ mo 'áai¹ 'in tsá² 'øøi²¹-tsi mo ganí²in 'in núu¹ do.

11 Joon mo gangatáa¹ in_{uu} do gangaa¹ i y_{uu}²¹ do coon¹³ sáa³a. Joon gasi²i 'wojní¹i tyani 'in y_{uu}²¹ do joon gaun'goo²¹o 'ido. Joon ganá¹ cwóo¹ tya'a icwo¹o 'in y_{uu}²¹ do cwanáa¹ coon¹³ fuu²¹² sún² coon¹³ jmi³ 'mó² jmafuu²¹ sii²¹ mirra.

12 Joon Dios gajmaa¹a gaci¹i 'in tsá² do 'e jo tsalín²gi lí' lí tyíin¹ Herodes do. Joon ngaliin¹mo fuu²¹ goo¹o fu¹ lí' xiia²¹.

Mo nangó¹ y_{uu}²¹ Jesús fu Egipto

13 Mo ngayuui¹³ ngaliin¹ 'in tsá² 'øøi²¹-tsi do la 'i²¹² cí¹ Sé³ gajné¹i jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu¹'u' gajin²in sii²¹i Sé³ do:

—Ráan²u, jée¹i y_{uu}²¹ coon¹³ sáa³a cwolín²naa' Egipto. Joon cwotaan²¹²moo' do ca mi jmáa³aa júu³ tsu Herodes i'naa²¹in 'in y_{uu}²¹ do ijnga²mo.

14 Joon garoon¹on Sé³ joon lí' woo¹ ngalín² jée¹i y_{uu}²¹ do coon¹³ sáa³a fu Egipto.

15 Do-o taan¹in ca gajún¹mo Herodes do. La lo-o galí¹ 'e gatsín¹ júu³ tya' tsá² gafaa²¹a júu³ tya' Ña'ñu¹'u' la mo jéei¹ 'in gajin²in: “Tø¹³oo Y_{uu}²¹ Tyiia 'in taain²¹² fu Egipto.”

Ty_u² Herodes to² 'e júun²in jileei²¹ y_{uu}²¹ seein²¹ fu Belén

16 Mo galili³i Herodes 'e nigacon²on 'in tsá² 'øøi²¹-tsi 'ii tóo², 'áa¹mo gatsá² 'ni²¹-tsi joon gaty_u² to² júun²in jileei²¹ y_{uu}²¹ tsañ_{uu}¹ 'in ni ngó¹ tún² jiin¹ lí' la 'wó¹. Jileei²¹ y_{uu}²¹ tsañ_{uu}¹ 'in seein²¹ Belén joongi lí' caai¹ Belén gaty_u² to²

júun²in. Tsu la joon gajin²in 'in tsá² 'øøi²¹-tsi do 'e nigangaa¹i 'in náu¹ do.

17 Joon coon¹³ la joon ngatiin¹³ júu³ tya' 'lii²¹² Jeremías 'in gacwo¹ júu³ tya' Dios ca la mo jéei¹. Gajin²in:

18 'Áai¹ 'náa¹ 'goo²¹ fuu²¹ Ramá ci²i xuui²¹²-tsi 'áai¹ tsu Raquel ci²i cwáain¹ tya' jóon¹on.

Pe jo 'iin²¹²in wa'a cwo¹ tsá² 'ii fo'feei¹ tsu najún¹mo yuun²¹ tya'a.

19 Pe mo gangii¹in gajúin¹ Herodes gacii¹i Sé³ fu Egipto do joon gajnéi¹ jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu^{1u} 'in jin² sii²¹i 'ii:

20 —Ráan²un, cweei¹ tee¹e xuui²¹² coon¹³ sáa³a fu Israel tsu nijúun²mo 'in 'iin²¹²in ijngaai² 'ii.

21 Joon Sé³ do garoon¹on joon gatøø^{1ø} xuui²¹² do coon¹³ sáa³a fu Israel.

22 Pe mo galili³i Sé³ do 'e jóon¹ Herodes sii²¹ Arquelao tyu^{2u} to² fu Judea 'goo²¹o tsalín² do. Joon coon¹³ 'e cuu¹o gajmaa¹a Dios 'ii júu³ wa tsalín² fu li sii²¹ Galilea.

23 Joon mo gatyalín² li sii²¹ Galilea joon ngacwaa²¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Nazaret. La joon galí¹ 'e gatsín¹ júu³ gafaa²¹a tsá² cwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios la mo féei¹ 'in jin²in:

—Iunsii²¹ tsá² 'ii: tsá² Nazaret.

3

Cwoo¹o Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹ júu³ tya' Dios coon²¹ li jo 'iin tsá² seein²¹

1 La jee²¹² tyín¹ Jesús Nazaret ga'láa² Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹ 'wii²¹² cwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios li jo 'in tsá² seein²¹ coon²¹ li sii²¹ Judea.

2 Joon gajin²in:

—Cwojaa²¹-'oo' coon¹³ Dios tsu ti li tyu² Dios to² jee²¹² tsá².

3 Jaain²¹ tsá² 'in gacwoo¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹ sii²¹ Isaías gafaa²¹a cwáain¹ tya' Wó³ do mo gajin²in:

Tá² coon²¹ ni 'oo¹o jaain²¹ tsá² fu coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹, jin²in:

“‘Ijó¹ Ña'ñu¹u'. Tyaa²aa' tyú² tyii' i'ii¹³moo' 'ii, tsáa¹mo-'oo' 'e tyú¹moo'”,

jin² Isaías.

4 Joon siin³ Wó³ lí¹ jñá² camello, joon 'e 'ñuu¹ tu²gi lí¹ coon¹³ loo²¹. Joongi 'e gø²ø jmaai² sinii²¹ coon¹³ to² sá² moo²¹.

5 Joon 'in néei¹ ciudóo¹³ Jerusalén coon¹³ 'in néei¹ la caain²¹ li sii²¹ Judea coon¹³ 'in néei¹ coo¹³ li ngii¹i jmii²¹ Jordán jalín² janúu²un júu³ tya'a.

6 Joon la jee²¹² jmoo¹o tyañii²¹ tya'a tyani Dios gasaa¹i Wó³ 'ii jmii²¹ tsi jmii²¹ Jordán.

7 Pe mo gacón² Wó³ cwáain¹ 'e 'áai¹ fúui¹ tsá² fariseos coon¹³ tsá² saduceos jalín² saa¹i jmii²¹, gajin²in:

—¡Tsá² 'in coon²¹ tsá² too² 'naa'! ¿'lin nigasi²¹i 'naa' 'e laa²¹²naa' yaanaa' jee²¹² coon²¹ wúu¹ 'e nijatyéin¹?

8 Cwojmaa²aa' jiin¹³ la tí²i jmá¹ 'in nigajoo²¹-tsi.

9 Joon jo 'i¹-oo': "Jo 'e tsangii¹na' tsu jún² tya' 'lii²¹² Abraham jna'." Tsu fuu²¹²uu 'naa' 'e ca 'e cuun²¹² roon¹ lo lí² jmá² Dios ca jún² tya' 'lii²¹² Abraham.

10 La lí¹ 'mó²-o líi¹i tsá² jon, joon Dios nityaa¹ tyú² ñityí² tya'a 'e tyu²u 'mó² ca tí² jmóo³, joon jilaa²¹ 'mó² 'e jo cwo¹ 'oofuu²¹ tyú² tya'a ityu²o joon ijún² coon¹³ jí².

11 'E la ja²mo jna sáa³na 'naa' jii¹³ coon¹³ jmii²¹ 'e lí¹ lawa coon²¹ lí² 'e nigajoo²¹-oo'. Pe 'in jó¹ ciin²¹giXu la jna isáa¹i 'naa' jmii²¹ coon¹³ Espíritu Tyú² tya' Dios joon coon¹³ jí². Feei¹gi 'ii lagi jna ce jii¹³ jo tí²na cón³oon mii¹i.

12 Joon san²o 'ido 'mó² tyuun²¹ trigo tsu ti lí² untyú² trigo tya'a. Ijmaa¹a coon²¹ tyi¹ tya' trigo do. I'má² trigo fu li 'má² tsá² trigo pe tyi¹ do tya'a ijún² coon¹³ jí² 'e jo dyuu¹.

Mo gasaa¹i Wó³ jmii²¹ Jesús

13 Joon gacwo¹ii¹ Jesús li sii²¹ Galilea joon gangóo¹ fu li taain²¹² Wó³ do tí² jmii²¹ Jordán. Gangóo¹ 'e saa¹i Wó³ 'ii jmii²¹.

14 Pe jo 'iin²¹²in Wó³ saa¹i Jesús jmii²¹. Joon gasii²¹i Jesús:

—'Nu-u ná¹ sáa²u'u jna jmii²¹. ¿Tí ñi²i 'e sáa¹³na 'nu jmii²¹?

15 Pe gajin² Jesús sii²¹i 'ii:

—Cwó²du'u lí² jii¹³ la 'iin²¹²na. Tsu tyú²-u 'e jmoo²¹o' jilaa²¹ jii¹³ la to² tyu² Dios.

Joon Wó³ do gacwoo¹o júu³.

16 Joon mo ngayuui¹³ gasaa¹i Wó³ jmii²¹ Jesús joon gacwo¹ii¹ Jesús tsi jmii²¹ do. Joon tsifu joon

ganó¹ fu ñu¹fu² joon Jesús gangaa¹i 'in Espíritu Tyú² tya' Dios líi¹i maa²¹² gajngáa¹i yu¹ li siin²¹ Jesús.

¹⁷ Joon ganúu²un coon²¹ júu³ fu ñu¹fu² 'e jin²:

—'In no-o yuun²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na. Jløø¹³moo 'áai¹ coon¹³on.

4

Mo gacón² Satanás cwáain¹ xiiala líi¹ Jesús

¹ Tsifu joon gangajée¹i 'in Espíritu Tyú² tya' Dios Jesús fu coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. Icón² Satanás cwáain¹ xiiala líi¹ Jesús.

² Joon jee²¹² tunló¹ jmii¹ joon tunló¹ 'woo¹ jo 'ee gø¹²ø jiiin¹³ xu. Joon gatsá² un'áa¹i mo ngíi¹ joon.

³ Joon Satanás gangatyéen¹in li sin² Jesús 'e 'iin²¹²in cón² cwáain¹ xiiala líi¹ Jesús. Joon gajin²in sii²¹i Jesús:

—Wana 'nu-u jóon¹ Dios tyuu¹³ to² cwoli² 'iñi¹ 'e cuun²¹² roon¹on no.

⁴ Pe Jesús gañii¹i:

—Ni jí² tya' Dios jin²in: “Jo taain²¹² tsá² tyú²-u fu juncwii²¹ lo jiiin¹³ coon¹³ 'e 'iñi¹ 'e sá² dø¹²ø pe coon¹³ jilaa²¹ júu³ tyú² 'e gafaa²¹ Dios Jmii²¹.”

⁵ Joon ngajée¹i Satanás Jesús ngalín² 'e fuu²¹ nicwaa¹³ Jerusalén. Joon gasáa¹i Jesús fu yu¹ cwo¹ fee¹ si² do.

⁶ Joon gajin² Satanás sii²¹i Jesús:

—Wana 'nu-u jóon¹ Dios, cwó² cwotee²¹'u tsu ni jí² tya' Dios 'e jin²:

Ityu² Dios to² 'e 'áa¹i 'nu ángeles tya'a.

Isáa¹i 'nu coon¹³ cwoo²¹o la coon²¹ jo tyuun²¹ cuun²¹² tíi¹³i.

7 Joon gañii¹i Jesús:

—Jin²o jon ni jí² tya' Dios: “Jo untsáai¹-o'o xiiala líi¹i Ña'ñu¹u' Dios tyi'i.”

8 Xiia²¹gi tún² ngajée¹i Satanás Jesús fu yu¹ moo²¹ ñíi¹ 'áai¹. Joon ga'e²e Jesús jilaa²¹ fuu²¹ náa¹ la 'ui juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a.

9 Joon gajin²in:

—Cwóo³-oo jilaa²¹ 'elo tyi'i wana sii¹³i wojn²i tyani³ii 'e un'goo²o jna.

10 Joon jin² Jesús sii²¹i 'ii:

—Cwei², Satanás, tsu ni jí² tya' Dios jin²: “Un'goo²o Ña'ñu¹u' Dios tyi'i; joon jmoo²o jjiin¹³ to² tyu² 'ii.”

11 Joon Satanás do gajeen²¹mo coon¹³ Jesús. Joon gatyalín² ángeles 'e unji²in Jesús.

'Láa² Jesús 'wii²¹² jmoo¹o to² tya'a fu li sii²¹ Galilea

12 Joon mo ganúu²un Jesús 'e Wó³ do 'yúu¹i 'nuñ³ gangóo¹on fu li sii²¹ Galilea.

13 Pe jo gajaan¹ fuu²¹ Nazaret, gangacwaa²¹a fu Capernaum, coon²¹ fuu²¹ náa¹ ti' tyíia¹ do. 'Wó² tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ Zabolón coon¹³ Neftalí.

14 La joon galí¹ 'e gatsín¹ júu³ tya' jaain²¹ tsá² sii²¹ Isaías. 'Ii jaain²¹ 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹. Joon gataan¹an ni jí² júu³ 'e jin²:

15 'Wó² tya' Zabolón coon¹³ Neftalí 'e roon¹ li' caai¹ tyíia¹, li' caai¹ li 'yee²¹i ñi¹ jmii²¹ Jordán li sii²¹ Galilea, li néei¹ tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

16 'In tsá² 'in néei¹ li 'íi¹ nuu²¹ ganii²¹i coon²¹ jí² fee¹. Joon nigajná² joo²¹ tya' 'in tsá² 'in tói¹ 'mó¹ do.

17 Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² cwoo^{1o} júu³ tyá², jin²in:

—Cwojaa²¹-oo' coon¹³ Dios tsu ti li tyu² Dios to² jee²¹² tsá².

Tø^{2ø} Jesús tyúuin² tsá² 'in jmoo^{1o} to² saain²¹ joo²¹ taai²¹² jmü²¹

18 La 'ii²¹² ngóo^{1o} Jesús ti' tyíia¹ Galilea gangaa¹ⁱ gáí¹ tsá² taain²¹² to² pii²¹ⁱ 'mó¹ tsi tyíia¹ do. Tsu joon to² tya'a. La 'oo²¹ ruu^{21mo} 'in tsá² gáí² do. Jaain²¹ sii²¹ Simón 'in sii^{21o} jon Tú³, 'in jaain²¹ gi sii²¹ Díí³.

19 Joon gajin² Jesús sii²¹ⁱ 'ido:

—Moo^{21o} coon¹³ jna joon jmée^{3na} 'naa' tsá² jmoo^{1o} to² saain²¹ tsá² 'in lín² tsá² tyíia.

20 Tsifu joon gatuu^{21u} 'mó¹ tya'a joon ngalín^{2mo} coon¹³ Jesús.

21 Xuu ngó^{1xu} joon mo gangaa¹ⁱ gáí¹ gi tsaruu²¹ⁱ. Jaain²¹ sii²¹ Jacobo, 'in jaain²¹ gi sii²¹ Wó³. Jón^{1on} Zebedeo 'ii. Táa¹ⁱ tsi barco coon¹³ jmii²¹ 'míi¹ⁱ núu³. Joon gatø^{2ø} Jesús 'ii.

22 Joon tsifu joon ga'woo^{21mo} 'e barco do. Do-o gatíuu^{2mo} jmii²¹ joon ngalín^{2mo} coon¹³ Jesús.

'E^{2e} Jesús tsá² fúui¹

23 Joon gangó¹ Jesús la caain²¹ li sii²¹ Galilea 'e^{2e} tsá² inuu cwo¹ tya' tsá² Israel sii²¹ sinagoga. Ga'e^{2e} tsá² xiiala ilí² mi tyu² Dios to² tsá² joon gaun'láa¹ⁱ Jesús tsatsaa¹³ 'in tyán^{1an} jilaa²¹ nii² jmoowúu¹.

24 Joon galicwii^{1mo} tsá² Jesús la caain²¹ li sii²¹ Siria joon gangajée¹ⁱ tsatsaa¹³ 'in tyán^{1an} jmoowúu¹ 'láai² 'ii¹³. Seein²¹ 'in taai² tyí². Seen^{21mo} 'inlíi¹³ 'in taai² 'in'líi¹³ alma tya'a,

seen²¹mo 'inl¹i jmo²¹ wú¹ jooiñ¹, seen²¹mo jon 'in sits¹³ cwo²¹ t²i. Joon gaun'láa²mo Jesús 'ii.

²⁵ Joon fú¹mo tsá² néei¹ Galilea ngalín²mo coon¹³ Jesús. Ngaliín²mo jon 'inl¹ tsá² néei¹ Decápolis, coon¹³ Jerusalén. Seen²¹mo jon 'in ningaliín² coon¹³ fu li sii²¹ Judea joong¹ fu cwo¹³ roon¹on li' caai¹ li 'yeei²¹ ñi¹ jm²¹ Jordán.

5

Cwo¹o Jesús júu³ ty² tsa² moo²¹

¹ Joon mo gangaa¹i Jesús 'in tsá² fú¹ li' gasoo¹o coon²¹ moo²¹ joon do-o gacwó²o. Joon gan-gatyéin¹ tsá² tya'a cu' li' li tyín¹in,

² joon ga'laa²¹ Jesús 'wii²¹² 'e²e 'in tsá² do, jin²in:

'In 'in tsá² jløø¹³

³ —Jløø¹³mo 'in ñi²i 'e 'ná¹ licwii¹in Dios, ts¹ ty² Dios to² 'ii.

⁴ 'Jløø¹³mo 'in néi¹ fa'í³ ts¹ icwo¹o Dios 'ii fo'feei¹ tya'a.

⁵ 'Jløø¹³mo 'in 'wo²-tsi 'áai¹ ts¹ i'ii²¹mo 'e juncwii²¹ 'múui².

⁶ 'Jløø¹³mo 'in 'iin²¹²in 'áai¹ jmá¹a la to² ty² Dios, ts¹ Dios iuncoon¹³on 'ii 'e jmo¹o jii¹³ la 'iin²¹²in.

⁷ 'Jløø¹³mo 'in feei¹-tsi tya' tsá² xeei²¹ ts¹ ilifeei¹-tsi Dios coon²¹ tún² tya'a.

⁸ 'Jløø¹³mo 'in jo tóin¹ júu³ tya'a ts¹ 'ii-o iní²i Dios.

⁹ 'Jløø¹³mo 'in jmo¹o 'e seen²¹ tsá² ty² la 'oo²¹ 'ii ts¹ ilii¹in jón¹ Dios.

¹⁰ 'Jløø¹³mo 'in ní²i wú¹ ts¹ 'wii¹³ jmo¹o la to² ty² Dios ts¹ Dios ty² to² 'ii.

11 'Jløø¹³mo 'naa' mo jí²in tsá² 'naa' joon jmaai²¹ tsá² 'naa' joon faa^{21a} tsá² júu³ tajuu²¹ gó² tyi'naa' 'wii¹³ cwáain¹ tyiia.

12 Jmaa^{2aa} 'jløø¹³naa' jo cwolii¹innaa' caain²¹ tsu i'ii¹³naa' coon²¹ 'e tyú² 'áai¹ tyii' fu ñu'fú². Tsu la joon jon gajmaa^{1a} tsá² tya' 'in nigacwoo^{1o} júu³ tyú² tya' Dios ca la mo jéi¹, ga'øø¹mo tsá² 'ii.

'Naa' lí¹naa' lawa ñi² joongi lawa coon²¹ jí¹ 'e coo²¹ tyani tsá² taain²¹² juncwii²¹

13 "Naa' lí¹naa' lawa ñi² jee²¹² tsá² taain²¹² juncwii²¹ lo. Pe wana jo jmaai²¹gi to² ñi² tya'a, jo li ñi²gi 'uunñi² tya'a. Jo lí² liñi²gi tún¹. Jo jmeei¹gi to² jii¹³ 'e dya² tsá² tya'i fu¹ 'ø¹ tsá² joon.

14 "Naa', 'in lí¹ tsá² tyiia, lí¹naa' lawa coon²¹ jí² 'e coo²¹ tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹. Wana ná¹ coon²¹ fuu²¹ yu' moo²¹ jo lí² 'meei²¹ 'ña'a.

15 La joon jon jii¹³ jaain²¹ tsá² jo lí² 'ú¹ jí² coon²¹ jí² coo^{21o} joon sii²¹ⁱ nu' coon²¹ 'mó² 'ii²¹ cwuu²¹. Pe xu joon isii²¹ⁱ li yu'gi do joon lí² jnee¹ⁱ jleei²¹ 'in néi¹ tsi inuu do.

16 Joon la joon 'naa' jmaa^{2aa} 'e tyú² 'e tí²naa' joon coon¹³ la joon icón² tsá² cwáain¹ 'e tyú² jmoo^{2oo} joon iun'goo^{21o} tsá² Dios Jmii²¹ tyii' tyiin¹ nu'fú².

'E^{2e} Jesús tsá² cwáain¹ tya' ley

17 'Jo cwolii²naa' gacwéi¹na 'a jmáa^{3aa} 'e jo 'ee to² tí¹gi ley tya' 'lí²¹² Moisés coon¹³ júu³ ga'ee¹ 'in nigacwoo^{1o} júu³ tya' Dios la mo jéi¹. Jon'on gagó^{3oo} jmáa^{3aa} la joon, gagó^{3oo} jmaa^{13aa} tsá² júu³ 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ do.

18 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' la 'hii²¹² roon¹on ñu'fú² coon¹³ cwoo¹³ juncwii²¹ jiin¹³ ca pii³ wa'a lí¹ 'e jo 'ee to² tí¹ 'e ley do. Jmaa²¹ mogi to² ca gatsín¹ jilaa²¹ 'e 'ná² lí¹.

19 Joon doñi'in wana jo jmoo¹o la to² tyu² ley do, xufiin¹³ 'e 'wéi¹gi 'e ley do, joon 'e²e tsá² 'e jmáa¹a tsá² la joon, xaai²¹gi 'in tsá² do la jee²¹² jileei²¹ li tyu² Dios to². Pe 'in jmoo¹o jiin¹³ la tí² to² tyu²u joon 'e²e tsá² 'e jmáa¹a la joon, tsafee¹mo ilii¹in li tyu² Dios to².

20 Tsu fuu²¹²uu 'naa' wana jo 'øøi²¹gi-'oo' joon wana jo jmaa²gii' jiin¹³ la 'iin²¹²in Dios jmá¹ tsá² lagi 'in tifo² tya' ley coon¹³ 'in tsá² fariseos jo jmii²¹² cwotáan²naa' li tyu² Dios to².

'E²e Jesús tsá² cwáain¹ tya' 'nii²¹-tsi tsá²

21 'Nanuu²uun' júu³ tya' 'hii²¹² tsacøøi¹³ jin²: "Jo jngaa¹²naa' tsá², tsu 'ná¹-a lisá² 'ii²¹ tya' 'in jn-gaai¹² tsá²."

22 Pe fuu²¹²uu 'naa', doñi'in 'in tya'nii²¹-tsi coon¹³ ruu²¹i ilisá² 'ii²¹ tya' 'ii. Joon tya' jileei²¹ 'in jí²in ruu²¹i 'in tsacøøi¹³ jee²¹² 'in tyu² to nifu ijmaa¹a 'ii²¹ tya' 'ii. Joon 'in unsii²¹ ruu²¹i: "Tsá² caai²¹ 'nø." 'Áai¹ tyan' 'í¹ fo² li sityú² 'in jin² la joon.

23 "Wii¹³ joon wa 'iin²¹²u'u cwo²¹o Dios coon²¹ 'e 'yaai¹-o'o inuu cwo¹ pe la jee²¹² siin¹³in tyani altar do wa'a gatii²¹-o'o 'e 'ee¹mo ruu²¹u 'nø,

24 tú² 'e cwo²¹o Dios 'e 'yaai¹-o'o do tyani altar. Joon cweei², cwojmaa¹³a júu³ røø²¹ coon¹³ ruu²¹u. Joongi ñi²¹i ñicwo²¹o 'e 'yaai¹-o'o do.

25 'Joon wana 'iin²¹²in tsajée¹i 'nø tyani tsaa'to² 'e cwo¹o 'nø tsaa², síin¹³ coon¹³on júu³ røø²¹ tya'i

fu li cwolín²naa' coon¹³on joon coon¹³ la joon jo tsajée¹i 'nũ tyani tsaa'to². Tsũ wana gajée¹i 'nũ tyani tsaa'to² do, joon ityũ²ũ to² 'hĩ¹³ tya'a tsajée¹'nũ 'nũñĩ³.

²⁶ Joon 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'nũ jo lí² júu¹³'u 'nũñĩ³ do ca cí²'i coonti 'e cuu² do.

'E²e Jesús tsá² 'e jo feei¹ tsá² tsamí²

²⁷ "Nanũũ²ũũ³ júu³ tya' 'lĩ²¹² tsacøø¹³ 'e jin²: "Jo foo¹'u' tsamí² tya' tsá² xeei²¹."

²⁸ Pe fuu²¹²uu 'naa' doñi'iin 'in jøø²i jaain²¹ tsamí² joon wana sooin²¹ tsá² 'ii lawa'a 'e niga'laa²¹o coon¹³ 'ido.

²⁹ 'Wana unni²'i tsáa¹ jmoo¹ 'le²'u, tyí²ta, pí²ta wíin² tsũ tyú²gi wa'a tsá'ĩ¹ unni²'i do lagi wa cwoo¹³'o li 'ii²¹ la tøø²¹'u'u.

³⁰ Sina cwoo¹'o tsáa¹ jmoo¹ 'le²'u tyũũ¹³'ũ, pí²ta wíin² tsũ tyú²gi tyi'i tsá'ĩ¹ cwoo¹'o lagi wa cwoo¹³'o li 'ii²¹ la tøø²¹'u'u.

'E²e Jesús tsá² wa'a túi² tsá² tsamí² tya'a

³¹ 'Gajin²in tsá² la mo jéei¹: "Wana túi² tsá² tsamí² tya'a 'ná¹ cwo¹'o coon²¹ mo'jí² jin²in 'e nigatú¹mo 'oo²¹²o."

³² Pe fuu²¹²uu 'naa' wa gatíui² tsá² 'oo²¹²o, wana jo mo 'láa¹a coon¹³ tsañũũ¹ xeei²¹, 'in tsañũũ¹ do jmoo¹o 'e 'lee²¹'i 'in tsamí² do wa cuu²¹'i cwoo²¹o tún¹ coon¹³ tsá² xeei²¹. La joon jon doñi'iin tsañũũ¹ 'in cuui²¹ cwoo²¹o coon¹³ jaain²¹ tsamí² 'in nigatíui² nũũ¹ tya'a i'noo¹o 'in tsañũũ¹ do tsaa² lawa'a fee²¹'i tsamí² tya' tsá² xee²¹mo.

'E²e Jesús tsá² 'e jo 'é¹ tsá² Dios

33 'Nan^{uun}2^{uun} 'júu³ tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ 'e jin²: “Jo cuu¹³u júu³ tyi'i 'e niga'é¹u tyani Ña'ñu¹u.”

34 Pe fuu²¹²uu 'naa' jo 'é¹u'u tyani tsá² coonti. Jo 'é¹u'u coon¹³ ñu'fú² tsu joon si² li silii²¹² tya' Dios.

35 Jon'gi'i 'é¹u'u coon¹³ cwoo¹³ juncwii²¹ tsu do-o 'ø¹²ø Dios. Jon'gi'i coon¹³ Jerusalén tsu do-o fuu²¹ tya' røøi¹³ 'in feei¹.

36 Jo 'é¹u'u Dios coon¹³ po'tyi²i tsu jo lí² litaa²¹ si 'wii¹ 'ee jiin¹³ coon²¹ jnú¹ tyi'i.

37 Jiin¹³ fòo¹³o “joon” si “ún³” 'ee. Wana foo²¹gi'i 'áai¹ lawa 'e faa²¹a 'in 'lii¹³.

'E²e Jesús tsá² 'e jo coon¹on tsá² tya'a

38 'Nan^{uun}2^{uun} 'júu³ tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ 'e jin²: “Wana gatyí²i coon²¹ mi² unni² tsá² la joon jon tyi¹ tsá² mi² unni²i. Joon wana gatyí²i moojon² tsá² la joon tyí¹ tsá² moojón²on.”

39 Pe fuu²¹²uu 'naa': Jo tíi¹³u'u coon¹³ 'in gó². Lí' cií¹³i jmaa²a. Wana gaty^{uun}1^{uun} tsá² ju²u cataain²¹² pe cwóo¹³o lí' cataain²¹gi ju²u cwoty^{uun}1^{uun}.

40 Wana 'in 'iin²¹²in tsajée¹i 'nu tyani tsaa'to² 'e 'iin²¹²in tyí¹i 'mi² tyii¹³i. Cwoo¹³o 'mi² tyii¹³i, cwóo¹³o jon 'mi³ jnú¹ yu lúu¹³u.

41 Joon wana 'in jin² cwocón²on láa¹a coon²¹ kilometro cwocón²on coon²¹gi líi¹. Joon wana 'in mií¹³ 'nu cwoo¹³o 'ee mií¹i do.

42 Joon mo 'iin²¹² tsá² 'e tyi² tyi'i cwoo¹³ta.

'E²e Jesús tsá² 'e 'ná¹-a 'e li'iin²¹²in tsá² 'in 'eei¹ 'ii

43 'Nanuu²oo' jon júu³ tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ 'e jin²:
 “Cwoli'iin²¹²mo'o tsá² 'in seen²¹u'u tyú² coon¹³on
 joon 'ee¹mo'o 'in 'eei¹ 'nũ.”

44 Pe jna-gii fuu²¹²uu 'naa', —gajin² Jesús—
 cwoli'née¹moo' 'in 'eei¹ 'naa', fáa¹³aa' tyú² tya' 'in
 faa²¹a 'laa²¹ tyii', jmaa²aa' jmaai² 'e tyú² tya' 'in
 'eei¹ 'naa', fáa¹³aa' júu³ tyú² tya' 'in jí²in 'naa' joon
 tya' 'in jmaai²¹ 'naa'.

45 Joon coon¹³ la joon ilii²naa' jóon¹ Dios ñu²uu'
 'in tyiin¹ ñu'fú². Tsu Dios jmoo¹ 'yeei²¹ ñi¹ tya' tsá²
 gó² la joon jon tya' tsá² tyú¹, jmoo¹o jon 'e tsáa¹ jmí¹
 jee²¹² tsá² jmoo¹o la to² tyu²u la joon jon jee²¹² 'in
 tsá² 'in jo jmoo¹o la to² tyu².

46 ¿Ti líi²naa' 'e tí²-tsi Dios tyii' wa'a 'iin²¹²naa'
 jiin¹³ 'in 'iin²¹²in 'naa'? Tsu 'in cón²on 'laa¹³ tya' li
 'nii¹ tsá² jmoo¹o la joon.

47 ¿Ti líi²naa' 'e tyú² jmoo²oo' mo foo¹³naa' 'e tyú²
 tya' jiin¹³ 'in tyú² seen²¹naa' coon¹³on? Ca 'in jo
 cwii¹in Dios jmoo¹o la joon.

48 Tsu 'wii¹³ joon jmaa²aa' tyú² tya' jileei²¹ tsá² la
 jmoo¹o Dios tyiin¹ ñu'fú² tyú² tya' jileei²¹ tsá².

6

'E²e Jesús tsá² tya' to² tyú² 'e jmoo¹o tsá²

1 'Jo jmaa²aa' 'e tyú² tya' tsá² jiin¹³ la ní²i tsá²
 xeei²¹, tsu wana jmoo²oo' la joon jo 'ii¹³naa' tya'
 Ña'ñu¹u' Dios tyii' 'in tyiin¹ ñu'fú² jiin¹³xu tya' 'e
 tyú² 'e nigajmaa²aa' do.

2 Tsu 'wii¹³ joon jo fu²u tsá² mo 'e cwo²o tsá²
 sityéin¹³ jmii²¹². Tsu seen²¹ tsá² 'in sisii²i 'i¹-tsi

'e jmoo¹o in_{uu} cwo¹ sinagagas joon jee²¹² 'n_u¹ 'in jmoo¹o 'e ty_u² tya' 'in sityéin¹³ jm_{ii}²¹² pe jiin¹³ 'e ní²i tsá². Joon faa²¹ tsá² ty_u² tya'a. Pe 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', coon¹³ 'e ty_u² do 'e nigafaa²¹ tsá² tya'a ga'ii²¹mo 'ido jiin¹³ i'ii²¹i 'e gatí²i.

³⁻⁴Pe mo cwo²¹o 'e 'in sityéin¹³ jm_{ii}²¹², 'uun²¹mo cwo²¹o, ce jiin¹³ 'in seein²¹ ty_u² coon¹³on jo ñii¹i. Joon Ña'ñ_u¹u' tyi'i 'in ni¹ jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá² 'uuin²¹ icwo¹o 'n_u 'e gatí²u.

'E²e Jesús tsá² xiiala lí² faa²¹ tsá² júu³ ty_u²

⁵Joon mo foo^{2oo} júu³ ty_u² jo jmaa^{2aa} la jmoo¹o 'in tsá² 'in sisí²i 'i¹-tsi 'e jmoo¹o. 'In tsá² do tí²-tsi téen²in in_{uu} cwo¹ sinagagas joon li lí¹ ty_{uu}¹³ jee²¹² 'n_u¹ téen²in faa²¹a júu³ ty_u² tya'a li ni¹ tsá². Pe 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa': niga'ii²¹mo 'in tsá² do 'e gatí²i.

⁶Pe mi fo²¹o júu³ ty_u² tyi'i joon 'ú¹u tsi in_{uu} joon jni²¹i 'ñ_u¹ do joon mi²¹i 'uuin²¹ tyani Ñ_u²¹u. Joon Ñ_u²¹u 'in ni¹o jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá² 'uuin²¹ icwo¹o n_u 'e gatí²u.

⁷Joon mo f^{2oo} júu³ ty_u² jo jmaa^{2aa} la jmoo¹o 'in jo cwii¹in Dios Jmii²¹, tsá² 'in faa²¹a júu³ 'e jo 'ee to² tí² 'ii. Joon 'i¹-tsi 'e nuu¹un dios tya'a wa faa²¹a 'láa² naa' júu³ ty_u² tya'a.

⁸Jo jmaa^{2aa} la jmoo¹o 'ino ts_u Ñ_u^{2uu} nii¹o jilaa²¹ 'e 'naa^{2aa} la n_u'g_i 'e mí²ⁱⁱ.

⁹Ts_u 'wii¹³ joon mo f^{2oo} júu³ ty_u² joon fo^{2oo} la no:
N_u^{1u} tyíin¹ ñ_u'fú²,
cwoun'goo²¹o tsá² jiin¹³ 'n_u-u.

10 Cwoli² 'e tyu²¹u to² jee²¹² tsá².

Cwojmaa¹a tsá² taain²¹² juncwii²¹ jiin¹³ la 'iin²¹²u'un la jmoo¹o 'in taai² ñu²fú².

11 Cwoo¹³ jna'a 'uunñi² tyii'i jmi²¹² no jiin¹³ la 'naa²¹a'a.

12 Jmaa²¹a fee¹-o'o 'wii²¹² tyii'i jilaa²¹ 'e gó² 'e nigajmoo²o'o.

Tsu la joon jna'a nigajmoo²¹o'o fee¹-tsii'i 'e gó² 'e nigajmaa¹a tsá² tyii'i.

13 Jo cwo²¹o wa'a 'e 'naa²¹a'a tsaa²; 'láa²i jna'a jee²¹² jilaa²¹ 'e gó².

Tsu tyi'nu-u jilaa²¹ to² coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi coon²¹ tøø²mo. Amén.

14 'Tsu wana 'naa' jmoo²oo' feei¹-oo' tya' 'in nigajmaa¹a 'e gó² tyii' la joon jon Ñú²u' 'in tyín¹ ñu²fú² ijmáa¹a feei¹-tsi 'wii²¹² tyii'.

15 Pe wana jo jmoo²oo' feei¹-oo' tya' tsá² xeei²¹ la joon jon Ñú²u' jo ijmáa¹a feei¹-tsi 'wii²¹² tsaa² tyii'.

'E²e Jesús tsá² cwáain¹ tya' mo gø² tsá² tyiaañi¹

16 'Joon mo cøø²øø' tyiaañi¹ jo jmaa²aa' fa¹³ lí²naa' la jmoo¹o 'in sisí²i 'e 'i¹-tsí 'e jmoo¹o. Tsu 'iin²¹²in 'in tsá² do 'e iñ² tsá² 'e gø²ø tyiaañi¹. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' niga'ii²¹mo jilaa²¹ ití²i.

17-18 Pe mo cøø¹³ø tyiaañi¹ roon¹³un ní²i joon xaai²¹² tyí²i wuu²¹ 'e jo liñ²i tsá² 'e cøø¹³ø tyiaañi¹. Wa cøø¹³ø tyiaañi¹ 'uui²¹ 'e liñi¹o Ñu²u' joon 'ii icwo¹o 'nu 'e gatí²u.

'E²e Jesús tsá² xiiala lí² sáa¹i 'e tyú² tya'a fu ñu²fú²

19 'Jo saa²aa' jilaa²¹ 'e tyú² tyii' fu ni cwoo¹³ juncwii²¹ tsu fu ni cwoo¹³ juncwii²¹ joo'fu² cuu²¹u, si ili'oo² 'ee si itsataai² 'uun²¹ icón² 'ee.

20 'Áa¹mo tyú²gi tyii' wa saa²aa' 'e tyú² tyii' fu ñu'fú² li jo icuu²¹u joo'fu² jon'gi ili'oo² joon jo lí² tsataai² 'uun²¹ icón².

21 Joon doñili¹ 'e sáai¹ tsá² 'e tyú² tya'a do-o jon 'iin²¹²in cwá²a —jin² Jesús.

'E²e Jesús tsá² xiiala ilí² ngí¹i coon²¹ tsáa¹

Faa²¹gi Jesús jin²in:

22 —La 'i¹-tsi tsá² la joon ingí¹. Joon wana canii² 'i¹-tsi tsá² coon²¹ tsáa¹ ingí¹ la ngí¹ tsá² mo jmii¹.

23 Pe wana gó² 'i¹-tsi tsá² jo ñii¹i xiaafu tsáa¹a la mo ngí¹ tsá² mo 'woo¹. Joon wa líi²i tsá² 'e ngii¹i mo jmii¹ pe 'e gó²o 'i¹-tsi 'áa¹mo 'íi¹ nuu²¹ li ngii¹i.

'E²e Jesús tsá² 'e 'ná¹-a 'iin²¹²in jün¹³ Dios Jmii²¹

24 'Jiin¹³ jaain²¹ tsá² jo lí² jmáa¹a la to² tyu² gáí¹ ñi'fii²¹². Tsu ili'ee¹i 'in jaain²¹ joongi 'in jaain²¹gi ili'iin²¹²mo. Joon wana ijmáa¹a la to² tyu² jaain²¹ 'e jo 'ee ilitsáai¹-tsi 'in jaain²¹ do. Joon jo lí² jmá¹a tsá² la to² tyu² cuu² la 'ii²¹² jmoo¹o la to² tyu² Dios.

'E²e Jesús tsá² 'e 'aa¹mo Dios Jmii²¹ 'in tsaa¹-tsi 'ii

25 'Tsu 'wii¹³ joon fuu²¹²uu 'naa', jo cuu¹³-oo' coon¹³ jilaa²¹ 'e cøø²øø' coon¹³ 'e 'uu²uu' 'e taan²¹²naa' juncwii²¹ jon'gi tya' 'mi² tyi²ii'. Tsu tyiin²gi juncwii²¹ tya' tsá² lagi 'e gø² tsá² joon tyiin²gi cuerpo tya' tsá² lagi 'mi² 'e tyi²i.

26 Coon²oon' cwáain¹ tya' ton¹ øø¹i tya'cwí² tsu jo 'ee jñii¹i, jon'gi 'ee roo²¹ tya'a 'e coon¹on, jon'gi 'e coon¹on wa 'máa¹a tsi tyuu², xu li'i Ñu²oo' 'in tyín¹

ñu'fú² cwoo¹o 'e gø¹ø 'ido. Joon tyiin²gi 'naa' lagi ton¹.

27 Jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' lí² jmé¹i 'ña'a ca'no¹³ metro li ní¹gi coon¹³ jilaa²¹ 'e cu²-tsi lí²i.

28 '¿'Ee li' cu²-oo' coon¹³ jilaa²¹ 'mi² tyii²ii'? Tyaan²aan' cwáain¹ lí³ cartu² 'e cwaain²¹ jiin¹³ li cwii²¹. 'E lí³ do jo jmoo¹o to² jon'gi 'mii¹ 'mi²

29 pe fuu²¹²uu 'naa', ca 'lí²¹² røø¹³ Salomón coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a jo li la li 'e lí³ do.

30 Joon wana gajmaa¹a Dios jilaa²¹ lí³ 'ya²gi 'e taa²¹ coon²¹ jmii²¹² joon coo²¹o coon¹³ jí², cwoliñ² 'naa' icwo¹ Dios 'naa' jilaa²¹ siin¹³in'. ¡Tsá² 'in cu²-tsi coon¹³ Dios 'naa'!

31 Tsu 'wii¹³ joon jo cwotaan²naa' cu²-oo' coon¹³ Dios. Jo 'i¹-oo' 'ee icøø²øø' jon'gi tya' i'uu²uu' jon'gi tya' 'mi² ityí¹³ii'.

32 'Áa¹mo 'i¹-tsi 'in jo cwii¹in Dios tya' jilaa²¹ 'e júu³ lo, pe Ña'ñu¹ 'in tyiin¹ ñu'fú² ñii¹o jilaa²¹ 'e 'ná¹ jmé¹ to² tyii'.

33 Pe cwoo¹³-oo' 'e tyu² Dios to² 'naa' joon jmaa²aa' jiin¹³ la 'iin²¹²in. Joon wana jmoo²oo' la joon i'ii¹³naa' jilaa²¹ 'e catyia² do.

34 Jo 'i¹-oo' jmii²¹² nano tya' fa'í³ ilisá² tsa'oo²¹ tsu fa'í³ ilisá² tsa'oo²¹ 'e tya' tsa'oo²¹-o joon. 'E fa'í³ 'e sá² la coon²¹ jmii²¹² liin²mo tya' jmii²¹² joon.

7

Jo jmaa²aa' 'ii²¹ tya' tsá² xeei²¹

1 'Jo jmaa²aa' 'ii²¹ tya' tsá² xeei²¹ joon jo ijmá¹a Dios 'ii²¹ tyii'.

² Tsu Dios ijmaa¹a 'ii'²¹ tyii' jiiin'¹³ la nigajmaa²aa' do. Coon'¹³ 'ii'²¹ 'e gatyiin²aan' tya' tsá² coon'¹³ 'ii'²¹ joon icon¹on Dios 'ii'²¹ tyi'naa'.

³ Tyú² jøø²'ø 'e tyi¹ pi'³ 'y_u unni'² tsaruu'²¹u pe jo cón²'on cwáain¹ coon²¹ po'³ 'mó² 'y_u unni²'i 'wo'o.

⁴ ¿'Ee li' fu'²u tsaruu'²¹u: “Cwó² tyii³ii tyi¹ 'y_u unni²'i”, pe joongi 'y_u coon²¹ po'³ 'mó² 'y_u unni²'i?

⁵ ¡'In sisi¹'i 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'! Tyi¹du' po'³ 'mó² 'y_u unni²'i jéei¹ joongi lí² tyi²'i tyi¹ 'y_u unni² tsaruu'²¹u.

⁶ 'Jo cwoo²oo' 'e júu³ cwaai³ tya' Dios tya' tsá² 'in líi¹'i la líi¹'i tsii²¹, 'in jo tsí¹ tsa'goo¹o, jo 'ee ilin_u¹³u jiiin'¹³ ijmee'²¹mo 'naa'. La joon jon jo cwoo²oo' jilaa²¹ 'e jai² líi²naa', 'e li la li perlas tyii', tya' 'in tsá² 'in líi¹'i la líi¹'i ñí¹ tsu jiiin'¹³ i'ø¹o 'e júu³ do —jin² Jesús.

Cwoo¹³-oo' 'e cwo¹ Dios 'naa' 'e tyú² tya'a

Faa'²¹gí Jesús jin²in:

⁷ —Mí²ii' joon icwo¹ Dios 'naa'; joon wana 'naa'²¹naa' Dios joon ityee'²¹moo' 'ii; joon wana pó²oo' 'ooca'ná¹, Dios i'ná² tyii'.

⁸ Tsu tya' jileei'²¹ 'in mí¹'i, i'ii'²¹mo; joon jileei'²¹ 'in 'noo¹o ityii'¹³a; joon 'in pó² 'ooca'ná¹ 'e 'náa¹ a i'ná¹ tya'o.

⁹ 'Jiiin'¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' jo icwoo²oo' y_uu²¹ tyii' coon²¹ cuun²¹² wa'a gamii¹'i coon²¹ 'iñi¹.

¹⁰ Jon'gí cwoo¹³naa' jaain²¹ mii'²¹ wa'a gamuu¹'i jaain²¹ joo²¹ taai² jmii²¹.

11 Joon wana 'naa', 'in líi¹ 'in gó², ñí²oo' 'e cwoo²oo' 'e tyú² tya' yuun²¹ tyii', fee¹gi 'áai¹ icwo¹ Dios 'e tyú² tya' 'in mí¹.

12 'Tsu 'wii¹³ joon jmaa^{2aa} tya' tsá² xeei²¹ jiin¹³ la 'iin²¹²naa' jmaa^{1a} tsá² xeei²¹ tyii'. Coon¹³ la joon itiin¹³ moo' 'e ley tya' Moisés coon¹³ jilaa²¹ júu³ tya' 'in tsá² 'in gacwoo^{1o} júu³ tyú² tya' Dios ca la mo jéi¹.

Cwoo¹³-oo' 'íi¹ 'naa' 'ooca'nú¹ cu² áai¹

13 'Ii¹ 'naa' 'ooca'nú¹ cu² 'áai¹ tsu 'ú² 'áai¹ 'e 'ooca'nú¹ si² li 'ii²¹ joon 'e fu¹ 'e tsá^{1a} li 'ii²¹ 'áai¹ mo 'ú² 'e fu¹ joon. Joon fúu¹ mo tsá² tsalín² fu¹ joon.

14 Pe cu² áai¹ 'e 'ooca'nú¹ tyi² fu ñu'fú² joon tii² 'e fu¹ 'e ngo² fu ñu'fú². Joon xu tsá² 'in tsa²¹ 'e fu¹ 'e tsá^{1a} ñu'fú².

Cwii¹ tsá² 'mó² 'oofuu²¹ coon¹³ 'oofuu²¹ tya'

15 'Un'øø¹naa' yaanaa' coon¹³ 'in tsá² 'in jin² 'e faa²¹ a cwáain¹ tya' Dios pe jo jo¹. Jalín² mo jee²¹² 'naa' lawa joo'saa²¹ xuui²¹² 'in 'wo²-tsi 'áai¹ pe 'yia¹ tsiinuu²¹ 'in 'lii³ mo 'ii.

16 Lí²-i licwii²¹naa' 'ii coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo^{1o} tsu jo cún¹ tsá² mi³ wuunjøø¹³ 'mó² tóon¹, jon'gi cún¹ tsá² mi³ cwarií³ 'mó² tóon¹ náa².

17 La joon jon coon²¹ 'mó² 'oofuu²¹ tyú² cwo^{1o} jiin¹³ 'oofuu²¹ tyú²-u. Coon²¹ 'mó² 'e gó² cwó^{1o} jmaai² 'oofuu²¹ 'e gó²-o.

18 Coon²¹ 'mó² 'oofuu²¹ tyú² jo lí² cwo¹ 'oofuu²¹ gó² jon'gi lí² cwo^{1o} coon²¹ 'mó² 'oofuu²¹ gó² 'oofuu²¹ tyú².

19 Joon jilaa²¹ 'mó² 'oofuu²¹ 'e jo cwo^{1o} 'oofuu²¹ tyú² 'ná¹ 'wiin²¹ in joon coo^{1o}.

20 Iliñí² 'naa' xiiala líi¹i tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o.

Jo jileei²¹ i'ii²¹i li tyín¹ Dios Jmii²¹

21 'Jo jileei²¹ itsataai² li tyín¹ Dios Jmii²¹, 'in nigasií²¹i jna jin²in: “Ña'ñu¹u', Ña'ñu¹u'.” Jiin¹³ 'in nigajmaa¹a la to² tyu² Ñu³oo itsataai² li tyín¹in ñu¹fú².

22 Joon mi tyé¹ jmí²¹² joon fúu¹mo 'in jin²in sií²¹i jna: “Ña'ñu¹u', nigafaa²¹ jna'a coon¹³ 'e sii²¹ 'nu, joon coon¹³ 'e sii²¹ 'nu niga'wóo³na'a 'in 'líi³ taai² 'alma tya' tsá², la joon jon nigajmoo²¹o'o milagros fee¹ 'láai² tya' tsá².”

23 Pe joon ifuu²¹²uu 'ii: “Jo mo galicwí³na 'naa', jeen¹³naa' tyani³ii jileei²¹naa' 'in nigajmaa¹a 'e gó²” —jin² Jesús.

Tún² 'ii¹³ tñifuu²¹ jmoo¹o tsá²

Faa²¹gi Jesús jin²in:

24 —Jileei²¹ tsá² 'in nuu¹un joon jmoo¹o la to² tyu²uu líi¹i la líi¹ tsá² 'in 'øøi²¹-tsi, 'in jmoo¹³ 'nú¹ ni cuun²¹².

25 Joon mi jó¹ jmí¹ mñí²¹, joon galifee¹ jmí²¹, joon 'la¹ tyí² 'e 'nú¹ do pe jo gacií² tsu si² ni cuun²¹².

26 Pe 'in nuu¹un joon jo jmoo¹o la to² tyu²uu líi¹i la líi¹ tsá² 'in báí¹ 'in gajmaa¹³ 'nú¹ ni too¹³.

27 Joon mo najó² jmí¹ joon galifee¹ jmí²¹, ga'la² tyí² 'e 'nú¹ do. Joon gaci²mo 'e 'nú¹ do coonti.

28 Joon mo gauntyeei¹ Jesús júu³ tyaa¹a do 'áai¹ tsa'goo²¹-tsi jileei²¹ coon¹³ 'e ga'ee¹e Jesús do.

29 Tsu ga'e²e Jesús tsá² lawa 'in 'oo¹o to² jo 'ee¹ la 'é¹ 'in tifo² tya' ley tya' Moisés.

8

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsá² 'in líi¹ jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ tya'

1 Mo gajngáa¹i Jesús 'e moo²¹ do fúu¹mo tsá² ngalín² caluu.

2 Joon gangatyéen¹in jaain²¹ tsá² 'in líi¹ jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ tya' coo¹³ li ngaai¹ Jesús. Joon 'in tsá² do gasii²¹i wojní¹i tyani Jesús joon jin²in sii²¹i Jesús:

—Tsañu¹, feei¹du-'o'o, wana 'iin²¹²u'un lí²-i un'láa²u jna.

3 Joon gataan¹an Jesús cwoo²¹o tya' 'ido joon jin²in sii²¹i 'ido:

—'Iin²¹²moo jon. Un'láa²moo 'nu.

Joon tsifu joon ga'láa²mo 'e jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ 'e líi¹i.

4 Joon jin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Jo 'in fu²¹u jii¹³ jaain²¹. Jii¹³ cwoo¹³o cwo'eei¹³ 'wo'o untsá². Joon cwocwoo²o fa¹ tya' Dios jii¹³ la to² gaty² ley tya' Moisés. Joon coon¹³ la joon liñi¹ tsá² 'e niga'láa²mo'o.

Gaun'láai² Jesús tsa'leei¹³ tya' 'in tyu² to² 'láa²

5 Joon mo ga'í² Jesús fuu²¹ Capernaum joon gangatyéen¹in jaain²¹ 'in tyu² to² 'láa² Roma co' li siin¹² Jesús

6 joon gajin²in sii²¹i 'ii:

—Tsañuu¹, jmaa²¹a feei¹-o'o 'wii²¹² tyiia tsu jaain²¹ tsa'leei¹³ tyiia raain¹ tsaa¹³a coo¹³ 'mó² fu tyiia. 'Áai¹ jó¹ tsaa¹³a cuu¹³ 'áai¹.

⁷ Joon Jesús gajin²in:

—Iní³oo, niun'láa²na.

⁸ Joon 'in tyu² to² 'láa² do gañii¹:

—Tsañuu¹, jo tíi²na 'e 'u²¹u inuu tyiia, jiiin¹³ tyu²¹u to² 'e un'láa²mo tsa'leei¹³ tyiia joon i'láa²mo.

⁹ Seen²¹mo jaain²¹ 'in tyu² to² jna; jna-a jon tyu³uu to² 'láa². Joon mo tyu³uu to² 'láa² tyiia 'e tsáa¹a, tsaa²¹o. Joon wa fuu²¹²uu, “na¹” joon joo²¹-o. Joon wana tyu³uu to² tsa'leei¹³ tyiia 'ee jmáa¹a, jmaa¹o.

¹⁰ Joon mo ganúu²un Jesús 'e júu³ lo joon ganga'goo²¹-tsi, joon jin²in sii²¹i 'in ngalín² caluu:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jo mo gatsee²¹na jiiin¹³ jaain²¹ jee²¹² tsá² Israel 'in jo¹ líi²i la jo¹ líi² 'ino.

¹¹ Fuu²¹²uu 'naa' 'e fúu¹mo jalín² li 'yeei²¹ ñi¹, jalín²mo jon li' li yooi¹³ ñi¹ jaa¹³i 'í¹ coon¹³ Abraham, coon¹³ Isaac coon¹³ Jacob fu li tyu² Dios to² ñu¹fú².

¹² Pe i'woo²¹mo Dios fu caluu 'in nanáa¹ tyú² tya' 'e dø¹ do. I'woo²¹mo fu caluu li 'í¹ nuu²¹. Joon ityi²i, joon cuu²¹i moojóon¹on —jin² Jesús sii²¹i tsá² fúu¹ do.

¹³ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tyu² to² 'láa² do:

—Cwei¹ fu tyi'i, 'e jo¹ ni galíi²u'u ilí² tyi'i.

Joon 'in tsa'leei¹³ tya'a tsifu joon ga'láa²mo.

Gaun'láa²mo Jesús 'yiiaunsáa³ Tú³

14 Joon gangó¹o Jesús fu li tyín¹ Tú³, joon do-o gangaa¹i 'yiaunsáa³ Tú³ taain¹ yu tyí².

15 Joon gason¹ Jesús cwoo²¹o joon tsifu gacwó² tyí². Joon tsifu joon garoon¹on joon gatyaa¹ tyú² 'e idø¹ Jesús coon¹³ 'in catyaa² do.

Gaun'láai² Jesús tsá² fúui¹

16 Joon mo gatséi¹ ñi¹ gangajée¹i tsá² 'in taai²¹² 'in 'lîi³ alma tya'a li sin² Jesús. Joon mo gatyú² Jesús to² 'e 'wé¹i 'in 'lîi³ do joon ga'woo²¹mo. Joon Jesús gaun'láai² ce jileei²¹ 'in tsatsaa¹³ do.

17 La joon galí¹ 'e gatsín¹ júu³ ga'ú² 'in tsá² gac-woo¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹ sii²¹ Isaías mo gajin²in: “Gajeen¹³mo 'e jo pí³-tsi', joon ga'wo²o jmoowúu¹ 'e lee²e'.”

Lawa 'in 'iin²¹²in ngí² coon¹³ Jesús

18 Joon mo gangó¹ Jesús 'áai¹ fúui¹ tsá² niteen¹in ce cu' li' li siin¹²in, joon gatyú² Jesús to² wa'a tsalín² tsá² tya'a li' ngoo¹³ li náa¹ tyíia¹ do.

19 Joon jaain²¹ jee²¹² 'in tifo² tya' ley do gan-gatyéen¹in li sin² Jesús joon jin²in sii²¹i Jesús:

—Tifo², 'iin²¹²na ní³ii coon¹³ 'nɯ doñixiia' cwoo¹³'o.

20 Joon Jesús do gañii¹i:

—'In cwii¹ sá² too²¹ tya'a tií² xá¹ joon 'in ton¹ sá² sii²i pe 'in Ruu²¹i Tsá² jo sá² tya'a li ján³.

21 Jaain²¹gi 'in lí¹i tsá² tya'a gajin²in sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u, 'iin²¹²na ní³ii coon¹³ 'nɯ pe cwo²'o ni'áai¹³duu ñu³u jéei¹ nifu.

22 Joon Jesús do gañii¹i:

—Na¹ coon¹³ jna. Cwoli² cwo'aai¹ 'in jo cwii¹in Dios 'in 'lii²¹² do.

Jmoo¹o Jesús 'ii¹ tii² tyí²

²³ Joon gaí² Jesús tsi barco coon¹³ tsá² tya'a 'in ngalín² coon¹³.

²⁴ Joon garóon² coon²¹ tyí² tá² líí¹ ca ganga'ó² jmí²¹ tsi barco do. Joon cwuu²¹mo Jesús la jee²¹² do.

²⁵ Joon tsá² tya'a ngalín² ngaunjnaa¹-tsi 'ido. Joon gajin²in:

—iÑa'ñu¹u! Laai²¹² jna'a. Ti li te²moo'o.

²⁶ Joon Jesús do gañii¹i:

—¿'Ee li' 'goo²¹oo' 'áai¹? i'Áai¹ xu jai² líí²naa'!

Joon garóon² Jesús joon gatyu²u to² 'e tyí² do coon¹³ jmí²¹ do 'e ján² tii². Joon coonti gajaan¹an tii².

²⁷ 'Áai¹ tsa'goo²¹-tsi 'in tsá² do joon gajin²in:

—¿'lin-gi 'in tsañuu¹ no? Ca tyí² coon¹³ jmí²¹ nuu¹³u to² tyu² 'ino.

Lawa gáí¹ tsá² Gadara 'in taai² 'in 'lii³ 'alma tya'a

²⁸ Joon mo gatyí¹a Jesús li' ngóo¹³ tyí¹a cataain²¹ do li roon¹ cwoo¹³ 'wó² tya' tsá² seein²¹ Gadara gáí¹ tsañuu¹ 'in taai² 'in 'lii³ alma tya'a ga'woo²¹i li taa¹³ 'áan³ tya' 'lii²¹². 'In gáí¹ do 'in 'lii³mo ca jo lí² ngí¹ tsá² li' co' li taa¹i. Joon gangatyéen¹in li sin² Jesús.

²⁹ Joon ga'láa² 'wii²¹² 'oo¹o gajin²in:

—¿'Ee to² ñi²¹i jee²¹² jna'a, Jesús? Joon¹ Dios 'nu. ¿Ti ñi²¹i 'e 'e²e jna'a wúu¹ la nu'gi ijó¹ 'ii²¹?

30 Joon coo^{'13} joon taain²¹² ca poo²¹² ñí¹ fúui¹ l̥ií¹ gø¹²ø.

31 Joon 'in 'l̥ií^{'3} taai² tya' 'in tsá² do gam̥i¹i tyani Jesús jin^{'2}in:

—Wana 'woo²¹o'o jna'a wa'a cwo^{'2}o tsatoo²¹o'o alma tya' 'in ñí¹ no.

32 Joon gajin^{'2} Jesús s̥ií^{'21}i 'in 'l̥ií^{'3} do:

—Cwolín²naa['].

Joon 'in 'l̥ií^{'3} taai² alma tya' 'in tsá² gái¹ do ga'woo²¹mo joon ngataa²¹²i alma tya' 'in ñí¹ do. Joon tsifu joon 'in ñí¹ do ngalín² cwiin¹in lí' s̥ijí² joon gaxuu^{'21}i tsi tyíia¹ do, joon gajgoo^{'21} jm̥i^{'21} do.

33 Joon 'in 'aai¹ ñí¹ do ngalín² cwiin¹in 'goo^{'21}o fu ifuu²¹ gajmaa^{'13}a tsá² júu³ xiiala galí¹ tya' 'in tsá² 'in taai² 'in 'l̥ií^{'3} alma tya'.

34 Joon jileei^{'21} tsá² néei¹ 'e fuu²¹ do ngalín² ngajøø^{'2}i Jesús. Joon mo gangaai¹ 'in tsá² do Jesús gam̥i¹i tyani Jesús wa cwo^{'i1}i 'ido fu goo¹o.

9

Gaun'láa^{'2}i Jesús jaain²¹ tsá² 'in 'ii^{'13} tá² cwoo²¹ t̥ií^{'2}i

1 Joon ga'í² Jesús tsi barco do joon gang̥i^{'1}i lí' cataain²¹ caai¹ tyíia¹ do. Joon gatyee^{'12}i fuu²¹ lí' taain¹.

2 Joon gajée¹i tsá² jaain²¹ tsá² 'in 'ii^{'13} tá² cwoo²¹ t̥ií^{'2}i 'yuui² coon²¹ jmoo²¹. Joon mo ganí^{'2} Jesús xiiala jo^{'1} lí^{'2}i 'in jalín² do gajin^{'2}in s̥ií^{'21}i 'in tsatsaa^{'13} do:

—Tya¹-'o'o yú², ni'iin²moo tsa² tyi'i.

3 Joon 'inlii¹³ tifo² tya' ley 'in taai² do nigaⁱ¹-tsi: “In tsá² lo faa²¹a 'laa²¹ tya' Dios coon¹³ júu³ tya'a.”

4 Joon galiñii¹i Jesús 'ee 'i¹-tsi 'in tsá² do joon gaunngii¹i, jin²in:

—¿'Ee li 'i¹-'oo' 'e gó²?

5 ¿No-o jo taai²¹²gi fuu²¹²uu 'in tsá² no: “Ni'iin²moo tsaa² tyi'i”, si fuu²¹²uu 'e: “Ráan²un ngí² tíi¹³i”?”

6 Pe 'e liñí² 'naa' 'e Ruu²¹i Tsá² 'oo¹o 'ii²¹ ili'iin²in tsaa² tya' tsá² mo taain²¹² juncwii²¹, jøø²øø' 'elo.

Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsatsaa¹³ dó²:

—Ráan²un no; pé¹ jmoo²¹ tyi'i no, cwei¹ fu tyi'i.

7 Tsifu joon garoon¹on 'in tsá² do joon nga²mo fu tyá'a.

8 Joon gafoo¹³mo 'in tsá² néei¹ do mo ganí² 'elo, joon gaun'goo²¹o Dios 'e nigacwo¹o Dios 'ii²¹ 'e li 'iin² tsá² tsaa² tya' tsá².

Mo gatø¹ø Jesús Mateo

9 Joon mo gacwoⁱ¹i Jesús fu li taain¹ do gangaa¹i jaain²¹ tsá² sii²¹ Mateo tyiin¹in cón² 'laa¹³ 'e 'ni¹ tsá². Joon gajin² Jesús sii²¹i Mateo do:

—Na¹ coon¹³ jna.

Joon 'in Mateo do garóon²on li tyiin¹in joon gangó¹ coon¹³ Jesús.

10 Joon ga'í² Jesús coon²¹ inuu. Gøø²¹ø 'í¹i. Joon gatyaliin² fúui¹ 'in cón² 'laa¹³ li 'ni¹ tsá² coon¹³ fúu¹mogi 'in røøi²¹ tsaa². Coon²¹ caan²mo néei¹ gø²ø coon¹³ Jesús joongi coon¹³ tsá² tya'a.

11 Joon mo gangó¹ tsá² fariseos 'e tyiin¹ Jesús gø²ø coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ do gajin²in sii²¹ tsá² tya' Jesús:

—¿Ee li' tyíin¹ tifo² tyii' gø²∅ coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ joongi coon¹³ 'in tsá² røøi²¹ tsaa²?

12 Joon nuu¹un Jesús 'e jin² 'in tsá² do joon gajin²in:

—'In tsá² tyúí¹ coon¹³ 'in tsá² tyú² si'í¹-tsi jo 'néi¹ timí¹ tya'a, jiin¹³ tsatsaa¹³ 'néi¹ timí¹ tya'a.

13 Cwolín²naa', cwolití²moo' 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ tya' Dios 'e jin²: “'In²¹²gíi 'e jmá¹a tsá² fee¹-tsi tya' tsá² xeei²¹ lagi'i cwo¹o jna fa¹.” Tsu jo gagoo²¹²oo wa'a tó³∅∅ 'in tsá² tyúí¹, gagoo²¹²oo 'e tó³∅∅ 'in røøi²¹ tsaa² wa'a ijaa²¹-tsi.

Gaungí¹i tsá² Jesús cwáain¹ tya' 'e gø² tsá² tyi-iañi¹

14 Joon gangatyéen¹in 'in tsá² 'in ngí¹ coon¹³ Wó³ saai¹ tsá² jmí²¹ co² li tyíin¹ Jesús joon gaungí¹i:

—'In tsá² fariseos la joon jon jna'a tyé²e 'e tyi-iañi¹. ¿Ee li jo gø²∅ tsá² tyi'i tyiiañi¹?

15 Joon gañii¹i Jesús:

—Jo jmoo¹o tsá² fa¹³ mo tsáa¹a li cuui¹³ cwoo²¹ tsá² la 'í²¹² tyíin¹ 'in tsá² cuui¹³ cwoo²¹ do. Pe ijó¹-o coon²¹ jmí²¹² mo jo tyíin¹gi 'in nigacuui¹³ cwoo²¹ do joongi idø²∅ tyiiañi¹.

16 'Jiin¹³ jaain²¹ jo toon¹³ 'mí² fiin²¹ coon²¹ 'mí² natsái² tsu mi ron² tsá² itsuu² 'e 'mí² fiin²¹ do joon ilifee²gi li 'gí¹i.

17 La joon jon jo tyiia²¹ tsá² jmí³ móo¹ tsi loo²¹ tsáai² tsu wana jmoo¹o tsá² la joon i'gí¹i 'e loo²¹ tsáai² do joon tsa'í¹i 'e jmí³ móo¹ do coon¹³ loo²¹. Tsu 'wii¹³ joon tyiia²¹ tsá² jmí³ móo¹ tsi loo²¹ 'mí² joon tyú²jee²¹² tún² do.

Lawa jamí¹ Jairo coon¹³ 'in tsamí² 'in gason² sñn³ Jesús

18 La jee²¹² tyín¹ Jesús faa^{21a} 'e júu³ do gatyía¹ jaain²¹ tsá² feei¹ tya' tsá² Israel. Joon gasi²ⁱ wo-jní¹ⁱ tyani Jesús joon gajin²ⁱⁿ:

—La ngayuui¹³ júun² mogi yuun²¹ tyiia. Pe wana cwoo¹³ⁱ o cwotaan¹³ⁱ an cwoo^{1o} tya'a joon ijiin¹ⁱⁿ tún¹.

19 Joon garóon^{2on} Jesús gangóo^{1o} coon¹³ 'ido coon¹³ tsá² tya'a.

20-21 Joon li ningóo^{1o} 'yuui fu¹ gason^{2on} jaain²¹ tsamí² tsaa¹³ tí' sñn³. Dyatun¹ jiin²¹ ningó¹ 'e tu-
uin²¹ 'in tsamí² do. Ga'i¹-tsi 'in tsamí² do: “Xufin¹³ coon²¹ son^{3oon} sñn³ 'ido in'láa^{2moo}.” Tsu 'wii¹³ joon gangatyéen¹ⁱⁿ caluu li ngó¹ Jesús gason^{2on} sñn³ⁱⁿ.

22 Joon gajin¹ⁱⁿ 'ña'a Jesús gajóø²ⁱ 'in tsamí² do joon gajin²ⁱⁿ:

—Tya¹-o'o yú². Tsu niga'láa^{2mo} o tsu 'wii¹³ⁱ jo^{1o} galí^{2u}.

Joon tsifu joon ga'láa^{2mo} 'in tsamí² do.

23 La jee²¹² joon gatyía¹ Jesús tya' 'in tsafeei¹ do. Joon mo gangoo^{1o} nataai² tí² 'e ti li tsa'áa^{1mo} 'ido joon ganaa²¹² 'goo¹ 'áai¹.

24 Joon gajin² Jesús:

—'Wóo^{2naa}, tsu jo mo 'lñi²¹² 'in simí² no lí' cwuu^{21mo} 'ino.

Joon 'in tsá² do gacoo²¹ ngí² tya' Jesús.

25 Mo ga'wóo²ⁱ 'in tsá² do ga'í² Jesús li raain¹ 'in simí² do joon gason^{2on} cwoo^{21o} 'ido. Joon garóon^{2o} 'ido.

26 Joon galiñi¹ tsá² 'in néei¹ la caain²¹ fuu²¹ taa¹³ do jilaa²¹ 'e nigalí¹.

Mo gaun'láa²ⁱ Jesús gai¹ tsá² tiui²

27 Mo gacwo^{ñi} Jesús tsi in^{uu} do gáí¹ tsá² tiui² ngalín² caluu Jesús 'oo¹o tá² jin²ⁱⁿ:

—¡Fúu² cwolii^{1u} jna'a, Joon¹ David!

28 Joon mo gatyee¹²ⁱ Jesús fu tya'a 'in tsá² tiui² do gangatyéen¹ⁱⁿ joon gaungñi¹ⁱ Jesús 'ii:

—¿Ti la jai² líi^{2naa} 'e liun'láa^{2na} 'naa'?

Joon gañii¹ⁱ 'in tsá² do:

—Jo¹o líii² jna'a, Ña'ñu^{1u}.

29 Joon gataan^{1an} Jesús cwoo^{21o} unni² tsá² tiui² do joon jin²ⁱⁿ sii²¹ⁱ 'ido:

—Cwolí² jiin¹³ la jo¹ líi^{2naa}.

30 Joon ga'lóo^{2o} unní¹ⁱ. Joon Jesús ga'ñi²ⁱ júu³ jin²ⁱⁿ sii²¹ⁱ 'ido:

—Xúun² fú^{2uu} jiin¹³ jaain²¹ 'e niga'lóo^{2o} unni²ⁱⁱ.

31 Pe xuu joon xuu 'wóo²ⁱ xu do joon gajma^{2a} júu³ jileei²¹ 'in néei¹ do jilaa²¹ 'e nigajmaa^{1a} Jesús tya'a.

Mo gaun'láa²ⁱ Jesús jaain²¹ tsá² 'in jo lí² faa^{21a}

32 Joon mo ga'wóo²ⁱ 'in gáí¹ do joon 'in xeei^{21gi} ngataai² jée¹ⁱ jaain^{21gi} tsá² 'in jo lí² faa^{21a} li tyín¹ Jesús. 'In 'lí¹³mo 'yuui² alma tya'a.

33 Joon mo gatyii¹ⁱⁿ Jesús 'in 'líi¹³ 'yuui² alma tya'a do tsifu joon ga'láa² 'in tsá² do 'wii²¹² faa^{21a}. 'Áa¹mo tsa'goo²¹-tsi 'in tsá² taai² do joon gajin²ⁱⁿ:

—Jiin¹³ cafu jo mo nee^{21e} fu goo^{21o} Israel la lí¹ 'e ganee^{21e} nano.

34 Pe 'in tsá² tya' fariseos do gajin²ⁱⁿ:

—'In tsañ^{uu}1 no 'woo²¹i 'in 'lⁱⁱⁱ13 taai² alma tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in ty^u2 to² 'ii.

Feei¹-tsi Jesús tya' tsá²

³⁵ Ngóo¹ Jesús la caain²¹ fuu²¹ coon¹³ fuu²¹ pi³ náa¹ do. Tsi in^{uu} cwo¹ sinagogas gacwo¹ júu³ tyá² tya' mi li ty^u2 Dios to² tsá². Joon gaun'láa²i jileei²¹ tsatsaa¹³ 'in tyaan¹an 'láai² nii² jmoowúu¹.

³⁶ Joon mo gajóø²i Jesús 'in tsá² do fúu² galíi²i ni'i 'ido ts^u 'in tsá² do líi¹i la líi¹ joo'saa²¹ 'in jo seein²¹ 'in 'aa¹i 'ii, 'woo²¹o joon caain²¹ líi¹i.

³⁷ Joon Jesús jin²in sii²¹i tsá² tya'a:

—'E la ja²mo, fee¹ 'áai¹ 'e sá² 'e roo¹ pe x^{uu} tsa'leei¹³ seein²¹ 'in jmaa¹a to².

³⁸ Ts^u 'wii¹³ joon mi²ii' tyani Fii²¹² 'in cwó¹ 'e roo¹ 'e sá² 'e síi¹in tsa'leei¹³ tya'a jee to² 'e cóon¹on 'e garoo¹o do.

10

Tø²ø Jesús dyatooi¹ tsá² tya'a 'in sii²¹ apóstoles

¹ Joon gatø¹²ø Jesús dyatooi¹ tsá² tya'a joon gacwo¹o Jesús 'in tsá² do 'ii²¹ 'e lí² 'wóo²i 'ido 'in 'lⁱⁱⁱ13 taai² alma tya' tsá² joon 'e lí² un'láa²i tsá² jilaa²¹ jmoowúu¹ 'e líi¹ tsá².

² 'Elo-o 'e sii²¹ 'in dyatooi¹ tsá² tya'a ilíi²in apóstoles: 'in nifu sii²¹ Simón, sii²¹o jon Tú³; coon¹³ ruu²¹i Dí³. Joon gáí¹ jóon¹ Zebedeo 'in sii²¹ Jacobo coon¹³ Wó³.

³ Seein²¹ jon Lii²¹² coon¹³ Bartolomé coon¹³ Tomóo¹³ coon¹³ Untøø², 'in gacón² 'laa¹³ tya' 'e

'nii¹ tsá² la mo jéei¹. Joon seein²¹ Jacobo, jóon¹ Alfeo; joon seein²¹ jon Lebeo, 'in sii²¹o jon Tadeo.

⁴ Joon jaain²¹ jee²¹² 'ido sii²¹ Simón, jaain²¹ tsá² tya' tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ cananistas. Joon seein²¹ jon Judas Iscariote, 'in ga'nii¹i Jesús mo li ciiin¹gi.

Sii¹in Jesús ji dyatooiin¹ apóstoles tya'a 'e cwoo¹o júu³ tyú²

⁵ Joon Jesús gasii¹in 'in dyatooiin¹ tsá² tya'a do joon gatyu^{2u} to² jin²in:

—Jo cwolín²naa' li néei¹ 'in tsá² 'in jo seein²¹ Israel, joon jo cwotaan²naa' fuu²¹ náa¹ li sii²¹ Samaria.

⁶ Tyú²gi wa'a cwolín²naa' tya' jiin¹³ tsá² Israel 'in líii¹ la líii¹ joo'saa²¹ 'in nituu¹i.

⁷ Cwolín²naa', cwocwoo²oo' júu³ 'e ti li tyu² Dios to² tsá².

⁸ Un'láa²naa' 'in tsatsaa¹³ joon 'in tsá² líii¹ jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ tya'a. Jmaa²aa' jiin¹ 'in najúin¹. 'Wóo²naa' caluu 'in 'líii³ taai² alma tya' tsá². 'Naa' niga'ii¹³'naa' 'e 'ii²¹ lo 'e jo 'ee gaciiin¹ tyii' la joon jo 'ee 'laa¹³ cón²oon'.

⁹ 'Jo cwotyaaan²aan' cuu² cwanáa¹ jon'gi cuu² cwataa²¹ jon'gi cuu² yúun²

¹⁰ jon'gi tulóo¹³oo'. Coon²¹ 'mi² cwaa²¹ cwotyíi¹³ii' joon jo cón²oon' mii¹³ii' jon'gi soon²oon' 'mo'u². Tsu 'in jmoo¹o to² tíi²i 'ii²¹i 'e dø²ø.

¹¹ 'Mi tyalín²naa' coon²¹ fuu²¹ si coon²¹ fuu²¹ pi³ 'ee, 'naa¹³'naa' jaain²¹ tsá² tyú¹i joon do-o jón²oon' ca 'wóo²naa' do.

12 Joon mi cwotaa²naa' in_{uu} joon fú²uu':
'Aa²¹²moo' tyá²-u si¹í¹'-oo'.

13 Joon wana ga'ii'²¹i tyá² 'e 'aa²¹²i do iliseein²¹
tyá²-u. Pe wa jo ga'ii'²¹i júu³ tyii' tyiin¹aan' 'e 'aa²¹²i
nigasí¹³ii' do.

14 Joon wana jo 'ii'²¹i jon'gí jo 'iin²¹²in núu¹un júu³
tyii' cwo'wóo²naa' 'e 'ná¹ do si fuu²¹ do 'ee joon
x_{uu}²uu' 'laa²¹ toon²¹² tí¹³ii'.

15 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'áai¹gí iní² wúu¹ 'in
tsá² néei¹ 'e fuu²¹ do mi cwá¹ jmí²¹² ijmá¹ Dios
'ii'²¹ tya' tsá² lagi 'in tsá² néei¹ fuu²¹ Sodoma coon¹³
Gomorra.

I'ó¹mo tsá² 'naa'

16 'Tyan²duu' cwáain¹, sí³na 'naa' lawa joo'saa'²¹
'e cwolín²naa' jee²¹² tsiinuu²¹. Ts_u 'wii'¹³ joon
jmaa²aa' lí³ii' la jmoo¹o mii'²¹ lí³i pe seen²¹naa'
'wo²-oo' lawa jaain²¹ maa²¹².

17 Lí³ii' jmaa²aa' tya' tsá² ts_u tsajée¹i 'naa' tyani
tsaa'to² joon ipóo¹i 'naa' tsi in_{uu} cwo¹ sinagogas.

18 Joon 'wii'¹³ jna ijéi¹ tsá² 'naa' tyani tsaa'to²
tsacøi¹³ joongi tyani røøi¹³. Joon coon¹³ la joon
lí² fó³oo' 'wii'²¹² tyiia tyaní¹i joongi tyani 'in jo
tsáa¹-tsi Dios.

19 Joon mi jéi¹ tsá² 'naa' tyani tsaa'to² jo
cuu¹³-oo' 'ee ifó³oo' tyani tsaa'to² do ts_u mi ti
'ii'²¹ ifó³oo' Dios icwo¹o 'naa' 'ee ifó³oo' do.

20 Jon' 'naa' 'in faa'²¹a do pe 'in Espíritu Tyá² tya'
Ñ_u²uu' Dios Jmii²¹ 'in faa'²¹a coon¹³ 'naa'.

21 'La 'oo'²¹ ruu²¹i tsajée¹i ruu²¹i tyani tsaa'to²
ijngaa¹³i la joon jon tsacøi¹³ tsajée¹i jóon¹on. La

joon ijma¹ jóon¹ on coon¹³ sáa³ jmii²¹ itsajée¹ i tyani tsaa² to² ijngaa¹³ i tsá² 'ii.

22 Jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ ili'ee¹ i 'naa' tsu 'wii¹³ ja² mo líi² naa' cwáain¹ tyiajna. Pe jileei²¹ 'in jmaa¹ a taa²¹ ca li tyéi¹ itiin¹³ mo.

23 Mo ga'ói¹ tsá² 'naa' coon²¹ fuu²¹ cwíin¹³ iin' fuu²¹ li xiia²¹ gi. Tsu 'e la ja² mo fuu²¹² uu 'naa' 'in Ruui²¹ Tsá² ijó¹ la nu'gi icwíin¹³ iin' la caain²¹ fuu²¹ li néei¹ tsá² Israel.

24 'Jiin¹³ jaain²¹ 'in untsáa¹ a ilifeei¹ gi lagi tifo² ty'a, jon'gi ilifeei¹ gi tsa'leei¹³ lagi ñi'fii²¹² i.

25 'Ná¹-a 'yaai¹-tsi 'in untsáa¹ a 'e 'yee¹ i jiin¹³ la tifo² ty'a do, joon 'in tsa'leei¹³ do 'e 'yee¹ i jiin¹³ la ñi'fii²¹² i. Joon wana gaunsii²¹ tsá² 'in tyu² to² inuu do Beelzebú, ¿'ee iunsii²¹ 'in tsá² taai² inuu do? (Wana gasii²¹ i jna 'e gó² xufoo¹³ 'naa' gi jo sii²¹ i 'e gó².)

'Tin tí² i jma¹ 'gó² oo'

26 'Tsu 'wii¹³ joon jo jmaa² aa' 'goo²¹ tyani tsá². Jo 'e sá² jiin¹³ coon²¹ júu³ 'e 'uui²¹ wa' jo 'in liñi¹. Joon jiin¹³ coon²¹ 'e si'mó¹ wa'a jo lijná² nii² i.

27 Jilaa²¹ júu³ 'e fuu²¹² uu 'naa' coon²¹ cwofáa¹³ aa' jee²¹² li nuu¹ un tsá². Joon jilaa²¹ 'e fuu²¹² uu 'naa' li 'uui²¹ ca yu' 'nú¹ cwo'oo² oo'.

28 Jo jmaa² aa' 'gøø²¹ naa' 'in jngaai¹² tsá² pe jo lí² jngaai¹² alma ty'a tsá². Jmaa² aa' 'gøø²¹ naa' 'in lí² 'iin² cuerpo coon¹³ alma ty'a tsá² fu li 'ii²¹.

29 'Xufiin¹³ gáí¹ ton¹ tyíin¹ coon²¹ cuu² pe jiin¹³ jaain²¹ ton¹ do ijúun² in wa jo cwo¹ Dios Ñu¹ 'u' 'ii²¹ ty'a.

30 Joon ca jñú² tyi'naa' si'í³ ti ca mi² ce jilaa²¹.

31 Tsu 'wii'¹³ tyiin²mo 'naa' lagi ton¹ fúu¹ jo jmaa²aa' 'goo'²¹oo'.

'Ná¹-a jmaa²aa' júu³ tyani tsá² 'e cwii¹naa' Jesu-cristo

32 'Jileei'²¹ 'in jmoo¹o júu³ tyani tsá² 'e cwii¹in jna la joon jon jna ijmáa³aa júu³ 'e cwii¹na 'ii tyani Ñu³oo 'in tyín¹ ñu¹fú².

33 Pe tya' jileei'²¹ 'in jo róø¹i 'e cwii¹in jna tyani tsá² la joon jon jna ifo³oo 'e jo cwii¹na 'ido tyani Ñu³uu tyín¹ ñu¹fú².

'Wii'¹³ cwáain¹ tya' Jesús ijmá¹a tsá² tí' coon²¹ poo²¹²

34 'Jo cwolín²naa' 'e gagó³oo 'e jmáa³aa 'ii'²¹ 'e liseein²¹ tsá² tyú² coon¹³ tsá² taain²¹² juncwii²¹. Gagó³oo 'e 'wiin²¹ mii'¹³ jee²¹² tsá² jon' wa' liseein²¹ tsá² tyú² coon¹³ tsá².

35 Nigagó³oo ilisá² mii'¹³ jee²¹² tsá² coon¹³ jmii²¹. La joon jon ilisá² mii'¹³ jee²¹² simí² coon¹³ sáa³a. Ilisá² mii'¹³ jee²¹² unloo²¹² tya'a coon¹³ 'yiaaunsáa³a.

36 La joon 'in tsá² la 'oo'²¹ inuu tya'a ili'ee'¹mo ruu²¹i inuu tya'a.

37 'Jileei'²¹ 'in 'iin²¹²gi sáa³ jmii²¹ lagi jna jo tíi²i ilín² tsá² tyiia. Joon wana 'iin²¹²gi tsá² jóon¹on lagi jna jo tíi²i ilín² tsá² tyiia.

38 Joon wa jo 'iin²¹²in júun²in 'wii'¹³ tyiia jo tíi²i ilín² tsá² tyiia.

39 Joon 'in 'iin²¹²in intiin¹³ juncwii²¹ tya'a icaa¹mo juncwii²¹ tya'a. Pe 'in caa¹mo juncwii²¹ tya'a tsu 'wii'¹³ cwáain¹ tyiajna, intiin¹³ juncwii²¹ tya'a.

E tyá² ijmaa¹a Dios tya' tsá²

⁴⁰ Joon mi 'ii'²¹ tsá² 'naa' in_{uu} tya'a tsu 'wii'¹³ líi²'naa' tsá² tyiia lawa'a 'e 'ii'²¹ 'in tsá² do jna ñiia'oo. Joon mo 'ii'²¹ tsá² jna lawa'a 'e 'ii'²¹ tsá² Nu³'oo 'in gasii¹in jna.

⁴¹ Joon doñi'iin tsá² 'in 'ii'²¹i jaain²¹ tsá² 'in cwoo¹ júu³ tya' Dios in_{uu} tya'a i'ii'²¹i 'in tsá² do coon²¹ røø²¹ 'e la 'ii'²¹ 'in tsá² cwoo¹ júu³ tyá² do tsu ga'iin²¹ ni 'ido tsu 'wii'¹³ tsá² cwoo¹ júu³ tyá² 'ido. Joon doñi'iin tsá² 'in 'ii'²¹i jaain²¹ tsá² tyú¹ tsu 'wii'¹³ 'in tyú¹mo 'ii' i'ii'²¹ 'in tsá² do jon coon²¹ røø²¹ la in'ii'²¹ 'in tsá² tyú¹ do.

⁴² Joon doñi'iin tsá² 'in cwo¹ tsá² tyiia xaai¹gi doñiee coon²¹ 'e pi³, 'e la ja²mo fuu²¹uu 'naa', xuñin¹³ coon²¹ vaso jmi²¹ cwii²¹ gacwo¹o 'ido, i'ii'²¹i 'in tsá² do coon²¹ 'e tyá² tya' Dios.

11

Mo jalín² tsá² tya' Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹ jafee¹³i Jesús

¹ Joon mo ngayuui¹³ gatyu² Jesús to² 'in dy-atooin¹ tsá² tya'a jilaa²¹ 'e 'ná¹ jmaa¹a joon gacwa'íi¹ do ganga'e²e tsá² joon gacwoo¹o júu³ tyá² la caain²¹ fuu²¹ náa¹ do.

² Yiia¹³ joon 'nuñí³ yuui² Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹. Joon mo galiñi¹ xiiala jmoo¹o Cristo do, joon gasii¹in Wó³ tsá² tya'a tsajøø²i Jesús.

³ Ngaunngi¹i:

—¿Ti 'nu-u 'in Cristo 'in ijó¹ si sijeen²na'a 'in xeei²¹ 'ee?

⁴ Joon Jesús do gañii¹i:

—Cwolíin²naa' cwosí¹³ii' Wó³ do jilaa²¹ 'e niganí²ii' joongi 'e niganuu²uu'.

⁵ Cwojmáa¹³aa' Wó³ júu³ xiiala nigalijnaa²¹ 'in tsá² tiui². Joon 'in jluui¹³ nigangii¹i, joon niga'láa²mo 'in tsá² jgøøi²¹, joon ganá¹ loocwóo¹o tya' 'in tsá² jo nuu¹un, joon 'in najúin¹ gajiin¹o. Joon tya' 'in tsá² tañí² niganuu¹o júu³ tyú² tya' Dios.

⁶ Joon jløø¹³mo 'in jo cu²-tsi coon¹³ jna.

⁷ Joon ngaliin¹mo 'in tsá² do joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² tyaa¹ júu² cwáain¹ tya' Wó³ coon¹³ 'in tsá² taai² do. Gajin²in:

—¿'Ee li' tyalíin²naa' tyajøø²øø' fu li jo 'iin tsá² seein²¹? ¿Ti tyalíin²naa' tyajøø²øø' coon²¹ tó² 'e si² jøø²¹ li 'í²i tyí²?

⁸ Wa jo la joon ¿'ee li' tyalíin²naa'? ¿Ti tyalíin²naa' tyajøø²naa' jaain²¹ tsá² tyi³ 'mi² 'ya²gi? Niñí² 'naa' 'in tsá² 'in tyi³ 'mi² 'ya²gi néei¹ fu li tyíin¹in røøi¹³.

⁹ 'Naa' tyalíin²naa' tyajøø²naa' jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios. Pe 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' nigajøø²naa' jaain²¹ feei¹gi lagi 'in gacwo¹ júu³ tyú² tya' Dios la mo jéei¹.

¹⁰ Tsu ni jí² tya' Dios 'e jin² cwáain¹ tya' Wó³ do: Síi³na jaain²¹ tsá² tyiia 'e tsáa¹a tyani²i.

Joon ityaa¹ tyú² coon²¹ fu¹ li ngí²i.

¹¹ Pe 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' jiiin¹³ jaain²¹ jee²¹² tsá² taai² juncwii²¹ jo seein²¹ 'in feei¹gi lagi Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹. Pe feei¹gi lagi Wó³ do doñi¹in 'in xaai²¹gi 'in 'í² li tyu² Dios to² tsá².

¹² 'Ca mo 'láa² 'wii²¹² cwó² Wó³ júu³ tyú² la ca nano jo ga'øøi²¹-tsi tsá² røø²¹ xiiala ili² 'e tyu² Dios

to² tsá². Joon tyitsaa¹mo 'iin²¹²in ilí² jiin¹³ la 'i¹-tsi yaamo.

13 Jileei²¹ 'in gafaa²¹a júu³ tya' Dios la mo jéei¹ coon¹³ jilaa²¹ ley tya' Moisés faa²¹a cwáain¹ tya' xiiala tyu² Dios to² ca mi jó¹ Wó³.

14 Joon wana lí² jai² ilí²naa' 'in Wó³ no líi¹i Elías 'in 'ná¹ jó¹ tún¹ jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios. Ii jaain²¹ 'in gacwo¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹.

15 Joon jileei²¹ 'naa' 'in nuu¹un, nuu²uu¹.

16 '¿'Ee 'ii²¹ ilijmá¹a tsá² tya' 'in tsá² no ilí² coon²¹ røø²i? Líi¹i la líi¹ xuui²¹² taai²¹² to² coo¹o li lí¹ 'moo¹³ joon 'oo¹o jin²in sii²¹i ruu²¹i:

17 “Xuu²¹u' lúu¹ tyi' jmoo²¹o' sóoin¹³ pe jo 'in gatséen¹en. Joon ga'øø²¹ø' sóoin¹³ tya' li raan¹in 'líi²¹² pe jo 'in gatyi² jiin¹³ jaain²¹.”

18 Tsu gajó² 'in Wó³ do jo 'ee gø² jon'gi 'ee 'uun²¹un joon 'naa' foo²oo' 'e 'yuui² 'in 'líi¹³ alma tya'a.

19 Mi yuui¹³ joon jna-gi líi¹na Ruu²¹i Tsá² gago²¹²oo joon gagu¹³uu joongi gagø¹oo, joon 'naa' foo²oo' 'e líi¹na tsá² jlo² tu²u. Joongi líi¹na tsá² 'uun²¹ vino 'áai¹, jaain²¹ tsá² 'in tyú² seein²¹ coon¹³ tsá² 'in røø²i tsaa² joongi coon¹³ 'in tsá² cón² 'laa¹³ li 'ni¹ tsá². Tsu xiiala cwo'íi¹ 'e jmoo¹o tsá² jmoo¹o júu³ xiiala 'i¹-tsi 'in tsá² do si tyú² si 'e gó² 'ee.

Cwáain¹ tya' tsá² fuu²¹ 'in jo gajmaa¹a nuu¹³

20 Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² 'gáa²i sii²¹i 'in tsá² fuu²¹ li gajmaa¹a 'láai² 'ii¹³ milagros tya'a tsu 'in tsá² néei¹ 'e fuu²¹ do jo gajoo²¹-tsi. Jin² Jesús:

21 —¡Fúu² 'naa' 'in néei¹ Corazín! ¡Fúu² jon 'naa' 'in néei¹ Betsaida! Wana nigalí¹ milagros fee¹ jee²¹² fuu²¹ Tiro coon¹³ fuu²¹ Sidón la nigalí¹ jee²¹² 'naa' 'e nigajoo²¹-tsi 'in tsá² do jmoonó. Joon i'e²e tsá² 'e nigajoo²¹-tsi 'e ci²i 'mi² lí¹ tyiia²¹² joon 'ee¹e fó² tyí¹i.

22 Joon fuu²¹²uu 'naa' xugi wúu¹ iní² 'in tsá² Tiro coon¹³ Sidón lagi 'naa' mi tí² jmí²¹² ijmá¹a Dios 'ii²¹ tya' tsá².

23 La joon jon 'naa' tsá² néei¹ Capernaum, ¿ti líi²'naa' 'e cwolín²'naa' fu ñu¹fú²? Xu joon, ¡cwolín²'naa' fu li 'ii²¹! Tsu wana nigalí¹ fuu²¹ Sodoma milagros fee¹ la nigalí¹ jee²¹² 'naa' 'e taa^{21a} 'e fuu²¹ do ca nano.

24 Pe 'e fuu²¹²uu 'naa' mi tí² jmí²¹² 'e jmá¹a Dios 'ii²¹ tya' tsá² imoo²gíi' wúu¹ lagi 'in tsá² néei¹ Sodoma do.

I'ii¹ 'woo²¹o jileei²¹ 'in jalín² coon¹³ jna

25 'Yiia¹³ joon gajin² Jesús síi²¹i Jmii²¹:

—Cwo³oo 'nu 'maai¹³, Ñu². 'Nu-x fii²¹² ni cwo³oo juncwii²¹ coon¹³ ñu¹fú². Cwo³oo 'nu 'máa²u'u tsu niga'ma²'a 'e júu³ lo 'e jo lí² 'øøi²¹-tsi 'in jmí²¹²-tsi, 'in 'øøi²¹-tsi joon ga'ee¹³'e tya' 'in 'wó¹gi.

26 Tyú²-u, Ñu², tsu la joon gali'in²¹²u'un.

27 Faa²¹gi Jesús síi²¹i 'in tsá² taain²¹² do:

—Ñu³uu nigacwo¹o jna jilaa²¹. Joon jii¹³ jaain²¹ jo lí² licwii¹in 'in Jóon¹ Dios wa'a jo cwo¹ Jmii²¹. La joon jon jo lí² licwii¹in jii¹³ jaain²¹ 'in

Jmii²¹ do wa'a jo cwo¹ Joon¹ Dios. Joon cwo¹ 'in Joon¹ do jiin¹³ 'in 'iin²¹² in ilicwii¹ in Jmii²¹.

28 Ñilín² naa' tyani³ ii jileei²¹ 'naa' 'in 'woo²¹ coon¹³ to² 'e jmoo² oo' joon coon¹³ laa²¹² tyán² aan'. Joon jna-a icwóo³ oo 'e 'ii²¹ 'woo²¹ oo'.

29 'Ii¹³ naa' júu³ tyú² tyiia joon cwolicwii¹ moo' jna, jmoo² oo' la to² tyu³ uu. 'E to² tyu³ uu do ilí¹ la lí¹ coon²¹ 'motsityi² tyii'. Pe 'wo²-tsí³ oo joon jo tyu³ uu to² 'ii²¹. Joon alma tyii' i'ii²¹ i' 'woo²¹.

30 'E 'motsityi² 'e cwo³ oo 'naa' jo tyan¹ to² cón² oon' joon 'e laa²¹² cwo³ oo 'naa' jo 'áai¹ 'ii²¹.

12

Lawa mo gacúun¹ un tsá² tya' Jesús 'mi³ trigo mo jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²

1 La jee²¹² joon gangóo¹ Jesús fu li jñi¹ tsá² trigo coon²¹ jmii²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². Joon gatsá² un'áa¹ i tsá² tya'a joon ga'láa² 'wii²¹² cúun¹ un 'e 'mi³ trigo do. Gauntyú² coon¹³ ja'cwoo²¹ o joon gagøø²¹ o.

2 Joon mo gani² tsá² fariseos 'e jmoo¹ o 'ido gajin² in sii²¹ i Jesús:

—Jøø², jmoo¹ o tsá² tyi'i to² 'e jo tíi² i jmá¹ tsá² mo jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

3 Pe 'i-gi gajin² in:

—Ñí² 'naa' xiiala gajmaa¹ a 'lii²¹² David. Coon²¹ jmii²¹² mo gatsá² un'áa¹ i coon¹³ tsá² tya'a ngatáa¹ i tsi inuu tya' Dios

4 joon gagøø²¹ o 'e 'iñi¹ nicwaa¹ i³ do 'e jiin¹³ untsá² do tíi² i dø¹³ ø. 'Lii²¹² David do jo tíi² i dø¹² ø jon'gi tsá² tya'a.

⁵Ñí² 'naa' jon 'e ni ley tya' Moisés ty^u'^{2u} to² untsá² 'e jmoo^{1o} to² in^{uu} cwo¹ do jmii²¹² 'ii'²¹ 'woo'²¹ tsá², joon jo 'nóo^{1o} tsaa².

⁶Joon fuu^{212uu} 'naa' jaain²¹ 'in feei'^{1gi} lagi 'e cwo¹ do nacwéi¹ lo.

⁷Gajin² Dios ni ji² tya'a: "'Iin²¹² moo 'e seein²¹ naa' 'née² in ruu'²¹ naa' lagi ijngaa'¹³ naa' joo'²¹ joon cwoo^{2oo} 'jna fa'¹." Wana niga'øøi'²¹ -'oo' 'e júu³ no jo 'nii² naa' 'in jo 'e tsaa² røø²¹ⁱ.

⁸Tsu jna-a, 'in Ruu'²¹ⁱ Tsá², ty^u'^{2u} to² jon jmii²¹² 'ii'²¹ 'woo'²¹ tsá².

Un'láa²ⁱ Jesús jaain²¹ tsá² sitsuu¹³ cwoo^{21o}

⁹Joon gacwo'ⁱⁱ¹ⁱ Jesús fu do joon ga'l² in^{uu} cwo¹ sinagoga.

¹⁰Joon in^{uu} cwo¹ do ni'yuu² jaain²¹ tsá² sitsuu¹³ cwoo^{21o}. Joon tsu 'wii'¹³ 'iin²¹² in 'in tsá² do i'nii²ⁱ Jesús gaunngii¹ⁱ:

—¿Ti tsaa² fee'¹ 'e un'láa^{2o} jaain²¹ tsatsaa¹³ jmii²¹² 'ii'²¹ 'woo'²¹ tsá²?

¹¹Joon Jesús-gi gañii¹ⁱ:

—Doñi'iin jee²¹² 'naa' wa gatøø'²¹ⁱ tsi too²¹ jaain²¹ joo'saa'²¹ tyii' ityí² moo' xufin¹³ jmii²¹² mo 'ii'²¹ 'woo'²¹ tsá².

¹²Pe 'áai'^{1gi} tyiin² jaain²¹ tsañuu¹ lagi jaain²¹ joo'saa'²¹. La joon, lí²-i jmá¹ tsá² 'e tyú² mo jmii²¹² 'ii'²¹ 'woo'²¹ tsá².

¹³Joon gajin² Jesús sii²¹ⁱ 'in tsá² sitsuu¹³ cwoo^{21o}:

—Nii'¹³ cwoo^{1o}.

Joon mo ganii'¹³ 'in tsá² do cwoo^{21o}, joon ga'lóo^{2o}, galí²-i la lí¹ 'e cwoo^{21o} coon²¹.

14 Joon ga'wóo²mo tsá² fariseos do fu in~~uu~~ cwo¹ do joon ga'láa² 'wii²¹² ga'noo¹³o xiiala ijngaa¹³i Jesús.

Coon²¹ júu³ 'e gafaa²¹a jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹³ cwáain¹ tya' Jesús

15 Joon mo galiñii¹ Jesús 'e 'iin²¹²in tsá² jnga¹mo 'ii joon gacwo¹ii¹o do joon fúu¹mo tsá² gangaliin²mo coon¹³on. Joon gaun'láa²mo Jesús jileei²¹ tsat-saa¹³.

16 Joon gaty^u² Jesús to² 'e jo jma¹ 'ido júu³ tsá² 'iin 'ii.

17 Coon¹³ la joon gatséi¹ júu³ ga'íi²i 'in tsá² gacwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹ sii²¹ Isaías mo gajin²in:

18 'Ino 'in tsá² jmoo¹o la to² ty^u³uu, 'in gatyⁱ³na.

'Áa¹mo 'iin²¹²na 'ii joon 'áa¹mo jløø¹³na 'wii²¹² tya'a. Icwóo¹³moo Espíritu Tyú² tyiia tya'a, joon 'ii 'in jma²a tsá² taain²¹² juncwii²¹ júu³ xiiala jmóo³oo 'ii²¹.

19 'E jo jmá²a 'ido mii¹³, jon'gi 'óo¹o jon'gi inuu¹un tsá² faa²¹a jee²¹² 'nú¹.

20 Joon jileei²¹ tsá² seein²¹ fa'í³ iuncoon¹³o joon jileei²¹ 'in jo 'e wa² pí² 'oo¹o icwo¹o 'ido wa² pí² tya' ca mi ty^u² 'ii to² coon¹³ 'ii²¹ røø²¹.

21 Joon ilitsáai¹-tsi tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'ii.

Cwo¹ tsá² Jesús tsaa² 'e 'oo¹o 'ii²¹ tya' 'in 'lñi³

22 Joon 'in tsá² do ngajée¹i tyani Jesús jaain²¹ tsá² tiui² 'in jo faa²¹a joon 'yuui² 'in 'lñi³ alma tya'a.

Joon gaun'láa²mo Jesús 'in tsá² do galí²-i jǝθ²θ joon ga'láa² 'wii²¹² faa²¹o.

23 Joon 'áai¹ ganga'goo²¹-tsi tsá² joon gajin²in ino wa'a jon'on jóon¹ 'lǝi²¹² David 'in tsá² no.

24 Pe mo ganúu²un 'in tsá² fariseos 'e jin² tsá² la do gajin²in:

—'In tsañuu¹ no 'woo¹i 'in 'lǝi³ taai² alma tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya' Beelzebú 'in tyu² to² 'in 'lǝi³.

25 Joon ñii¹ Jesús 'ee 'i¹-tsi 'in tsá² do joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—Wana 'in gobierno lí¹ 'láai² poo²¹² 'ii joon tǝin¹in la 'oo²¹ 'ii joon 'in gobierno do jo taa²¹a. La joon jon wana coon²¹ fuu²¹ si la 'oo²¹ ruu²¹i 'ee jmoo¹o mǝi¹³ jo wóo² taa²¹a.

26 Joon wana Satanás 'woo¹i Satanás 'ña'a tún² 'ii¹³ lí¹i. ¿Xiiala li taa²¹a 'ido wa lí¹i la joon?

27 'Naa' fó²oo' 'e 'wóo²na 'in 'lǝi³ taai² alma tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya' Beelzebú joon wana la joon, ¿'iin cwo¹o 'ii²¹ tya' tsá² tyii' 'e 'woo¹i 'in 'lǝi³ taai² alma tya' tsá²? Coon¹³ 'e jmoo¹o tsá² tyii' liñí²'ii' 'e lí' cǝi²i 'i¹-'oo'.

28 Pe 'wóo²na 'in 'lǝi³ taai² alma tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios joon wana jmoo³oo la joon gatí² 'ii²¹ 'e tyu² Dios to² jee²¹² 'naa'.

29 'Jo lí² tsataai² tsá² inuu tya' tsá² pí²-tsi 'e 'wo¹ tsá² 'e sá² tya'a wa jo jéei¹ 'núu¹i. La joon lí² 'wó²o 'e sá² tya'a.

30 'Jileei²¹ 'in jo seein²¹ tyú² coon¹³ jna 'ee¹mo jna joon jileei²¹ 'in jo uncaain²¹ tsá² ilíin² tsá² tya' Dios coon¹³ jna 'ǝθ¹mo tsá² wíin².

31 'Tsu 'wii'¹³ joon fuu²¹²uu 'naa' doñi'ee tsaa² 'e 'noo¹o tsá² si doñi'ee júu³ 'laa'²¹ 'e faa'²¹ tsá² lí²-i 'iin² Dios tsaa² tya'a pe wana faa'²¹a tsá² 'laa'²¹ tya' Espíritu Tyá² tya' Dios jo 'iin²gi tsaa² tya' 'ii.

32 Joon doñi'ee júu³ 'laa'²¹ 'e faa'²¹ tsá² tya' Ruu'²¹i Tsá² lí²-i 'iin² Dios tsaa² tya'a pe wana faa'²¹a tsá² 'laa'²¹ tya' Espíritu Tyá² tya' Dios jo 'iin²gi tsaa² tya'a 'e juncwii²¹ lo la joon jon lí' cataain²¹².

Cwii¹i tsá² 'mó² 'oofuu²¹ coon¹³ 'oofuu²¹ 'e tsí²

33 'Wana tyá² coon²¹ 'mó² 'oofuu²¹ cwo¹o 'oo-fuu²¹ 'e tyá² joon wana gó² 'e 'mó² do gó²o jon 'e 'oofuu²¹ 'e i'¹i. Tsu coon²¹ 'mó² 'oofuu²¹ cwii¹i tsá² coon¹³ 'oofuu²¹ 'e tsí².

34 jXuu²¹² tya' 'in 'líi'¹³ 'naa! ¿Xiiala lí² fó²oo' 'naa' júu³ tyá² joon yaamoo' 'líi'¹³ 'naa'? Tsu faa'²¹a tsá² jii¹³ la 'i¹-tsio.

35 'In tsá² tyú¹ faa'²¹o 'e tyá² 'e tyá²u 'i¹-tsi. La joon jon 'in tsá² gó² faa'²¹o 'e gó² tsu 'wii'¹³ 'e gó² 'i¹-tsi.

36 Joon fuu²¹²uu 'naa', mi tí² jmí²¹² ijmá¹a Dios 'ii'²¹ tya' tsá² icon¹on tya'a tya' jilaa²¹ júu³ 'e nigasíi² tsá² 'e jo 'ee to² tí².

37 Tsu 'e 'ii'²¹ ijmá¹a Dios tya' tsá² ilí² jii¹³ la júu³ 'e nigafaa²¹a tsá². Coon¹³ júu³ tya'a icwo¹í¹ 'in tyú¹ si 'in gó² 'ee.

'In tsá² gó² do mii¹i coon²¹ li² milagro

38 Joon 'in líi'¹³ tsá² fariseos coon¹³ tífo² tya' ley gajin²in síi²¹i Jesús:

—Tífo², 'ii'²¹²i 'e 'e'¹e jna'a coon²¹ lí² milagro.

39 Joon gañii¹i Jesús:

—'In tsá² gó² 'in jo tsáa¹-tsi Dios mii¹i li² milagro pe i'ii²¹i jii¹³ 'e li² gacwo¹⁰ 'in tsá² cwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹ sii²¹ Jonás.

40 Tsu Jonás do ga'í² nu' tu² joo²¹ taai² jmi²¹ 'ni¹ jmi²¹² 'ni¹gi núu¹ la joon jon 'in Ruu²¹i Tsá² tsa'ii²¹ 'ni¹ jmi²¹² 'ni¹gi núu¹ li taai² tsá² 'in najúin¹.

41 Joon mi jmá¹a Dios 'ii²¹ tya' tsá² 'in tsá² 'in née¹i Nínive i'níi¹i ni 'in tsá² seein²¹ nano tsu gajoo²¹o-tsi 'in tsá² née¹i Nínive mo gangó¹ Jonás ngacwoo¹⁰ júu³ tyú² tya' Dios. Joon gacwéi¹ jaain²¹ 'in feei¹gi lagi Jonás no.

42 Joon 'in tsamí² 'in tyu² to² cwo¹³ roon¹on li cwo²¹ tsáa² li 'yee²¹e ñi¹ i'níi¹i ni 'in tsá² seein²¹ nano tsu 'in tsamí² do gajó² janáú²un júu³ 'e jmi²¹²-tsi tya' Salomón. Gajó² li wíin²gi la jee²¹² jilaa²¹ fuu²¹ 'e sá² la 'ui juncwii²¹. Joon gacwéi¹ jaain²¹ 'in feei¹gi lagi Salomón —jin² Jesús.

Lawa mo cii¹³ 'in 'lñi³ alma tya' tsá²

Faa²¹gi Jesús jin²in:

43 —Mo gacwo¹¹i 'in 'lñi³ alma tya' jaain²¹ tsañuu¹ ngii¹i la caain²¹ li tyuu²¹ 'noo¹⁰ li 'ii²¹ 'woo²¹o. Joon mo jo tyii²¹a li 'ii²¹ 'woo²¹o i'í¹-tsi:

44 “Nii¹³moo li gajú³uu.” Joon mi cii¹³i tún¹ ityee²¹i 'in tsá² do lawa coon²¹ 'nú¹ 'e jø² 'e tyú² si 'ya² joon li tyú².

45 Joon 'in 'lñi³ do 'e tsatee¹e dyáí¹ 'in 'lñi³gi lagi 'ii 'e tsataa²i tsi alma tya'a. Joon li gatséi¹ 'e gó²gi tya'a lagi li ga'láa² 'wii²¹². La joon ili² tya' 'in tsá² gó² 'in seein²¹ nano.

Jalín² ruu²¹i coon¹³ sáa³a jafee¹³i Jesús

46 La 'ií²¹² faa²¹gí Jesús coon¹³ 'in tsá² do gatyalín² ruu²¹i coon¹³ sáa³a. Caluu gajaan¹an 'iin²¹²in fee²¹i Jesús.

47 Joon jaain²¹ tsá² gajma²a Jesús júu³ jin²in:

—Saa²a coon¹³ ruu²¹'u téen²in caluu no 'iin²¹²in fee²¹i 'nũ.

48 Pe Jesús gasií²¹i 'in tsá² gajma²a júu³ 'ii jin²in:

—¿'In sáa³aa joongi 'iin ruu²¹na?

49 Joon ga'í²i cwoo²¹o la caain²¹ li née¹i tsá² tya'a joon gajin²in:

—'Inlo-o sáa³aa joongi ruu²¹na.

50 Tsũ doñi¹'iin 'in jmoo¹o la to² tyũ² Ñũ³ũũ tyíin¹³ ñũ¹fú² 'ii ruu²¹na tsañũ¹, joongi 'ii ruu²¹na tsamí², joongi 'ii sáa³aa —jin² Jesús.

13

Lawa jaain²¹ tsá² 'in gajñii¹ mi³ trigo

¹ 'E jmií²¹² joon gacwo¹í¹i Jesús inũũ tya'a joon gangacwaa¹a tí tyíia¹.

² Joon galicaain²¹ tsá² fúui¹ li tyíin¹ Jesús do. Joon ga'í² Jesús tsi barco 'íi¹ tí jmií²¹ do joon do-o gacwoo²¹o. Joon 'in tsá² do gajaan¹an ni tsaá² do.

³ Joon ga'e²e Jesús 'in tsá² do coon¹³ 'láai² júu³ cwáain¹ gajin²in:

—Lawa jaain²¹ tsá² gajñii¹ mi³ trigo.

⁴ La 'ií²¹² ngóo¹ dya²a 'e mi³ do 'elíi¹³ mi³ trigo do gaxũũ²¹ũ tya'i fu¹ joon gatyalín² ton¹ gagí²¹i mi³ trigo do.

⁵ 'Elíi¹³gí mi³ do gaxũũ²¹ũ ni cuun²¹² li jo 'náa¹ cwoo¹³ 'láai². Tyú²-ũ ganii¹³ mi³ trigo do jo 'o² 'náa¹ cwoo¹³ do.

6 Pe mo ga'yee²¹ ñi¹ gacó³o coon¹³ 'yíia²¹. Joon tsu^u 'wii¹³ jo jmóo³ tya'a sá² galityuuⁿ²¹.

7 Joon 'elíi¹³gi mi³ gaxuu²¹u jee²¹² 'motóon¹. Joon 'e tóon¹ do gacwaan²¹mo joon gajlii²¹ 'e trigo do.

8 Pe 'elíi¹³gi mi³ do gaxuu²¹u jee²¹² cwoo¹³ 'oo³ joon tyú²-u gacwaain²¹. 'Elíi¹³ mi³ jún² do gacwo¹ coon²¹ ciein¹³ mi³, 'elíi¹³gi gacwo¹ sesenta mi³, 'elíi¹³gi gacwo¹ dyadya¹ mi³.

9 Jileei²¹ 'naa' 'in nuu¹un, nuu²uun'.

Yu³ to² 'e'²e Jesús tsá² jmai² coon¹³ júu³ cwáan¹mo

10 Joon gangatyéen¹in tsá² tya' Jesús co' li siin¹³in joon gaunngii¹i:

—¿'Ee li' 'e'²e tsá² coon¹³ jmai² júu³ cwáan¹mo?

11 Joon gañii¹i:

—Dios gacwo¹o 'naa' 'e' 'øø²¹mo-'oo' 'e' júu³ 'uuin²¹ tya' xiiala ityu² Dios to² tsá², pe 'in catyaa² do jo cwei² wa' 'øø²¹-tsi.

12 Joon 'in 'øøi²¹-tsi, icwo¹o Dios 'ii i'øøi²¹-tsi tyú²gi 'áai¹. Pe 'in jo ga'øøi²¹-tsi i'wo²o 'e' xu^u 'e' 'øøi²¹-tsi do.

13 'Wii¹³ joon tyíi³aa júu³ tya' 'in tsá² lo coon¹³ jmai² júu³ cwáan¹mo. 'In tsá² lo ñi²o jilaa²¹ 'e' jmó³oo pe tsalín²mo lawa jo 'ee gañi²o. Joon nuu¹o júu³ tyiia pe jo 'øøi²¹-tsi lawa jo 'ee ganuu¹o.

14 La joon gatsín¹ júu³ ga'íi²i 'lii²¹² Isaías, 'in gacwo¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹ mo gajin²in:

'E la ja²mo, inúu² 'naa' joon jo i'øøi²¹-'oo'.

'E la ja²mo, ijøø² 'naa' pe jo iunjii²ii'.

15 Tsu nicali'wa²a-tsi 'in tsá² no jo 'iin²¹²gi nuu¹un
joon gajni¹ unní¹i yu² to² 'e jo lí²gi jnaa²¹a,
jon'gi li núu¹gi coon¹³ loocwóo¹o.

Coon¹³ la joon jo lí²gi i'øøi²¹-tsi 'e cii¹³i coon¹³ jna
'e un'láa²na 'ii,

jin² Isaías do.

16 'Pe jløø¹³mo 'naa' tsu jøø²øø' coon¹³ unní²iin'
joon nuu²uun' coon¹³ loocwoo¹oo'.

17 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' fúu¹mo 'in gacwo¹o
júu³ tya' Dios la mo jéei¹ coon¹³ tsá² 'in tyú¹i ni-
gali'iin²¹²in jøø²ø jilaa²¹ 'e jøø² 'naa' pe jo gani²i.
Nigali'iin²¹²in 'in tsá² do núu¹un jilaa²¹ 'e nuu²
'naa' pe jo ganúu²un.

*Jmo²o Jesús tsá² tya'a júu³ 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e
cwáain¹ tya' tsá² jñii¹ mi³ trigo*

18 Faa²¹gi Jesús jin²in:

—Tyaan²aan' cwáain¹ 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e cwáain¹
tya' 'in tsá² gajñii¹ mi³ trigo.

19 'In tsá² 'in nuu¹un júu³ tya' xiiala tyu² Dios to²
tsá² pe jo 'øøi²¹-tsi líi¹i la li mi³ trigo 'e xuu²¹u tya'i
fu¹. Gajó² 'in 'lii¹³ gatyii²¹ júu³ ganúu²un 'in tsá² do.

20 'E mi³ trigo gaxuu²¹ jee²¹² cuun²¹² li la líi¹i 'in
tsá² ganúu²un júu³ tya' Dios joon ga'ii²¹i jløø¹³mo,

21 pe jo jmóo³ jée¹i. Joon mo nii²¹² wúu¹ si 'øø¹i
tsá² 'ii 'ee 'wii¹³ cwáain¹ tya' júu³ do tsifu joon tuu²¹
'e júu³ do.

22 'E mi³ trigo gaxuu²¹ jee²¹² 'motóon¹ li la líi¹i 'in
tsá² 'in ganúu²un júu³ do pe cu²-tsi coon¹³ jilaa²¹
'e sá² juncwii²¹. Cuu² gacoon²¹ 'ido tóo² joon jo

untsín¹ to² tya' júu³ tya' Dios coon¹³ juncwii²¹ tya' 'in tsá² do.

²³ Pe 'e mi¹³ trigo do 'e gaxuu²¹ jee²¹² cwoo¹³ 'oo¹³ li la líii¹ tsá² 'in ganúu² un júu³ tya' Dios do joon gajmaa¹ a nuu¹³ un. Gajmee¹ mo to² 'e júu³ do tya'a. 'Inlíii¹ la li 'e mi¹³ trigo 'e gacwo¹ coon²¹ ciein¹³ mi¹³, 'inlíii¹³ gi líii¹ la li 'e mi¹³ trigo 'e gacwo¹ sesenta mi¹³, 'inlíii¹³ gi líii¹ la li 'e mi¹³ trigo 'e gacwo¹ dyadya¹ mi¹³.

Júu³ cwáain¹ tya' 'in gajñii¹ tóon¹ ñii²¹ jee²¹² trigo

²⁴ Joon gatya¹ a Jesús 'e júu³ cwáain¹ lo tya' 'in tsá² do jin² in:

—'E tyu² Dios to² tsá² li la li mo gajñii¹ jaain²¹ tsañuu¹ jún² trigo tyú² 'wó² tya'a.

²⁵ Pe la 'ii²¹² cwuu²¹ mo 'in tsá² do joon ga'í² jaain²¹ tsá² 'in 'eei¹ 'ii joon gajñii¹ jún² tóon¹ ñii²¹ jee²¹² trigo do joon nga² mo mi yuui¹³ joon.

²⁶ Joon mo ganii¹³ mi¹³ trigo do joon galisá² mi¹³ tya'a ga'yee²¹ mo joon 'e tóon¹ ñii²¹ do.

²⁷ Joon 'in tsa'leei¹³ do gangóo¹ o gangasii¹³ i ñi'fii²¹² i: “Patróoin¹³, tyú² -u jún² gajñii²¹ i' li 'wó² do, ¿xiiali' i ga'yee²¹ tóon¹ ñii²¹ do?”

²⁸ Joon 'in ñi'fii²¹² do gajin² in sii²¹ i 'ii: “Jaain²¹ tsá² 'in 'eei²¹ jna gajmaa¹ a 'yee²¹ tóon¹ ñii²¹ no”, jin² in. Joon 'in tsa'leei¹³ do gaunngii¹ i: “¿Ti 'iin²¹² u'un wa'a taa²¹ a'a tsasé² e'e 'e tóon¹ ñii²¹ do?” jin² in.

²⁹ Pe ñi'fii²¹² i do gajin² in: “Ún², jo s00²00¹ tsu wana gacwot00¹³ 'e tóon¹ ñii²¹ do 'ná¹ cwot00¹³ jon 'e trigo do.

30 Tyú²gi cwocwáain²¹ caan²¹mo ce roo²¹o. Joon ity³uu to² tsa'leei¹³ tsalín² tsasee¹e jéei¹ 'e tóon¹ ñii²¹ do joon jmáa¹a la catsi¹ joon coo¹o. Joon mi yuui¹³ joon isø¹²ø 'e trigo do to¹o inuu tyiia", jin² fi²¹²i —jin² Jesús.

Juu³ cwáain¹ tya' coon²¹ jún² mostaza

31 Tyaa¹a Jesús jon 'e júu³ cwáain¹ lo jin²in:

—'E tyu² Dios to² tsá² li la li coon²¹ jún² mostaza 'e gajñii¹ tsá² 'wó² tya'a.

32 Pi³gi jún² tya' la jee²¹² jilaa²¹ jún² tya' nuu²¹ pe mi nii¹³ joon cwaain²¹ fee¹gi 'mó² tya' lagi nuu²¹ catyia² ca ti la ti coon²¹ 'mó². Fee¹ 'áai¹ ca jalín² ton¹ jmáa¹a sii²i jee²¹² cwáa¹ tya'a.

Júu³ cwáain¹ tya' tyiian³

33 Tyaa¹a Jesús jon 'e júu³ cwáain¹ lo jin²in:

—'E tyu² Dios to² tsá² li la li tyiian³ 'e gacaai²¹ jaain²¹ tsamí² 'ni¹ 'ii¹³ fu² 'iñi¹ joon garoon²on jilaa²¹.

Júu³ cwáain¹ gatyaa¹ a Jesús gauntsiin¹ júu³ ga'ú²; 'lí²¹² tsá² 'in gacwo¹o júu³ tyú² la mo jéei¹

34 Jmai² coon¹³ júu³ cwáan¹mo gasii²¹i; Jesús 'in tsá² do.

35 Coon¹³ la joon gauntsiin¹ júu³ tya' jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹o júu³ tyú² tya' Dios la mo jéei¹ mo gajin²in:

Jmai² coon¹³ júu³ cwáain¹ ifo³oo;

ifo³oo júu³ 'uuin²¹ 'e si'mo² ca mo gajmaa¹a Dios juncwii²¹.

Jmo²o Jesús tsá² júu³ 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e cwáain¹ tya' mo jñii¹ tsá² jún² tóon¹ ñii²¹ jee²¹² trigo

³⁶ Joon Jesús ga^í²i júu³ tya' 'in tsá² do joon ga^í² in^{uu}. Joon tsá² tya'a gangatyéen¹in li tyín¹ Jesús joon gajin²in sñi²¹i Jesús:

—Jmaa¹³ jna'a júu³, 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ cwáain¹ 'e gatyá²'a mo jñii¹ tsá² jún² tóon¹ ñii²¹ jee²¹² trigo.

³⁷ Joon gajin²in Jesús:

—'In tsá² do 'in gajñii¹ 'e jún² trigo tyú² líii¹ Ruu²¹i Tsá²,

³⁸ joon 'wó² tya'a do li ni cwoo¹³ juncwii²¹. Joon 'e jún² trigo tyú² li la líii¹ 'in tsá² jmoo^{1o} la to² tyú² Dios. Joon 'e jún² tya' tóon¹ ñii²¹ li la líii¹ 'in tsá² jmoo^{1o} la to² tyú² 'in 'líii³.

³⁹ Joon 'in gajñii¹ 'e jún² tya' tóon¹ ñii²¹ do 'in 'líii³mo 'i. Joon mo gasø¹²ø 'e trigo do li la li mi tyéi¹ juncwii²¹. Joon 'in tsa'leei¹³ do 'in gasø¹²'e trigo do líii¹ la líii¹ ángeles tya' Dios.

⁴⁰ Joon la gasø¹²ø 'in tsa'leei¹³ do 'e tóon¹ ñii²¹ gadya^{2a} ni jí² la joon ilí² li tyéi¹ juncwii²¹.

⁴¹ 'In Ruu²¹i Tsá² ityú^{2u} to² ángeles tya'a iuncaain²¹ jileei²¹ 'in jmoo^{1o} 'leei²¹ tsá² coon¹³ jileei²¹ 'in ga'noo^{1o} tsaá² 'e 'wó²mo 'ido fu li tyú^{2u} 'ii to².

⁴² Joon ipíi²in 'in tsá² do li 'ii²¹. Joon ityi²i 'áai¹ joon cuu¹i moojóon^{1on}.

⁴³ Joon jileei²¹ 'in jmoo^{1o} la to² tyú² Dios ilijñii¹ la jñii¹ ñi¹ fu li tyú² Jmii²¹ to². Jileei²¹ 'naa' 'in nuu¹un, n^{uu}^{2uu}'.

Júu³ cwáain¹ tya' cuu² si'mo²

44 "E tyu² Dios to² tsá² li la li cuu² si'mo² nu'
'wó². Joon mo gatsaa²¹a jaain²¹ tsá² 'e cuu² si'mo²
do ga'maa¹a tún¹. Galijløø¹³i 'áai¹ joon gangaa¹³i
nga'níi²i jilaa²¹ 'e sá² tya'a joon galó¹o 'e 'wó² do
li taa¹³ cuu² do.

Júu³ cwáain¹ tya' perla 'e 'moo³ 'áai¹

45 'La joon jon 'e tyu² Dios to² tsá² li la líii¹ jaain²¹
tsá² 'in ló¹o 'e 'nii²i. 'In tsá² do ngii¹ to² 'noo¹o
perlas tyú².

46 Joon mo gatsaa²¹a coon²¹ 'e tyíin¹ 'áai¹ joon
tsa'níi²i jilaa²¹ 'e sá² tya'a joon galó¹o 'e perla do.

Júu³ cwáain¹ tya' núu³

47 'La joon jon 'e tyu² Dios to² tsá² li la li coon²¹
núu³ 'e 'ii¹i tsá² tsi jmii²¹ joon tsataa²i jilaa²¹ nii²
joo²¹ taai² jmii²¹ do.

48 Joon mo garø¹i 'e núu³ do 'in tsá² do unron²on
fu ni tsaa² joon cwa¹a in tyii¹³in 'in joo²¹ taai²
jmii²¹ do. Joon 'in joo²¹ tyú¹ do taa¹i tsi motó²
joon 'in joo²¹ jo tyú¹ do dyee¹³mo.

49 La joon ilí² li tyéi¹ juncwii²¹. Joon ijalíin² 'in
ángeles 'in jmáa¹a coon²¹ 'in tyú¹ coon¹³ 'in gó².

50 Joon 'in gó² idyee¹³i li 'ii²¹ joon do-o ityi²i joon
cuu¹i moojóon¹on.

Júu³ 'e tyíin¹ 'e tsáai² coon¹³ júu³ 'e tyíin¹ 'e 'múui²

51 Joon jin²in Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—¿Tí øø²¹mo-'oo' jilaa²¹ 'elo?

Joon gañii¹i tsá² tya'a jin²in:

—Joon, øø²¹mo-tsii¹i.

52 Joon gajin² Jesús:

—Jaain²¹ tifo² tya' ley 'in gauntsáa¹ xiiala ity^u² Dios to² tsá² líi¹ la líi¹ tsá² fii²¹² 'nú¹ 'in lí² tyi² 'e 'mí² coon¹³ 'e tsáai² jee²¹² 'e sá² tya'a. Lí²-i 'e²e 'in tifo² do tsá² 'e júu³ 'múui² joongi júu³ 'e tsáai².

Mo gangaa¹²; Jesús fuu²¹ Nazaret

⁵³ Joon mo ngayuui¹³ ga'í²; Jesús 'e júu³ cwáain¹ lo

⁵⁴ joon gangaa¹ mo fu cwoo¹³ goo¹o. Joon do-o galáa² 'wii²¹² 'e²e tsá² in^u cwo¹ sinagoga tya'a. Joon 'in tsá² goo¹o do ganga'goo²¹o-tsi, jin²in:

—¿Xiiifu lí' galití²¹ 'in tsañ^u¹ no 'e júu³ faa²¹a? ¿Xiiala 'e galí² jmoo¹o ino milagros la no?

⁵⁵ Ts^u jóon¹on tí'mó² ino joon sáa³a sii²¹ María. Joon ruu²¹mo Jacobo, coon¹³ José, coon¹³ Simón coon¹³ Judas.

⁵⁶ Joongi 'in ruu²¹; tsamí² seein²¹ jee²¹² jna' jon. ¿Xiiali' galiñii¹ jilaa²¹ 'eno?

⁵⁷ Ts^u 'wii¹³ joon ga'aa¹a tsii²¹² wúu¹ tya' Jesús jo ganúu²un júu³ tya'. Pe Jesús gajin²in sii²¹; 'in tsá² do:

—Un'goo²¹o tsá² jaain²¹ 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios pe jiiin¹³ tsá² goo¹o coon¹³ tsá² in^u tya'a jo un'goo²¹o 'ii.

⁵⁸ Joon jo 'ee milagros gajmaa¹a Jesús jee²¹² 'in tsá² goo¹o do ts^u jo jai² galí² 'ido 'ii.

14

Mo gajúin¹ Wó³ saai¹ tsá² jmí²¹

¹ 'Yiia¹³ joon 'in ty^u² to² lí sii²¹ Galilea, 'in sii²¹ Herodes, nigaliñii¹ xiiala jmoo¹o Jesús.

2 Joon gasii²¹i 'in née¹i coon¹³on cwáain¹ tya' Jesús:

—Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹ ino 'in nigajjin¹in jee²¹² 'lii²¹². 'Wii¹³ joon lí² jmáa¹a milagros do.

3 Ga'i¹-tsi Herodes la joon tsu nigataan¹³in 'nuñi³ Wó³ do. Herodes iliseein²¹ tyú² coon¹³ Herodías gaty^{2u} to² i'ñá^{1u} cadenas cwoo²¹o Wó³ lí' 'yuu²i 'nuñi³. Herodes do nigacán¹mo Herodías 'in líi¹ tsamí² tya' ruu²¹i 'in sii²¹ Lii²¹².

4 Joon Wó³ do gasii²¹i Herodes 'e jo tí²i jmáa¹a la no.

5 'Iin²¹²in Herodes jngaa¹³i Wó³ pe 'gøø²¹mo tsá². Tsu jilee²¹mo tsá² 'e ñii¹i 'e faa²¹ Wó³ cwáain¹ tya' Dios.

6 Joon mo gatséi¹ jjin²¹ tya' Herodes gajmaa¹a jmii²¹². Joon ga'í² jamí² Herodías gatséen¹in lí taai² tsá² lí náa¹ jmii²¹² do. Joon 'áa¹mo gati²-tsi Herodes lagi tséen¹in 'in simí² do.

7 Joon gajin²in ga'éé¹i Dios gasii²¹i 'in simí² do:

—Cwóo³oo doñi'ee mí²i.

8 Joon 'in simí² do mo ngayuui¹³ gafee²¹i sáa³a jin²in sii²¹i Herodes:

—Cwoo¹³ jna lo mootyi² Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹ 'e 'yú² coon²¹ tsi wúun¹.

9 Galixuu²¹²mo-tsi Herodes pe jo lí² un'naa¹i júu³ tya'a 'e niga'éé¹i Dios lí nuu¹un 'in tsá² taai² do. Gaty^{2u} to² 'e lí² la joon.

10 Gasii¹in tsá² gangatú² luu²¹²u Wó³ lí' 'yuii² 'nuñi³ do.

11 Joon gacóon¹on ton²on coon²¹ tsi wúun¹ gacwo¹o 'in simí² do. Joon 'ii-gi gacwo¹o sáa³a.

12 Joon tyalín² 'inlîi¹³ tsá² tya' Wó³ do gacoon¹ cuerpo tya'a 'a tsa'áa¹i. Joon ngalín²mo ngaj-maa¹³a Jesús júu³ xiiala galí¹.

Mo gacwo¹o Jesús 'ñá² mil tsá² 'e dø¹ø

13 Joon mo galiñi¹ Jesús xiiala gangíi¹ Wó³ do gaí² tsi coon²¹ barco joon gangóo¹ coon²¹ coon¹³ tsá² tya'a fu coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. Pe galiñi¹ tsá² née¹i la caain²¹ fuu²¹ náa¹ do joon ngalín²mo ngîi¹i tîi²i.

14 Joon mo gacwo¹îi¹ Jesús 'e barco do gangaa¹i tsá² fúui¹. Joon galifee¹mo-tsi 'wii²¹² tya' 'ido. Joon gaun'láa²mo tsatsaa¹³ jée¹i 'in tsá² do.

15 Joon nangó¹ xuu jnaa¹ tyalín² tsá² tya' Jesús sii²¹i 'ii:

—Nixuu jnaa¹ lo. 'Íi² júu³ 'in tsá² no tsu jo 'in seein²¹ 'e 'nîi¹ 'e dø¹ 'ino. Síi¹³i wa tsalín² fuu²¹ pi¹³ taa¹³ co' no 'e ló¹xu 'e dø¹ø.

16 Joon Jesús gajin²in:

—Jo 'ná² tsalín² 'ino. 'Naa', cwó²xuu 'e dø¹ 'ino.

17 Joon gajin² tsá² tya'a:

—Jo 'ee 'oo²gîi¹ jiin¹³ 'ñá² 'îi¹ coon¹³ gáí¹ joo²¹ taai² jmîi²¹.

18 Jesús gañii¹i:

—Cwooi²duu' fu lo.

19 Joon gatyú² Jesús to² wa'a cwá² 'in tsá² fúui¹ do jee²¹² ñii²¹ do. Joon gason²on 'e 'ñá² 'îi¹ do coon¹³ 'in gáí¹ joo²¹ taai² jmîi²¹. Joon gajóø²ø fu ñu'fú², gacwoo¹ 'maai¹² Dios. Gajmaa¹a 'no¹³ 'e 'îi¹ do joon gacwo¹o tsá² tya'a. Joon 'in tsá² tya'a do gajmaa¹a jmai²xu jee²¹² 'in tsá² fúui¹ do.

20 Jilee²¹ mo gagøø²¹ø joon jløø¹³ mo. Joon gauncaain²¹ jilaa²¹ 'e gasái¹gi, joon garói¹ dyatun¹ 'motó².

21 Joon 'in tsá² 'in gagøø²¹ø do tí² 'ñá² mil jmai² tsañuu¹ jo si²ii²in tsami² coon¹³ xuui²¹².

Ngü¹ Jesús ni jmü²¹

22 Mo ngayuui¹³ joon gatyü² Jesús to² tsá² tya'a wa' tsalín² li' ngoo¹³ tyíia¹ cataain²¹ do jéei¹gi lagi 'ii la 'ü²¹² 'ü¹gi júu³ 'in tsá² do.

23 Joon mo ngayuui¹³ ga'ü¹ Jesús júu³ 'in tsá² do gasoo²¹o 'ña'a coon²¹ moo²¹ ngafee¹³i Dios. Joon mo ga¹² núu³ do-o táain² Jesús 'ña'o.

24 Joon 'e barco do tya' tsá² tya'a ngó¹ tún² tsa' ni tyíia¹ do. 'Áai¹ jnóo¹ jmü²¹ tsa¹ barco do tsü 'áai¹ 'ü¹ tyí² li' cü¹³.

25 Joon niuu²¹ mogi mo ngatyéen¹in Jesús li 'í¹ barco do ngü¹ tü²o ni jmü²¹ ngóo¹o.

26 Joon mo gango¹ tsá² tya'a ngóo¹on ngü¹ tü²i ni jmü²¹ do gafoo¹mo 'áai¹ joon ga'oo¹o gajin²in:

—Jaain²¹ tsá² 'mootyí² 'in jó¹ no.

27 Pe Jesús gajin²in sü²¹i 'in tsá² do:

—Tá² téen¹-'oo', jna-a lo; jo foo¹³naa'.

28 Joon Tú³ gasü²¹i 'ii jin²in:

—Wana 'nü no, Ña'ñü¹ü', tyüü¹³ to² góo³oo ti li sín¹³u'un no.

29 Joon Jesús gajin²in:

—Na¹ joon.

Joon tsifu-u gajngái² Tú³ li' caai²¹ barco do joon ga'láa² 'wii²¹² ngü¹ ni jmü²¹ fu li siin¹² Jesús do.

30 Pe gafoo¹³ mo mo gacón² cwáain¹ xiiala 'ii¹ tyí² joon ti'xuu ganga'aa¹³ⁱ jmii²¹ do. Joon ga'oo^{1o} gajin²ⁱⁿ:

—jMáa² tiin¹³na, Ña'ñu^{1u}!

31 Tsifu joon gason^{2on} Jesús cwoo^{21o} gajin²ⁱⁿ sii²¹ⁱ 'ido:

—'Áai¹ xuu jo¹ líi^{2u}. ¿'Ee li' gacu²-o'o coon¹³ jna?

32 Joon mo gangatáa¹ⁱ tsi barco do tsifu gaján¹ 'ii¹ tyí².

33 Joon 'in tsá² taai²¹² tsi barco do gasii²¹ⁱ wo-jní¹ⁱ tyani Jesús joon gajin²ⁱⁿ:

—'E la ja^{2mo}, Joon¹ Dios 'nu.

Un'láai² Jesús tsatsaa¹³ fu Genesaret

34 Mo gatáan¹ⁱⁿ li' ngoo¹³ cataain²¹² li roon¹ 'wó² tya' tsá² Genesaret.

35 Joon mo galicwii¹ⁱⁿ 'in tsá² néei¹ do Jesús tsifu joon ganii¹³ júu³ la caain²¹ 'in fuu²¹ joon ngajée¹ⁱ tsatsaa¹³ li tyín¹ Jesús.

36 Gamii¹ⁱ wa'a cwo^{1o} lii²¹ 'ido ti' siin¹³ⁱⁿ joon jileei²¹ 'in galií²¹ siin³ 'ido ga'láa^{2mo}.

15

Jilaa²¹ 'e 'leei²¹ tsá²

1 Joon gangatyéen¹ⁱⁿ 'in líi¹³ tsá² fariseos coon¹³ tifo² tya' ley li siin¹ Jesús. Jalín² Jerusalén. Joon gaunngii¹ⁱ:

2 —¿'Ee li' jo jmoo^{1o} tsá² tyi'i la tii² 'e si² tya' 'lii²¹² tsacøi¹³ tyi'? Jo untsiin¹ⁱⁿ jiiin¹³ la tii² 'e ruun¹³ tsá² cwoo^{21o} mo gø^{2ø}.

3 Pe Jesús do gaunngii¹ⁱ:

—Joon 'naa', ¿'ee li' jo jmoo^{2oo'} ná^{13uu'} la to² tyu² Dios mo jmoo^{2oo'} la tii² 'e si² tyii'?

⁴ Tsu Dios gaty² to² jin^{2in:} “Un'goo^{2'o} saa^{2'a} ñu^{2'u.}” Joon gajin^{2in:} “Ná¹ júun^{2mo} jileei²¹ 'in faa²¹ 'laa²¹ tya' sáa³ jmii^{21.}”

⁵ Pe 'naa'gii' fó^{2oo'} 'e lí² sii²¹ⁱ tsá² sáa³ jmii^{21:} “Jo lí² uncoon¹³gii' nu tsu jilaa²¹ 'e 'oo^{21oo} nigacwo^{3oo} Dios.”

⁶ Joon wana jin² la joon jo 'ná¹ uncoon¹³gi sáa^{3a} jmii^{21.} Joon coon¹³ la joon tuu¹³naa' to² tyu² Dios lawa' jo 'e to² 'in^{3gi} 'e jmaa^{2aa'} jiin¹³ la tii² 'e si² tyii'.

⁷ ¡Tsá² sisii¹ⁱ 'e 'i¹-tsi la jmoo^{1o} 'naa'! Tyú^{2-u} gataan¹ ni jí² cwáain¹ tyii' 'in tsá² gacwoo^{1o} júu³ tya' Dios la mo jéei¹ sii²¹ Isaías mo gajin²ⁱⁿ cwáain¹ tya' Dios:

⁸ 'In tsá² lo untyú¹ⁱ jna coon¹³ 'oo^{2o}

pe 'wín² si'ii¹ 'a 'i¹-tsi coon¹³ jna.

⁹ Jo 'ee to² 'í³ⁱⁿ 'e un'goo^{21o} jna^{2.}

Jilaa²¹ la 'ee^{1e} jmai² 'e tyu^{2u} to² tsá²-a, jin² Dios.

¹⁰ Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² sii²¹ⁱ 'in tsá² néei¹ li' co' do jin^{2in:}

—Nu^{2uuun'} joon cwo'øøi²¹-oo'.

¹¹ Jilaa²¹ 'e to² tsá² 'oo^{2o} jo 'leei²¹ tsá² coon¹³ 'e joon. 'E 'yee² 'oo^{2o} tsá² 'e joon 'e 'lee^{21i.}

¹² Joon gangatyéen¹ⁱⁿ tsá² tya'a joon gasii²¹ⁱ Jesús:

—¿Ti ñí²ⁱ, jo gatí²-tsi tsá² fariseos do júu³ tyi'i no?

¹³ Pe Jesús gajin²ⁱⁿ sii²¹ⁱ 'ii:

—Jilaa²¹ 'mó² 'e jo gajonii¹ Ñũ³ũũ 'in sɔ¹o la tyan¹ jmó³.

14 Jo cuu¹³-oo' coon¹³ 'in tsá² no tsũ lawa tsá² tiui² 'in soon²¹ 'mo'u² tya' tsá² tiui² ruu²¹i 'ino. Wana tsá² tiui² 'méesi¹ ruu²¹i la 'oo²¹ tsá² tiui² joon jee²¹² waai²¹ do xuu²¹i tsi too²¹.

15 Joon Tú³ do gajin²in sii²¹i Jesús:

—Jmaa¹³ jna'a júu³, ¿'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ cwáain¹ lo?

16 Jesús-gi gajin²in:

—¿Ti jo 'øøi²¹-oo' 'naa' jon?

17 ¿Ti jo 'øøi²¹-oo' 'e jilaa²¹ 'e gøø²¹ tsá² tsatoo¹³ nũ' tu² tsá² joon 'woo²o tún¹?

18 Pe jilaa²¹ 'e 'yee²¹i 'oo²o tsá² 'e 'i¹-tsi tsá² 'e joon. 'E joon 'e 'leei²¹ tsá².

19 Tsũ la 'i¹-tsi tsá² la joon líi¹i joon. 'i¹-tsi tsá² 'e gó² tsũ 'in gó²o 'ii. 'I jngaa¹³i tsá² la joon 'e ga'i¹-tsio. Fee²¹i tsá² tsamí² tya' tsá² xeei²¹ tsũ ni ga'i¹-tsi la joon. 'Láa¹a tsamí² coon¹³ tsañũũ¹ jiin¹³ la niga'i¹-tsi. La joon jon jmoo¹o tsá² 'uun²¹, faa²¹a tsá² júu³ tajuu²¹, faa²¹a tsá² júu³ 'atsaa²¹.

20 Coon¹³ jilaa²¹ 'elo un'leei²¹ tsá² yaai. Pe wana gøø²¹ø tsá² la jo mo roon²¹on cwoo²¹o la tii² 'e si² jo mo ga'lee²¹i.

Ja²mo galíi²i jaain²¹ 'yüa²¹² tsamí² cananea Jesús

21 Joon gacwo¹i Jesús fu do joon gangó¹ fu li tyũ² to² fuu²¹ Tiro coon¹³ fuu²¹ Sidón.

22 Joon gajó² jaain²¹ tsamí² cananea 'in néei¹ do fu li siin¹³ Jesús joon ga'oo¹o jin²in:

—jÑa'ñu¹u', Joon¹ David, fúu² cwolí²u jna! 'In líi¹³ 'úui² alma tya' simí² tyia. Joon 'ái¹ wúu¹ nigangó¹.

²³ Pe Jesús jo gañii¹i jiiin¹³xu. Joon tsá² tya'a gamii¹i tyaní¹i wa 'a sii²¹ Jesús 'in tsamí² do wa'a tsee¹i tsu líi¹ to²o mii¹³ jó¹ caluu li ngalín² do.

²⁴ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsamí² do:

—Dios gasii²¹in jna jiiin¹³ 'e 'naa³na 'in tsá² situui¹ tya' tsá² Israel.

²⁵ Pe 'in tsamí² do gangatyéen¹in li siin² Jesús, gasii²¹i wojní¹i tyaní¹i joon gajin²in:

—Ña'ñu¹u', uncoon¹³ jna.

²⁶ Joon Jesús gañii¹i:

—Jo tyú² wa'a tyi² tsá² 'iñi¹ tya' xuui²¹² cwo¹o tsii²¹.

²⁷ Pe 'in tsamí² do gajin²in:

—Jo¹o Ña'ñu¹u'; pe ca tsii²¹ téin² nu' mesa lí²-i dø¹²ø 'no¹³ xu²¹ li gøø¹²¹ø fi²¹² 'nú¹ do.

²⁸ Joon gasii²¹i Jesús 'ii:

—j'Áai¹ fee¹ jai² lí²u, rán³! Cwoli² jiiin¹³ la 'iin²¹²u'un.

Joon tsifu joon ga'láa²mo jamí¹i 'in tsamí² do.

Un'láai² Jesús fúui¹ tsatsaa¹³

²⁹ Gacwo'ii¹i Jesús do joon gangí¹i li' co' tyía¹ Galilea. Joon gasóo²o coon²¹ moo²¹ si² do joon do-o gacwoo²¹o.

³⁰ Fúu¹mo tsá² gatyalín² li tyíin¹ joon jée¹i tsatsaa¹³ 'in lí²i 'láai² nii² jmoowúu¹. Jée¹mo tsá² jlui¹³, tsá² tiui² coon¹³ 'in jo faa²¹a. Jée¹mo jon

tsá² poo¹³ cwoo²¹ tii². Joon gatyéi¹ ni'i 'ido lí' 'wii²¹² tii² Jesús joon gaun'láa²mo Jesús 'ido.

31 'Áai¹ ganga'goo²¹o-tsi tsá² do mo gani² 'in tsá² do nafaa²¹a 'in tsá² jo mo to² faa²¹ joon 'in tsá² poo¹³ cwoo²¹ tii² na'láa²mo joon tsá² jluui¹³ tyú²-u ningii¹ joon tsá² tiui² nijnaa²¹o. Joon ga'láa² 'wii²¹² cwoo¹o 'maai¹³ Dios tya' tsá² Israel.

Cwo¹o Jesús tyún² mil tsá² 'e dø²ø

32 Joon gatø¹²ø Jesús tsá² tya'a joon gajin²in sii¹²¹i 'ido:

—Fúu² líi²na 'in tsá² no tsu ningó¹ 'ni¹ jmi²¹² táan¹in coon¹³ jna lo joon jo 'e 'oo¹o 'e dø¹²ø. Jo 'iin²¹²na sii¹³na fu tya'a la jo 'ee mo gøø¹²¹ø si no xii²¹ ga'woo²¹o tya'i fu¹.

33 Joon tsá² tya'a gajin²in:

—¿Xii¹ali ijín² jna'a 'e dø¹²ø 'in tsá² fúui¹ no tsu jo 'in tsá² taain²¹² lo?

34 Joon Jesús gaunngii¹i:

—¿Joo' 'iñi¹ 'oo²gii'?

Joon gani¹i:

—'Oo²gii' dyá¹ 'iñi¹ coon¹³ jaain²¹ gáí¹ joo²¹ taai² jmi²¹ pi³.

35 Joon gatyú² Jesús to² wa' cwá² tsá² ni 'wó².

36 Joon gason²on 'e dyá¹ 'iñi¹ coon¹³ 'in joo²¹ taai² jmi²¹ joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios. Joon gajmaa¹a 'no³ joon gacwo¹o tsá² tya'a 'e jmáa¹a jmai²xu jee²¹² 'in tsá² do.

37 Jilee²¹mo gagøø¹²¹ø ca galijløø¹³mo. Joon garøø²i dyá¹ 'motó²gi 'e 'no³ 'e gasáai¹.

38 Joon 'in gagøø¹²¹ do ti tyún² mil jmai² tsañuu¹ jo 'e 'ii²¹in tsami² coon¹³ xuui²¹².

39 Mo ngayuui¹³ joon ga'íi²; Jesús 'in tsá² do júu³. Ga'í² Jesús tsi coon²¹ barco joon gangó¹ cwoo¹³ li sii²¹ Magdala.

16

Tsá² fariseos coon¹³ tsá² saduceos mii¹; coon²¹ milagro wa jmá^{1a} Jesús tya'a

¹ Gatyalín² 'in tsá² fariseos coon¹³ 'in tsá² saduceos fu li siin¹³ Jesús. Joon 'e 'iin²¹²in lawa li 'íi¹ goon²¹ lá² wa'a iteei²¹ Jesús gamii¹; 'in tsá² do wa jmá^{1a} coon²¹ li² jó¹ fu ñu¹fú².

² Pe Jesús gañii¹:

—'Naa' mo jøø²øø' coo²¹ jní¹ mo xuu jnáa² fó²oo': “E tyá² ijma^{1a} tsu coo²¹ jní¹.”

³ Joon mo coo²¹ jní¹ mo 'aa²¹ fó²oo': “Gó²xu jmá^{1a} no tsu coo²¹ 'e jní¹ roon¹on.” Tsá² 'in sisi¹ 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'. Ñii²¹ 'naa' xiiala ilí² mo coo²¹ jní¹ mo 'áa²¹ coon¹³ mo xuu jnáa² pe jo ñí²ii' 'e 'øøi²¹-tsi 'e li² 'e sá² nano.

⁴ Tsá² gó² coon¹³ tsá² 'in nigatiui² Dios 'iin²¹²in coon²¹ li² pe jo ilisá² li² tya'a. Ilisá²gon li² jiin¹³ lagi lisá² li² tya' Jonás.

Joon gatiu²mo Jesús 'in tsá² do joon gangaa²¹o.

Tyian¹³ tya' tsá² fariseos

⁵ Mo gangalín tsá² tya' Jesús li' ngoo¹³ tyíia¹ li' ca taain²¹² do niga'iin²mo-tsi coon²¹on 'iñi¹.

⁶ Joon Jesús gajin²in sii²¹; 'ido:

—Tyán²duu' cwáain¹, un'øø¹³naa' yaanaa' tya' tyiian¹³ tya' tsá² fariseos coon¹³ tsá² saduceos.

⁷ Joon ga'láa² tsá² tya'a do 'wii²¹² síi¹ la 'oo²¹jee²¹² 'ii:

—'Wii'¹³ jo ga'lee²¹e' 'iñi'¹ 'e joon 'e jin'² la joon.

⁸ Joon mo galili'³ Jesús 'ee 'i'¹-tsi 'ii joon gajin'²in:

—Laa'¹³ 'áai'¹ xu jo'¹ líi'²naa'. ¿'E li' 'i'¹-oo' 'e jo 'iñi'¹ tyán'²aan'?

⁹ ¿Ti jo mo ga'øø'²¹mogi-'oo', ti jo tii'¹³-oo' xiiala mo gajmáa'³aa tyíia'³ 'a 'iñi'¹ 'ñá'² do jee²¹² 'ñá'² mil tsañuu'¹? ¿Joo' 'motó'² 'no'³ 'iñi'¹ 'e gasái'¹gi?

¹⁰ ¿Ti jo tii'¹³-oo' mo gajmáa'³aa tyíia'³ 'e 'iñi'¹ dyía'¹ do jee²¹² tyán'² mil tsá'²? ¿Joo' 'motó'² 'no'³ 'e gasái'¹gi?

¹¹ 'Áai'¹ jo mo ga'øøi'²¹-oo' 'e jon'on fuu²¹²uu 'naa' cwáain'¹ tya' 'iñi'¹ mo fuu²¹²uu 'naa' 'e un'øøi'¹³ yaanaa' coon'¹³ tyiian'³ tya' tsá'² fariseos coon'¹³ tsá'² saduceos.

¹² Joon gali'øøi'²¹-tsi tsá'² tya' Jesús 'e jon'on cwáain'¹ tya' tyiian'³ tya' 'iñi'¹ jin'² Jesús pe cwáain'¹ tya' júu'² 'ee'¹ tsá'² fariseos coon'¹³ tsá'² saduceos.

Jmoo¹o Tã³júu³ 'e Cristo Jesús

¹³ Mo gatyía'¹ Jesús coon'¹³ tsá'² tya'a coon'²¹ li tyu'² to² fuu²¹ Cesarea tya' Filipino gaunngii'¹ Jesús tsá'² tya'a jin'²in:

—¿'lin jna, Ruu'²¹i Tsá'², jin'² tsá'²?

¹⁴ Joon gañii'¹ tsá'² tya'a:

—'Inlíi'¹³ jin'²in 'e Wó³ saai'¹ tsá'² jmi'²¹ 'nũ. 'Inlíi'¹³gi jin'²in 'e Elías 'nũ. Joon tsá'² xeei'²¹ jin'²in 'e Jeremías 'nũ si jaain'²¹ 'in nigacwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéei'¹ 'ee 'nũ.

¹⁵ Joon gaunngii'¹ Jesús 'ii:

—'Naa', ¿'iin jna fó²oo' 'naa'?

¹⁶ Joon Simón Pedro do gajin'²in:

—'N_u-_u Cristo 'in gasii¹in Dios. Jón¹ Dios 'in jiin¹ 'n_u.

17 Joon Jesús gajin²in:

—Jløø¹³mo 'n_u, Simón, jón¹ Jonás, ts_u jon' tsá² ga'e² 'n_u 'e júu³ lo. Pe Ñ_u³oo 'in tyín¹ ñ_u'fú² ga'e²e 'n_u.

18 Joon fuu²¹²uu 'n_u, 'e sii²¹ 'n_u T_u³, joon júu³ tyi'i 'e foo²¹'o 'e líi¹na Cristo, 'in gasii¹in Dios, ili la li coon²¹ cuun²¹² fee¹ 'e jo jøøi²¹ tya' 'in jai² líi¹i jna ts_u jileei²¹ 'in jmoo¹o la to² ty_u² Dios líi¹i la joon. Joon ca 'mó¹ jo lí² lii¹i 'e júu³ do.

19 Joon cwo³oo 'n_u jonñi³ tya' li ty_u² Dios to² tsá². Jilaa²¹ 'e untsaa¹³u fu juncwii²¹ lo nigaliuntsaa¹²a fu ñ_u'fú². Joon jilaa²¹ icwo²'o lí² juncwii²¹ lo la joon galí² fu ñ_u'fú² jon.

20 Joon gatya² Jesús to² tsá² tya'a 'e jo 'in jma¹a 'ido júu³ jiin¹³ jaain²¹ 'e Cristo ii.

Jmoo¹o Jesús júu³ ijúun²in

21 Joon 'yia¹³ joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² jmo²o tsá² tya'a júu³ 'e 'ná¹ tsáa¹a Jerusalén joon do-o i'e²e tsacøøi¹³ coon¹³ 'in ty_u² to² untsá² coon¹³ tifo² tya' ley 'ii wúu¹. Joon ijnga²mo 'ido 'ii pe ijiin¹o tún¹ mi tí 'ni¹ jmii²¹².

22 Joon T_u³ do ngajée¹i li coon²¹ joon gasii²¹i T_u³ Jesús júu³ wúu¹ jin²in:

—Jjo icwó² Dios 'e lí² la joon, Ñ_u'ñ_u¹u! jjo lí² wa' itsangii¹ 'n_u la joon!

23 Joon gajin¹³ Jesús ní¹i joon gajin²in sii²¹i T_u³ do:

—Jeein¹³ coon¹³ jna, Satanás, tsu ijnii¹³ moo coon¹³ júu³ tyi'i. Jo 'i¹-o'o la 'i¹-tsi Dios. La 'i¹-tsi tsá²-a 'i¹-o'o.

²⁴ Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—Wa 'iin²¹²in tsá² ngí¹ coon¹³ jna 'ná¹ tuu²¹ 'e 'i¹-tsi tya' ña'a, 'ná¹ tyá^{2a} tyú² tya'a ijúun²in la ijúuin³ jna. Joon jó¹ coon¹³ jna.

²⁵ Tsu jileei²¹ 'in 'iin²¹²in láa¹i juncwii²¹ tya'a 'ña'a incaa²¹mo juncwii²¹ tya'a fu li 'ii²¹ pe jileei²¹ 'in caai²¹ juncwii²¹ tya'a 'wii¹³ jna pe intii¹³mo juncwii²¹ tya'a.

²⁶ ¿'Ee to² 'ii³ tya' tsá² wa'a li³i jilaa²¹ 'e sá² la tøø² ni cwoo¹³ juncwii²¹ pe caa¹mo alma tya'a? ¿'Ee coon¹³ lí² tyí² tsá² tya' alma tya'a?

²⁷ Tsu 'in Ruu²¹i Tsá² ijó¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Jmii²¹ coon¹³ ángeles tya'a joon ityí³ tya' jileei²¹ tsá² ti jaain²¹ ti jaain²¹ jiin¹³ la nigajmaa^{1a}.

²⁸ 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', seein²¹ 'inlíi¹³ 'in teein² lo 'in jo ijúun²in ca mi jóø²i 'in Ruu²¹i Tsá² jó¹ ityü^{2u} to².

17

Jesús gaunsíi²i 'e líi¹i tyani gaai²¹ tsá² tya'a

¹ Joon mo gangíi¹ jnúu² jmii²¹² ngajéei¹ Jesús Tú³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³ ruu²¹i Jacobo do fu yu' coon²¹ moo²¹ ñí¹ la jee²¹² tyúuin² do.

² Joon do-o gaunsíi²i 'e líi¹i tyani 'in tsá² do. Joon níi¹i galijii¹ la jii¹ ñi¹, sin³gi galitaa²¹ la taa²¹ 'yia²¹ tya' ñi¹.

³ Joon tsifu joon gangaa¹in Moisés coon¹³ Elías teen¹in tyaa¹ júu³ coon¹³ Jesús.

4 Joon gajin² Tú³ sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹'u, ¡'áai¹ tyú² 'e toon²¹o'on lo! Wana 'iin²¹²u'u, jmoo²¹o'o 'ni¹ 'nú¹ pi¹³: coon²¹ tyi'nu, coon²¹ tya' Moisés joongi coon²¹ tya' Elías.

5 La jee²¹² faa²¹a Tú³ do gajgó¹ coon²¹ jní¹ taa²¹ jii¹ li teein¹. Joon ganúu²un coon²¹ júu³ jee²¹² jní¹ do 'e jin²in:

—'In lo-o yuu²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na, 'áa¹mo jløø¹³na 'wii¹³ tya'a. Nuu²uu¹ 'e jin².

6 Joon mo ganúu²un 'e júu³ do gafoo¹mo 'áai¹ joon gatyii²¹a li' ri'i²in ni 'wó².

7 Joon Jesús gangatyéen¹in li teei¹³ tsá² tya'a joon gataan¹an cwoo²¹o tya' 'ido, sii²¹i:

—Ráan²naa'; jo foo¹³naa'.

8 Joon mo gajóøø² jo 'in gangaai¹gi jii¹³ 'ña'a Jesús siin¹²gi.

9 Joon mo gajgáa¹ 'e moo²¹ do ga'íi²i Jesús júu³ tsá² tya'a jin²in:

—Jo 'e fú²uu', jii¹³ jaain²¹, ca mi yuui¹³ jii¹ 'in Ruu²¹i Tsá² jee²¹² 'íi²¹².

10 Joon gaunngii¹i tsá² tya'a:

—¿'Ee li' jin²in 'in tifo² tya' ley 'e 'ná¹ jó¹ Elías nifu?

11 Jesús-gi gañii¹i:

—'E la ja²mo 'ná¹ jó¹ Elías joon 'e tyá² tyú² jilaa²¹.

12 Pe fuu²¹²uu 'naa' 'e najó²-o Elías joon jo galicwii¹in 'in tifo² tya' ley do 'ii, li jii¹³ gajmaa¹a jii¹³ la 'iin²¹²in tya' 'ido. La joon jon i'e²e wúu¹ 'in Ruu²¹i Tsá².

13 Joon ga'øø²¹mo-tsi tsá² tya' Jesús 'e faa²¹a Jesús cwáain¹ tya' Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹.

Un'láa²i Jesús jaain²¹ xuui²¹² júuin² ñii¹

14 Joon mo gatyá¹ Jesús li taai² tsá² gangatyéin¹ jaain²¹ tsá² li siin¹² Jesús joon gasii²¹i wojní¹i tyani Jesús joon gajin²in:

15 —Jmaa²a feei¹-o'o 'wii¹³ tyiia. Fúu² cwolí²u xuui²¹² tyiia tsu júuin² ñii¹ tsu 'áai¹ wúu¹ ní²i. Cii¹³i ni jí² si tsi jmii²¹ 'ee 'láai² naa¹³.

16 Ningajée¹moo xuui²¹² tyiia fu li néei¹ tsá² tyi'i pe jo gali²i gaun'láa² ni'i lo.

17 Jesús gañii¹i:

—iTsá² 'in jo tsáai¹-tsi 'naa'; sicaai¹³ 'i-'oo! ¿Ti wóo²gi 'áai¹ 'ná¹ taan²¹²na coon¹³ 'naa'? ¿Ti wóo²gi 'áai¹ 'ná¹ lifeei¹-tsii 'wii¹³ tyii'? Ñijeei¹duu' xuui²¹² do fu lo.

18 Joon gaty^u2 Jesús to² 'in 'lñii¹³ 'yuu² alma tya' 'in xuui²¹² do joon ga'wóo²mo. Joon tsifu joon ga'láa²mo 'in xuui²¹² do joon.

19 Joon coon²¹ li néei¹ Jesús coon²¹ la 'oo²¹ tsá² tya'a joon gaunngii¹i tsá² tya'a:

—¿'Ee li'i jo gali²i tyí² jna'a 'in 'lñii¹³ 'yuu² alma tya' 'in xuui²¹² do?

20 Joon Jesús gajin²in:

—Jo gali²ii' gatyí² 'naa' 'ido tsu 'wii¹³ xu jai² lí²naa'. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' wana jai² lí²naa', fiin¹³ coon¹³ coon²¹ 'e pii¹³, lí²-i fú²uu' 'e moo²¹ si² dó²: “Jiin¹³ lo; cwó² li' li xiia²¹.” Joon ijeen²¹mo 'e moo²¹ do. Jilaa²¹ ilí² tya' 'in jai² lí²i.

21 Pe 'in 'lñii¹³ la no 'wóo²mo jiin¹³ wa'a faa²¹a tsá² júu³ tyú² joongi gøø²¹ tsá² tyiiañi¹.

Ti tún² naa¹³ 'e jmoo¹o Jesús júu³ ijúun²in

22 Joon mo taan²¹²in caain²¹ fu li sii²¹ Galilea gajma²a Jesús tsá² tya'a júu³ 'e tsá²-a i'ní¹i Ruu²i Tsá².

23 Joon ijngaa¹³mo 'ido 'ii. Pe mi ti 'ni¹ jmi²¹² ijiin¹o tún¹. Joon 'áai¹ ga'aa¹a fa'í³ 'e ganúu²un 'e júu³ do.

Cuu² 'e ci¹ tsá² tya' cwo¹

24 Joon mo gatyaliin² Jesús coon¹³ tsá² tya'a fuu²¹ Capernaum 'in tsá² 'in cón² 'laa¹³ tya' cwo¹ gafee²¹i Tú³, gaunngii¹i:

—¿Ti jo tyí² tifo² tyii' 'laa¹³ cwo¹?

25 Joon Tú³ gajin²in:

—Tyí²o 'ino.

Joon mo ga'í² Tú³ in~~uu~~ tsifu gajin²in Jesús sii²¹i 'ii:

—¿'Ee 'i¹-o'o, Simón? ¿'iin tyí² 'laa¹³ tya' róøi¹³ taain²¹² juncwii²¹, ti tsá² tya'a si tsá² coon²¹ fuu²¹ 'ee?

26 Joon Tú³ do gañii¹i:

—Tsá² coon²¹ fuu²¹ tyí².

Joon Jesús gajin²in sii²¹i Tú³ do:

—Wana la joon jna jo 'ná¹ cí³ii 'laa¹³ tya' cwo¹.

27 Pe la coon²¹ 'e jo 'e ifaa²¹a 'in tsá² no 'laa²¹ tyi', cwó² fu ti tyí¹a cwo¹'i²i moocuu². Joon 'in joo²¹ in téen¹u'u nifu ityii¹a coon²¹ cuu² n~~u~~'oo²¹²o. Joon 'e cuu² do ilíin²mo 'e ci²i 'laa¹³ tyi'i coon¹³ tyiajna. Cwocón² tya' 'in tsá² cón² 'laa¹³ do.

18

Iin 'in tyiin²gi

1 'Yiia¹³ joon gangatyéen¹in tsá² tya' Jesús fu li tyín¹in joon gaunngí¹i:

—ǵ'lin 'in tyiin²ǵi li tyu² Dios to² tsá²?

2 Joon gatø² Jesús jaain²¹ xuui²¹² 'e jmáa¹a siin¹²in tuntsa' jee²¹² 'in tsá² do,

3 joon gajin²in:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', wa jo unsí²naa' 'e 'i¹-'oo' joon lín²naa' la lí¹i 'in xuui²¹² no jo cwotaan²naa' fu li tyu² Dios to² tsá².

4 'E coon¹³ la joon 'in tyiin²ǵi fu li tyu² Dios to² tsá² ilín² la 'in xuui²¹² no 'in jo jmaa²i jloo¹³ 'ña'a.

5 Joon doñi'iin 'in 'ii²¹ jaain²¹ xuui²¹² coon¹³ 'e sii²¹ jna la 'ino, joon 'ii²¹mo jna jon.

'A tsaai¹³ i'noo¹o tsá² tsaá²

6 'Wa seen²¹ tsá² itilí² jmáa¹a 'e 'noo¹o xuui²¹² 'in jo² lí²i jna tsaá², tyú²ǵi tya'a wa'a jéei¹ǵi 'ñú¹u tsá² luu²¹²u coon¹³ coon²¹ too¹ fee¹ joon pii¹in tsá² 'ii tsi jmi'ñi¹³ li 'o'².

7 ¡'Áa¹mo gó² 'e sá² 'e 'leei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹! Joon la joon 'e 'ná¹ ilí² pe fúu² 'in tsá² 'in jmoo¹o 'e un'leei²¹ tsá² yaai.

8 'Tsu 'wii¹³ joon wa gajmaa¹a cwoo¹o si tí¹³i 'ee lee²¹u, cwotúu¹nu'u joon cwopí¹nu'u li wíin². Tsu tyú²ǵi tyi'i 'e seen²¹un juncwii²¹ tsá² pooi¹³ si tsá² jluui¹³ 'ee lagi cwoo¹³o li 'ii²¹ li coo²¹ coon²¹ tøø²mo coon¹³ je tún² cwoo¹o si jé² tún² tí¹³i 'ee.

9 Joon wa unní²i jmoo¹o 'e 'nóo²o tsaá², tyii²i, píi¹nu'u li wíin² tsu tyú²ǵi tyi'i 'e seen²¹mo'o coon¹³ coon²¹ unní²i lagi cwoo¹³o li 'ii²¹ li coo²¹ coon²¹ tøø²mo.

Lawa jaain²¹ joo'saa'²¹ 'in situui¹

10 'Jo jmaa^{2aa} wa' jo tsáai¹-oo' xuui²¹² no. Tsu fuu^{212uu} 'naa', 'in ángeles tya'a taa²i tyani Nu^{3uu} 'in tyín¹ ñu'fú².

11 In Ruui²¹ Tsá² gajó² juncwii²¹ jmáa¹a tiin¹³ tsá² 'in ngí² situui¹.

12 '¿Xiiala líi²naa'? Wa' jaain²¹ tsá² 'aa¹i coon²¹ cíein¹³ joo'saa'²¹ joon wa gatuui¹ jaain²¹, itiu^{2mo} 'in noventa y nueve jee²¹² moo²¹ joon 'e tsa'nee¹³i 'in situui¹ do.

13 Joon wa gatsee²¹i joon ilijløøi¹³gi tya' 'in joo'saa'²¹ gatsee²¹i do lagi 'in noventa y nueve do 'in jo ituui¹ do.

14 La joon jon 'Ñú^{2uu}', 'in tyín¹ ñu'fú², jo 'iin²¹²in wa' 'e ngí² situui¹ jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'in xuui²¹² pi¹³.

Xiiala 'ná² jmá¹ tsá² fee¹-tsi tya' tsaruu²¹i

15 'Wa ga'láa^{2a} ruu^{21u} tyi'i sii¹³du' la 'oo²¹ gáa¹naa' joon jmaa^{2a} júu³ xiiala ga'láa^{1a}. Joon wana gajmaa^{1a} nu^{13un} júu³ tyi'i joon lí²ⁱ 'e seen^{21naa} tyú² coon¹³.

16 Pe wa jo gajmaa^{1a} nu^{13un} te² jaain²¹ gaí¹gi tsá² 'e núu^{1un} 'e síi^{13naa} ilíi²ⁱⁿ tsá² jmoo^{1o} júu³ jai² 'in tsá² do.

17 Joon wana jo gajmaa^{1a} ruu^{21u} nu^{13un} tyani 'in tsá² jmoo^{1o} júu³ jai² do joon cwojee^{1u} 'in ruu^{21u} do tyani li sicaain²¹ jileei²¹ 'in tsa¹-tsi Dios. Joon wana jo galinu^{13un} tún¹ tyani 'in tsá² fúui¹ 'in tsa¹-tsi Dios joon líi²ⁱⁿ 'in ruu^{21u} do lawa jaain²¹ 'in jo tsa¹-tsi Dios si lawa jaain²¹ 'in cón² 'laa¹³ tya' 'e 'ni¹ⁱ tsá² 'ee.

18 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'e jilaa²¹ 'e untsaa¹³naa' fu juncwii²¹ lo la joon jon 'e lí² tsaai¹³ fu ñu²fú². Joon jilaa²¹ 'e cwó²oo' lí² fu juncwii²¹ lo la joon ili² fu ñu²fú² jon.

19 'Fuu²¹²uu 'naa' jon, wana ti gáa¹naa' 'in cwoo²oo' júu³ ruu²¹naa' coon¹³ coon²¹ júu³ tyú² 'e mí²ii', Ñu³uu 'in tyíin¹ ñu²fú² icwo¹o 'naa' 'e gamí²ii' do.

20 Mo natí² fiin¹³ gaí¹ gaai²¹ tsá² 'in sicaain²¹ iun'goo²¹o jna siin¹³moo jee²¹² 'ii²¹ —jin² Jesús.

21 Joon Tú³ do gangóo¹ ngafee¹³i Jesús jin²in:

—Ña'ñu¹u', wa gajmaa¹a ruu²¹na 'e gó² tyiia ¿joo' naa¹³ 'ná¹ jmáa³aa feei¹-tsii 'wii²¹² tya'a? ¿Ti ca tí² dyía¹ naa¹³?

22 Joon gañii¹i Jesús:

—Jo fuu²¹²uu 'nu ca tí² dyía¹ naa¹³ pe fuu²¹²uu 'nu ca gatyía¹ setenta naa¹³ 'e gafuu²¹²uu 'nu dyía¹ naa¹³.

Lawa jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in jo gali'iin²¹²in jma¹a feei¹-tsi

23 'Tsu 'wii¹³ joon 'e tyu¹ Dios to² tsá² li la líi¹i jaain²¹ róøi¹³ 'in gali'iin²¹²in jmaa¹³a cwáain¹ tya' tsa'leei¹³ tya'a.

24 Joon mo ga'láa² 'wii²¹² gatø¹ø 'in róøi² do tsá² tya'a joon gatyía¹ jaain²¹ 'in róøi² tya'a 'láai¹ 'áai¹.

25 Joon 'in tsa'leei¹³ do jo 'e 'oo¹o wa'a tyí² tya'a. Joon 'in róøi¹³ do gatyu²u to² tsa'leei¹³ tya'a wa' 'nu¹ ni 'ido coon¹³ 'oo² 'ido coon¹³ jóon¹on coon¹³ jilaa²¹ 'e sá² tya'a 'e tyí² 'e róøi² do.

26 Pe 'in tsa'leei¹³ do gasii²¹i wojní¹i tyani ñi'fii²¹²i joon gami¹i tyani 'ido 'áai¹: “Ñi'fi²i' cwo-lifee¹mo-'o'o 'wii²¹² tyiia joon ich³oo jilaa²¹ 'e róø²na tyi'i.”

27 Joon ñi'fii²¹²i do galifee¹mo-tsi 'wii²¹² tya' jilaa²¹ 'e róø²i joon galáa²mo 'ido 'ii.

28 Joon tsifu cwo'í¹i tya' ñi'fii²¹²i do joon x_u ngai²x_u mo gajjin¹in jaain²¹ tsañ_{uu}¹ 'in niróø²i_{xu} coon²¹ tún² 'ii²¹ cuu². Joon tsifu gason²on luu²¹² 'ido si²¹i: “iTyí² gon 'e róø²u tyiia do la no la!”

29 Joon gasii²¹ 'in tsá² do wojní¹i tyaní¹i joon gami¹: “Cwolifee¹mo-'o'o 'wii²¹² tyiia joon ich³oo jilaa²¹ 'e róø²na tyi'i.”

30 Pe 'ii-gi jo galifee¹-tsi 'wii²¹² tya' 'in tsá² do. Joon gatan²ni'i 'ido 'n_{uñi}¹³ ca tyí² jilaa²¹ 'e róø²i.

31 Pe mo ganí²i 'in tsa'leei¹³ catyaa² do xiiala gajmaa¹a 'in tsá² do galixuu²¹²mo-tsi joon ngalín² ngajmaa¹³a júu³ ñi'fii²¹²i jilaa²¹ 'e nigalí².

32 Joon 'in ñi'fii²¹² do gaty_u²u to² tsa'leei¹³ tya'a wa'a tsate¹e 'in tsá² do. Joon mo gatyá¹ 'in tsá² do gajin² róø²i¹³ si²¹i 'ido: “iTsa'leei¹³ 'in gó² 'nu! Ga'iin²moo 'e róø²u tyiia 'wii¹³i gamí²i tyaní³ii.

33 'Ná¹-a jon jmaa²'a feei¹-'o'o 'wii²¹² tya' tsaruu²¹'u jii¹³ la nigajmáa³aa feei¹-tsii 'wii²¹² tyi'i.”

34 Joon gatsá² 'nii²¹-tsi ñi'fii²¹²i do tya'a 'áai¹gi. Joon gaty_u²u to² i'e²e tsá² 'ido wúu¹ ca mi tyí² jilaa²¹ 'e róø²i.

35 'La joon jon ijma¹a Ñ_u³_{uu}, 'in tyín¹ ñ_u'fú², coon¹³ 'naa' wa jo jmaa²aa' feei¹-'oo' 'wii²¹² tya'

tsaruu²¹naa' 'e 'yaai²¹²-'oo' —jin² Jesús do.

19

'E²e Jesús tsá² cwáain¹ tya' mo tiui² tsá² tsamí² tya'a

¹ Mo ngayuui¹³ gajin² Jesús jilaa²¹ 'e júu³ lo gacwo¹¹i li sii²¹ Galilea joon gangó^{1o} li roon^{1on} coon²¹ 'wó² li sii²¹ Judea 'e roon^{1on} li' ngoo¹³ jmí²¹ Jordán li' li 'yeel²¹ ñi¹.

² Fúu^{1mo} tsá² gangalíin² coon^{13on}. Joon gaun'láa^{2mo} Jesús 'in tsá² do.

³ Joon 'inlíi¹³ tsá² fariseos gangatyéen¹ⁱⁿ li ngó^{1o} Jesús 'e 'iin²¹²ⁱⁿ 'e teei²¹ Jesús lawa coon²¹ nilá² joon gaunngí¹ⁱ:

—¿Ja ilí² tiui² tsá² tsamí² tya' coon¹³ doñi'ee cwáain¹?

⁴ Joon gañii¹ⁱ 'ii:

—Ñí² 'naa' 'ee jin² júu³ tyá² tya' Dios 'e mo 'láa² 'wii²¹² gajmee¹ⁱ Dios tsañuu¹ coon¹³ tsamí².

⁵ Jin^{2o} jon: “Tsu 'wii¹³ joon itiu^{2mo} tsá² sáa³ jmii²¹ ilicaain²¹ coon¹³ 'oo^{2o} joon jee²¹² gáa¹ⁱ do ilí²ⁱⁿ lawa jaan^{21mo}.”

⁶ Joon jo líi^{1gi} gáa¹ⁱ jaan^{21mo} galíi¹ⁱ joon. Tsu 'wii¹³ joon jo lí² xee¹ⁱ tsá² 'in gauncaain²¹ Dios.

⁷ Joon gaunngí¹ⁱ 'in tsá² do:

—Wa la joon, ¿'ee lí¹ⁱ gatyu^{12u} 'lí²¹² Moisés to² wa lí² cwo¹ tsá² 'oo^{2o} coon²¹ mo'jí² 'e lí² tiui² tsá² 'ii? Joon coon¹³ la joon tiu^{2mo} 'ido.

⁸ Joon gajin² Jesús sñi²¹ⁱ 'in tsá² do:

—Galí²-i la joon tsu 'wii'¹³ 'áai¹ sóo²-'oo' 'naa'. Tsu jo la joon lí² la mo 'wiin'²¹².

⁹ Jna fuu²¹²uu 'naa', wana tiui² tsá² 'oo²o wa mo jo mo 'láa¹a coon'¹³ tsañ^{uu}¹ xeei'²¹ joon cuu'²¹i cwoo²¹o coon'¹³ jaain²¹gi tsamí² 'noo¹on tsaa² coon'¹³ 'in tsamí² do. Joon wana cuu'²¹i tsá² cwoo²¹o coon'¹³ jaain²¹ tsamí² 'in natiui² ñ^{uu}¹ tya'a joon 'noo¹on tsá² tsaa² 'e la joon.

¹⁰ Joon gajin'² tsá² tya'a sii'²¹i Jesús:

—Wana la joon jmoo¹o tsañ^{uu}¹ coon'¹³ 'oo²o tsáai¹gi-tsi wa jo cuu'²¹mo cwoo²¹o.

¹¹ Jesús-gi gajin'²in:

—Jo jileei'²¹ lí² 'øøi'²¹-tsi 'elo. Li jiin'¹³ 'in ni-tyii'¹³in Dios ili² 'øøi'²¹-tsi.

¹² 'Láa²mo 'ii'¹³ 'e sá² 'e jo lí² cui'² cwoo²¹o tsá². 'Inlíi'¹³ jo 'íi'¹in 'e cui'² cwoo²¹o ca mi liseen²¹mo. 'Inlíi'¹³gi tsá² jo cwó² tsá² jon cui'² cwoo²¹o. 'Inlíi'¹³gi tsá² jo 'iin'²¹²in cui'² cwoo²¹o tsu 'wii'¹³ cwáain¹ tya' li tyu'² Dios to². Jileei'²¹ 'in lí² jmá¹ 'elo, cwojmaa¹a.

Uncwaai'³ Jesús xuui'²¹² tya' tsá²

¹³ Joon gangajée¹i tsá² xuui'²¹² tya'a li sin'² Jesús wa'a taan¹an Jesús cwoo²¹o tya' 'ido joon faa'²¹a júu³ tyá². Pe tsá² tya'a ga'láa² 'wii'²¹² jíi² ni'i 'in tsá² jée¹i xuui'²¹² do.

¹⁴ Pe Jesús gajin'²in:

—Cwó²duu', cwojalín² xuui'²¹² no tyaní³ii joon jo untsaa'¹³naa' tsu jiin'¹³ 'in líi'¹ la no-o tsataai² li tyu'² Dios to².

15 Joon gataan¹an cwoo²¹o tya' 'in xuui²¹² do.
Joon mo ngayuui¹³ joon gacwo¹¹o do.

Jaain²¹ simii²¹ 'in sá² cuu² tyaa¹ júu³ coon¹³
Jesús

16 Joon gatyía¹ jaain²¹gi tsá² 'in gaunngi¹¹;
gajin²in sii²¹i Jesús:

—Tifo² tyú¹, ¿'ee 'e tyú² 'ná¹ jmáa³aa 'e liseen²¹na
tyú² coon²¹ tøøi²?

17 Jesús gajin²in:

—¿'Ee li'i fu²¹u jna 'in tyú¹? Jaan²¹mo 'in seen²¹
'in tyú¹ jiin¹³ 'ña'a Dios. Pe wana 'iin²¹²u'u
liseen²¹mo'o tyú² jmaa²a la to² tyú² Dios.

18 Joon gajin² 'in simii²¹ do:

—¿Noo to² tyú² Dios?

Joon Jesús ganii¹:

—Jo jngá¹u'u tsá²; jo 'laa²¹²a coon¹³ tsamí² tya'
tsá² xeei²¹; jo jmaa²a 'uun²¹; jo fu²¹u júu³ tajuu²¹
jiin¹³ jaain²¹;

19 un'goo²¹o nu²¹u coon¹³ saa²a; cwoli'iin²¹²u'u
tsaruu²¹u lawa 'wo'o.

20 Joon gañii¹ 'in simii²¹ do:

—Jilaa²¹ la no nigajmáa³aa jiin¹³ la mo xuu²¹²na.
¿'Ee 'ná¹ jmáa³gii?

21 Joon Jesús gajin²in:

—Wana 'iin²¹²u'un 'e jo 'e si'naai²¹gi 'e 'naa²¹
cwo'nii²¹²i 'e 'oo²¹²o joon cwo²¹o tsá² tañí² joon
lisá² 'láai²gi tyi'i fu ñu'fú². Mi yuui¹³ joon na¹,
ngi²¹i coon¹³ jna.

22 Pe mo ngayuui¹³ ganúu²un 'e júu³ lo gangaa¹³i
faí³ 'áai¹ tsu 'áa¹mo sá² cuu² tya'a.

23 Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'áai¹ wúui¹ cwói¹ yaai tsá² sá² cuu² tyu² Dios to² 'ii.

24 Fuu²¹²uu 'naa' tún¹, tyan²gi to² wa'a tsa'² jaain²¹ tsá² sá² cuu² li tyu² Dios to² tsá² lagi wa' ngii¹ camello coon²¹ too²¹ tya' moocuu².

25 'Áai¹ tsa'goo²¹o-tsi tsá² tya'a mo ganúu²un 'elo. Joon gaunngii¹ la 'oo²¹ yaai:

—¿'lin lí² tsataai² li tyu² Dios to² tsá²?

26 Joon gajøø²i Jesús 'ii joon gajin²in:

—Jo lí² jmá¹a tsá² 'elo pe jilaa²¹ lí² jmá¹a Dios.

27 Joon gajin² Tú³ sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹'u', nigatuu²¹oo'o 'e 'oo²¹o'o joon nigangí²i'i coon¹³ 'nu. ¿'Ee ilí² tyii'i?

28 Joon gañii¹ Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', mi li'múui² jilaa²¹ 'e sá² joon 'in Ruu²¹i Tsá² tyín¹ li silii²¹² tya'a coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a joon 'naa' 'in nigangí¹ coon¹³ jna iní²ii' dyatun¹ li silii²¹² tyii'. Joon ityú²uu' to² 'in dyatun¹ poo²¹² tsá² Israel.

29 La joon jon jileei²¹ 'in nigatú² 'ná¹ si nigatiui¹ ruu²¹i tsañuu¹ si ruu²¹i tsamí² 'ee si nigatiui² sáa³ jmii²¹ 'ee si tsamí² tya'a si jóon¹on 'ee si nigatú² 'wó² tya'a tsu 'wii¹³ jna-a; i'ii²¹mo cíein¹³ lí¹gi joon i'ii²¹mo jon juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹a coon²¹ tøø²mo.

30 Pe fúu¹mo tsá² 'in seein²¹ nano 'in lí¹i nifu 'ii-i litséi¹ ciiin²¹gi. Joon fúu¹mo 'in litséi¹ nano joon 'ii-i nifu ciiin²¹gi —jin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do.

20

Lawa tsa'leei¹³ 'in gajmaa¹a to²

1 Faa²¹gi Jesús jin²in:

—'E tyu² Dios to² li la líi¹i jaain²¹ ñi'fii²¹² tsá² li náa¹ to². Joon mo 'aa²¹ tsáa¹a tsa'née¹i tsa'leei¹³ tya' 'in cún² mi¹³ wuunjøø¹³ tya'a.

2 Joon jin²in xiiati tyí² la coon²¹ jmii²¹². Joon gasii¹in 'in tsá² do jee²¹² to² tya'a.

3 Joon la 'iin² ñú² gangó¹ li li' 'moo¹³ joon gatsee²¹i tsá² 'in jøøi².

4 Joon gajin²in: “¿Ja cwolín²naa' cwojmaa²aa' to² tyiia joon icwóo³oo 'e tíi²naa'?” Joon gangalín²mo 'in tsá² do.

5 Joon mo gatí² tyiiañi¹ coon¹³ la 'iin²¹ 'ni¹ ca 'loo¹ gangó¹o 'in ñi¹ do li li' 'moo¹³ do 'náa²i tsa'leei¹³ tya'a.

6 Joon la 'iin² 'ná² ca'loo¹ gatsee²¹i 'inlíi¹³ 'in jøøi², joon gajin²in: “¿'Ee li' née¹³naa' lo tøøi² jmii²¹² jo 'ee to² jmoo²oo'?”

7 'Ido-gi gañii¹i: “Tsu jo 'iin²¹²mo galí² 'nee²¹ jna'a 'e jmoo²¹o'o to².” Joon gajin² in ñi¹ do: “Cwolín²naa' cwojmaa²aa' to² 'wó² tyiia joon icií³ii 'lee¹³naa' jii¹³ la gatíi².”

8 Joon la xuu jnaa² gatyu² ñi¹ do to² tsa'leei¹³ tya'a 'in tyu² to² gajin²in: “Cwote²du' tsa'leei¹³ do joon cwo¹o 'leei¹³, joon 'láa² 'wii²¹² cwo¹o 'leei¹³ 'in ngataai² li tséi¹ do. Joon 'in ngataai² jee²¹² to² nifu cwo¹o 'leei¹³ li gatséi¹.”

9 Joon 'in ngataai² jee²¹² to² la 'iin² 'ná² ca'loo¹ ga'ii²¹mo 'lee¹³i tya' la tøøi² jmii²¹².

10 Joon mo ga'ii²¹i 'in ngataai² nifu do 'lee¹³i líi²i i'ii²¹ 'láai²gi 'lee¹³i lagi 'in ngataai² ca'loo¹ do. Pe

xu joon coon²¹ róø² ga'ii'²¹; 'lee'¹³; coon¹³ 'ido.

11 Joon mo ga'ii'²¹; 'e 'leei'¹³ do ga'láa² 'wii'²¹² jo cwo'¹o júu³ ruu'²¹; coon¹³ ñi'fii'²¹²; do

12 jin'²in: “In gacwolín² li tséi'¹ róø² ga'ii'¹³ na'a 'lee'¹³ na'a coon¹³ 'ido joongi coon²¹ hora gajmaa¹ a 'ido to² joon jna'gii'¹ tøøi'² jmi'²¹² taan²¹ a'an jee'²¹² 'yiia²¹.”

13 Pe 'in tsá² fii'²¹² do gañii'¹ jin'²in sii'²¹; jaain²¹ 'in tsá² do: “Tsaru'¹u', jo jmóo³oo 'e gó² tyi'naa'. ¿Ti jo gajmoo²¹o' júu³ xiiati 'e 'lée'¹³u tya' coon²¹ jmi'²¹²?

14 Con'²¹on jii'¹³ 'lée'¹³u 'e gatíi'²u joon cweei'². Iin²¹²na cwo'³oo 'in ngataai² jee'²¹² to² li tséi'¹ do jii'¹³ la cwo'³oo 'na.

15 Lí²-i tyu'³uu to² cúu³uu jii'¹³ la 'iin²¹²na. ¿Ti ga'aa²¹²a tsiwúu¹ tsu tsá² tyú¹mo jna?

16 La joon lí¹, 'in li tséi'¹ 'ii 'in nifu, joon 'in nifu 'ii 'in li tyéi¹. Tsu itø'²ø Dios fúu¹ tsá² pe xu 'in gacwai² jmáa¹a.”

Xiigi tún¹ jmo¹o Jesús tsá² tya'a júu³ ijúun²in

17 Mo ngó¹ Jesús fu Jerusalén 'yúu²i fu¹ joon gajéi¹ coon²¹ ji dyatúuin² tsá² tya'a joon gajin²in:

18 —Tyán²duu' cwáain¹. 'E ningalii²¹' lo fu Jerusalén. Joon do-o i'níi¹ tsá² 'in Ruui'²¹ Tsá² ja'cwo²¹o 'in tyu'² to² untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley. Joon ityu'² to² ijúun²in 'ido.

19 Joon ijaan¹³mo 'ido tya' tsá² jo seein²¹ Israel, joon iungøø¹ni'i 'ido, ipoo¹ni'i joongi itéen¹in tsa² crúu¹³. Pe mi ti jmi'²¹² 'ni¹ ijiin¹o tún¹ jee'²¹² 'lii²¹².

Mi¹i sáa³ Jacobo coon¹³ Wó³ jmi'^{aa}212

20 Joon gangatyéen¹in Jacobo jóon¹ Zebedeo coon¹³ ruu²¹i Wó³ coon¹³ sáa³a fu li siin¹³ Jesús joon gaun'goo²¹o Jesús tsu sáa³ Jacobo coon¹³ Wó³ gali'iin²¹²in mii¹i jmi¹aa²¹².

21 Joon gaunngii¹i Jesús 'ii:

—¿'E 'iin²¹²u'un jmáa³aa tyi'i?

Joon sáa³ 'ido gajin²in:

—Mi tyé¹u'u li tyu²¹u to² joon cwo²'o cwá²a 'in yuun²¹ tyiia gáí² lo, jaain²¹ li' cwo¹'o tsáa¹ jaain²¹gi li' cwo¹'o tooin²¹².

22 Pe Jesús gañii¹i:

—Jo ñí² 'naa' 'ee mí²ii'. ¿Ti lí² taa²¹aa' moo²oo' wúu¹ la wúu¹ imóo³ jna? Joon, ¿ti lí² ijúun²naa' la ijúuin² jna?

'Ii-gi gajin²in:

—Lí²-i.

23 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ii:

—Ja²mo, imoo²oo' wúu¹ la wúu¹ imóo³ jna joon ijúun²naa' la ijúuin² jna pe jo tí²na cwóo³oo ní²ii' jaan²¹naa' li' cwóo³oo tsáa¹ jaain²¹gi li' cwóo³oo tooin²¹². 'E joon 'e tya' tsá² 'in nigatyá¹a Ñu³uu tyú².

24 Joon mo ganúu²un 'in dyéi¹ tsá² tya'a catyaaí² do gatsá² 'nii²¹-tsi tya' 'in gáí¹ ruu²¹i do.

25 Pe Jesús gatø¹²ø 'ii gajin²in:

—Jiin¹³ la ñí² 'naa', 'in tsá² tyu² to² juncwii²¹ tyu² to² 'ii²¹, joon 'in tsá² 'in tyu² to² 'in tyiin² jee²¹² 'in tyu² to² do gøø¹³gi to² tyu²u.

26 Pe jolí² la joon jee²¹² 'naa'. Tsu 'in 'iin²¹²in jmá¹ feei¹gi jee²¹² 'naa', 'ii 'ná¹ unjí²in 'in catyaaí²gi.

27 Joon 'in 'iin²¹²in lí²in nifu 'ná¹ jmá¹ la to² 'e tyu² 'in catyaaí²gi do.

28 Tsu jna-a, 'in Ruu²¹na Tsá², jo gagoo²¹²oo 'e unjí²in tsá² jna pe gagoo²¹²oo wa'a unjí³na tsá². Gagoo²¹²oo 'e cwó³oo juncwii²¹ tyiia la wa' 'e 'laa¹³ ilí² tiin¹³ tsá² fúui¹.

Un'láa²i Jesús gáí¹ tsá² tiui²

29 Joon mo gacwo¹¹i Jesús fuu²¹ Jericó do fúu¹mo tsá² ngalín² coon¹³ Jesús.

30 Joon li' caai²¹ fu¹ li ngó¹o Jesús néei¹ gáí¹ tsá² tiui². Joon mo galili¹³i ingí¹ Jesús li née¹i do joon ga'oo¹o jin²in:

—iÑa'ñu¹u', Joon¹ 'lí²¹² David, fúu² cwolii¹u jna'a!

31 'In tsá² 'in ngalín² do sii²¹i 'ido wa'a jo to²o lí¹ 'ido mii¹³. Pe xu joon lí¹ lí¹gi tá² ga'oo¹o jin²in:

—iÑa'ñu¹u', Joon¹ 'lí²¹² David, fúu² cwolii¹u jna'a!

32 Joon Jesús gajaan¹an li ngó¹ joon gatø²ø 'in tsá² tiui² do joon gaunngii¹:

—¿'Ee 'iin²¹²naa' ijmáa³aa tyii'?

33 Joon gañii¹i 'ido:

—iÑa'ñu¹u', 'e 'iin²¹²na'a jø²ø'ø!

34 Joon fúu² galí²i Jesús 'ii, joon ga'lii²¹i unni¹ 'ido. Tsifu joon galí¹ jø²ø 'in tsá² tiui² do joon ngalín²mo coon¹³ Jesús.

21

Mo ga'i²i Jesús Jerusalén

1 Joon mo xu 'ná¹gi tyá¹ Jesús fuu²¹ Jerusalén, joon gatyaliín² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Betfagé, fuu²¹ náa¹ caai²¹ moo²¹ sii²¹ Olivos.

2 Joon Jesús gatyu^{2u} to² gáí¹ tsá² tya'a jin²ⁱⁿ:

—Cwolín^{2naa'} 'e fuu²¹ pi³ náa¹ tyani no. Joon do-o ityee^{13naa'} jaain²¹ bu³ 'yia²¹² si'ñúu¹ⁱ coon¹³ yuun²¹ tya'a. Joon sii^{13ii'} 'nii²¹² tya'a jooñ^{212naa'} fu lo.

3 Wa' 'in sii²¹ⁱ 'naa' cwáain¹ tya' bu³ do joon fú^{2uu'}: “Ña'ñu^{1oo'o} 'né¹ ni'i 'inlo joon nacun'un jajaa^{212na'a}.”

4 Joon la lo galí¹ 'e gatsín¹ júu³ gataan^{1an} ni mo'jí² jaain²¹ 'in gacwo^{1o} júu³ tya' Dios la mo jéei¹ 'e jin²:

5 Síi^{13ii'} 'e fuu²¹ do sii²¹ Sión:

“Jøø^{2øø'}, Røøi¹³ tyii' jó¹ lawa tsá² 'wói¹ tyín¹ⁱⁿ jaain²¹ bu³,

jaain²¹ bu³ xuui²¹², 'in líi¹ⁱ jóon^{1on} jaain²¹ joo'núu³ tyaan¹ laa²¹².”

6 Joon 'in tsá² tya' Jesús do ngalín^{2mo} ngajmaa^{1a} la to² tyu² Jesús.

7 Ngatee^{1e} bu³ do joon gaunfuu^{1u} siin¹³ⁱⁿ moo'wó^{1o} bu³ do. Joon gacwó² Jesús 'in bu³ do.

8 Joon 'in tsá² fúui¹ do ganii¹²ⁱ siin¹³ⁱⁿ tya'i fu¹ li ngó¹ Jesús. Joon 'inlíi¹³ gatyu^{2u} nii²¹² moo²¹ joon gatyaa^{1a} tya'i fu¹.

9 Joon 'in tsá² 'in ngalín² nifu lagi 'in jalín² lí' caluu 'oo^{1o} jin²ⁱⁿ:

—iCwoseein²¹ Joon¹ 'líi²¹² røøi¹³ David wóo^{2!} jIn cwa^{3mo} 'i 'in jó¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu^{1u'}! jUn'goo^{21oo'} Dios!

10 Joon mo ga'í² Jesús fuu²¹ Jerusalén jooñ ganáa¹ 'goo²¹ 'áai¹ jooñ fúu^{1mo} gaunngii¹ⁱ gajin²ⁱⁿ:

—¿'lin-gi 'ino?

11 Joon tsá² gañii¹i:

—Jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tya' Dios 'in sii²¹ Jesús 'ino. 'In jó¹ fuu²¹ Nazaret 'e náa¹ li sii²¹ Galilea no.

Ga'woo²¹mo Jesús tsá² 'in taai² in~~uu~~ cwo¹ fee¹ do 'e tyaan¹ 'e 'nii¹ 'e ló² tsá²

12 Mo ngayuui¹³ joon ga'i² Jesús in~~uu~~ cwo¹ fee¹ tya' Dios sii²¹ do. Joon ga'óø¹²mo jileei²¹ 'in taai² do fu caluu. Lagi 'in taai² ló¹ do la joon jon 'in taai² 'nii¹; ga'óø¹²mo. Gajiin²¹ Jesús mesa li taa¹³ cuu² tya' tsá² 'in unsii²¹; cuu² tya' tsá². Gajiin²¹mo jon 'mosí¹³ li néei¹ 'in 'nii¹ maa²¹².

13 Joon gajin² Jesús sii²¹; 'ido:

—Ni jí² tya' Dios jin²in: “E 'ná³~~uu~~ lo iunsii²¹ tsá² coon²¹ li faa²¹a tsá² júu³ tyú²”, pe 'naa' nigaj-maa^{2aa} lo lawa coon²¹ too²¹ li taai²¹² 'uun²¹.

14 Joon tsi in~~uu~~ cwo¹ do gangatyéen¹ 'in 'inlíii¹³ tsá² tiui² coon¹³ 'inlíii¹³ tsá² jluui¹³ li siin²¹ Jesús joon gaun'láa²mo Jesús 'ido.

15 Taai² jon in~~uu~~ cwo¹ do 'inlíii¹³ xuui²¹² 'in ga'oo¹o gajin²in: “iCwoseein²¹ Joon¹ 'líi²¹² róøi¹³ David wóo²¹!” Joon mo ganí² 'in tsá² tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley jilaa²¹ milagro gaj-maa^{1a} Jesús joon mo ganúu²un 'e 'oo¹o 'in xuui²¹² do gatsá² 'nii²¹-tsi.

16 Joon gajin²in gasii²¹; Jesús:

—¿Ti jo nuu²un 'ee 'e jin² 'in xuui²¹² no?

Joon gañii¹ Jesús:

—Núu³oo. ¿Ti jo mo gauntsaa¹³naa' 'ee 'e jin² jí² tya' Dios cwáain¹ tya' 'elo? Jin²o la no: 'E 'óø¹ø xuui²¹² coon¹³ y~~uu~~n²¹ pi³ iuntyúí¹ jna-a joon.

17 Joon gacwo^{íi}1o do, gat^{uu}2mo 'in tsá² do joon gangó¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Betania. Joon do-o gajaan¹an can^{uu}1.

H²i Jesús tsiifú² tya' 'mó² cwarí³

18 Mo gajná² joon gaci^{íi}13i Jesús fu Jerusalén joon gatsá² un'aa²¹²i.

19 Joon gango¹o si² li' caai²¹ fu¹ coon²¹ 'mó² cwarí³. Joon gangatyéen¹in co' li si²i pe jo 'e gat-saa²¹a jiin¹³ coon²¹ 'oofuu²¹ tya'a. Jmaai² mo²o tsí². Joon Jesús gajin²in sii²¹i 'e 'mó² cwarí³ do:

—jiin¹³ coon²¹ naa¹³ jo 'ee 'oofuu²¹ 'íi¹gi 'nə!

Joon tsifu joon lity^{uu}21 'e 'mó² cwarí³ do.

20 Joon mo gani¹i tsá² tya' Jesús 'elo ganga'goo²¹o-tsi 'áai¹ joon gajin²in:

—iLaa¹³ lií¹ jmoonoo gality^{uu}21 'e 'mó² cwarí³ no!

21 Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', wana jo¹ líi²naa' joon jo tóin¹ júu³ tyii' líi¹gi lijmaa²aa' lagi jmaa²¹²aa tya' 'e 'mó² cwarí³ no. Lí²-i fú²uu' 'e moo²¹ si² do: “Jiin¹³ lo, cwó², cwoté²u'u tsi jmi'ñi¹³”, joon la joon ilí².

22 Joon jilaa²¹ imí²íi' coon¹³ júu³ tyú² tyii' íi¹³naa' wa jo² líi²naa'.

To² 'oo¹o Jesús

23 Joon ga'í² Jesús in^{uu} cwo¹ fee¹ do joon la 'íi²¹² siin²¹ 'e²e tsá² joon gangatyéen¹in 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tsacøø¹³ tya' tsá² Israel joon gaunngii¹i:

—¿'Ee to² 'oo²o 'e jmoo²o la no? ¿'iin gacwo¹o 'e to² no?

24 Joon Jesús gañii¹i:

—Joongi iunngí³duu 'naa' joon wana ñí²ii' la joon jon jna ifuu²¹²uu 'naa' 'iin gacwo¹o to² jmóo³oo.

25 ¿'Iin gatyu² to² saa¹i Wó³ tsá² jmí²¹? ¿Ti Dios 'e wa tsá² 'ee?

Pe 'in tsá² jo cwo¹o júu³ la 'oo²¹ ruu²¹i jin²in:

—Wana fá²a' Dios gatyu² to² 'in Wó³ do ijin² 'ino: “¿'Ee lí' jo gajo¹ galí²naa' júu³ tyá' 'ido?”

26 Joon wana fá²a' 'e tsá²-a gatyu¹ to² Wó³ do ijme¹mo tsá² jna' tsu jilee²¹mo tsá² lí²i 'e faa²¹a Wó³ do cwáain¹ tyá' Dios.

27 Tsu 'wii¹³ joon gasí²¹i 'in tsá² do Jesús jin²in:

—Jo né² jna'a.

Joon gajin²in Jesús:

—La² joon jon jna jo fuu²¹²uu 'naa' 'in gacwo¹o jna to² 'e 'óo³oo.

Lawa jaain²¹ tsá² 'in seein²¹ gáí¹ jóon¹on

28 Joon Jesús gasí²¹i 'in tsá² do jin²in:

—¿'Ee 'í¹-oo'? Galiseein²¹ jaain²¹ tsá² 'in seein²¹ gáí¹ jóon¹on. Joon gajin²in sí²¹i 'in jaain²¹ do: “Yuu²¹ tyí', cwo²¹o cwocun²¹un mí³ wuunjøø³ tyíia no.”

29 Joon 'in jóon¹ do gañii¹i: “Jo ní³ jna.” Pe mo li ciin²¹gixu gajoo²¹o-tsi joon gango¹-o, ngajmaa²¹a to².

30 Joon gangó¹o jmii²¹ do ngajøø² 'in jaain²¹ dogi. Joon la do-o gajin²in. Joon 'in jaain²¹ do gajin²in: “Tyá²-u, ñu³, ní³oo.” Pe jo gangóo¹o. ¿'Ee 'í¹-oo'?

31 ¿'In jee²¹² 'in gáí¹ do gajmaa¹ a la 'iin²¹² in jmii²¹ do?

Joon gañii¹ 'in tsá² do:

—'In nifu do-o.

Joon gajin² in Jesús:

—'E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa', 'in tsá² 'in cón² 'laa¹³ 'e 'ñii¹ tsá² coon¹³ 'in 'yiiatsangó¹ itsataa² i li tyu² Dios to² jéei¹ gi lagi 'naa'.

32 Tsu Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹ gajó² gajma¹ 'naa' júu³ xiiala 'ná¹ taan²¹² naa' joon jo gajo¹ galíi² naa'. Pe 'in tsá² 'in cón² 'laa¹³ 'e 'ñii¹ tsá² coon¹³ 'in 'yiiatsangó¹ jo¹ o galíi² i. Pe 'naa' fiin¹³ gañí² oo' 'elo jo gajoo²¹ -oo' wa' jai² líi² naa' —jin² Jesús.

Lawa 'in líi¹ tsa'leei¹³ 'in gó²

33 —Núu² duu' coon²¹ gi júu³ —gajin² Jesús— lawa jaain²¹ tsá² fii²¹² 'wó² 'in gajñi¹ i wuunjøø¹³ jee²¹² 'wó² tya'a joon gajmaa¹³ a coon²¹ 'yá² la caain²¹ ti' tyiaa²¹ tya'a. Joon gajmaa¹³ a coon²¹ li niui² mi³ wuunjøø¹³ do. Gajmaa¹³ o jon coon²¹ po' ñii¹ i'á¹ a 'wó² do.

'Mo ngayuui¹³ joon gacwo¹ o tsá² iní² do. Joon gangóo¹ o coon²¹ cwoo¹³ li wíin².

34 Joon mo gatí² liroo²¹ mi³ wuunjøø¹³ do 'in fii²¹² 'wó² do gasii²¹ in jaain²¹ gaí¹ tsa'leei¹³ tya'a wa tsatyín² an 'e tyáa¹ 'e gatíi² 'e garoo²¹ 'wó² do.

35 Pe 'in tsá² taain²¹² ní² do gasan² mo 'in tsa'leei¹³ 'in gatyalín² do, jaain²¹ gapoo²¹ i, jaain²¹ gi gajngaa¹³ mo, joon gatyuu¹³ i cuun²¹² 'in jaain²¹ gi do.

36 'In fii²¹² 'wó² do gasiin²¹ gi tsa'leei¹³ tya'a fúu¹ gi pe la do-o tún¹ gajmaa¹ a 'in ní² 'wó² do.

37 Joon li gatséi¹ gasii²¹ in jóon¹ on ga'i¹-tsi: “Fowa ili'gii²¹ mo y^{uun}²¹ tyiia”, líi²i.

38 Pe mo gangaa¹ jóon² 'in tsá² fii²¹² 'wó² do 'in gatyí¹a do gasii²i la 'oo²¹ 'ii: “Ino-o 'in lí² tya'a 'e 'wó² no, joon wa jngaa¹² mo' 'ino joon ilí² tyi' 'e 'wó² no.”

39 La joon gasaan²¹ mo 'ido, joon gapii² in lí' co' 'yá² do joon gajngaa¹² mo.

40 Joon gaunngii¹; Jesús 'in tsá² tein²¹ co' li siin¹² in do jin² in:

—Mi tyía¹ 'in fii²¹² 'wó² do, ¿'ee ijmaa¹ a tya' 'in tsá² taain²¹² 'wó² tya'a do líi² naa'?

41 Joon gañii¹ 'in tsá² do:

—Ijngaa¹² mo 'in tsá² gó² do jo 'ee fúu² líi² gi 'ido. Joon icwo¹ o tsá² xee²¹ mo 'e 'wó² do joon 'in tsá² do ityáa¹ cwoo²¹ o 'in fii²¹² 'wó² do itii² i 'e garoo²¹ do.

42 Joon gajin² Jesús sii²¹; 'in tsá² do:

'Naa' nigan^u² uun² júu³ tya' Dios 'e jin² in:

'E cuun²¹² 'e gadya² a 'in tsá² jmoo¹³ o 'nú¹ lí' caai²¹ lawa jo 'ee²¹² to² 'í³.

'E cuun²¹² joon galí¹ cuun²¹² nifu.

Gajmaa¹ a Ña'ñu¹ u' 'elo.

Joon ganga'goo²¹-tsi tsá² 'áai¹ 'in gani² 'elo.

43 Wii¹³ joon fuu²¹² uu 'naa', jo ity^u² gi Dios to² 'naa' joon ity^u² to² tsá² xeei²¹ 'in lí² jmá¹ a jiin¹³ la to² ty^u² do.

44 Joon cwáain¹ tya' 'e cuun²¹² nifu do, doñi'in 'in cii¹² ni cuun²¹² do ilit^u¹³ 'ii coonti joon wana 'iin gatsiin¹ in 'e cuun²¹² do joon lí² fu² 'ii coonti.

45 Joon mo ganúu²un 'in tsá² tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tsá² fariseos do 'e júu³ cwáain¹ gatyaa¹ Jesús do galili³o 'e faa²¹a 'wii¹³ tya' 'ii-o.

46 Gali'in²¹²in 'e teen¹³mo 'ido pe gøø²¹mo tsá² tsu² 'in tsá² do 'i¹-tsi 'e Jesús do faa²¹a cwáain¹ tya' Dios.

22

Júu³ cwáain¹ tya' mo cui² cwoo²¹ tsá²

1 Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² 'e tyaa¹ jmai² júu³ cwáain¹ tya' 'in tsá² do gajin²in:

2 —'E tyu² Dios to² tsá² li la li mo gajmaa¹a jaain²¹ róøi¹³ jmii²¹² mo gacui² cwoo²¹ jóon¹on.

3 'In róøi¹³ do gasii²¹in tsa'leei¹³ tya'a wa'a tsate²'e 'in tsá² nigatø²ø itsalín² jmii²¹² do. Pe 'in tsá² nigatø²ø do jo 'iin²¹²in tsalín².

4 Joon gasii²¹in 'in xeei²¹gi tún¹ tsa'leei¹³ tya'a joon gasii²¹i 'ido: “Cwosii¹³duu' 'in tsá² nigatø²ø do, niná¹ tyá² 'uunñi² tyiia no. Nigajúin¹ joo'tsáa² coon¹³ 'in catyaa² 'in 'ooin¹³. Joon jilaa²¹ niná¹ tyá² tya'a jin²in fu²u. Cwolín²moo' li ná¹ jmii²¹² do.”

5 Pe 'in tsá² do jo gaunjíi²i tún¹. Jaain²¹ jee²¹² 'in tsá² jo gangalín² li ná¹ jmii²¹² do gangó¹o ngajøø²ø 'wó² tya'a. Jaain²¹gi gangó¹o nga'nii¹xu 'e 'oo¹o.

6 'Inlíi¹³gi gajmee²¹mo 'in tsa'leei¹³ tya' róøi¹³ 'in gangate² 'ii ce gajngaa¹²mo 'ido.

7 Joon 'in róøi¹³ do gati²'nii²¹-tsi joon gatyu²u to² 'láa² tya'a wa tsalín² tsajngaa¹²mo 'in tsá² do 'in gajngaa¹² tsa'leei¹³ tya'a joon i'úi¹ jí² goo¹o 'ido.

8 Mo ngayuui¹³ joon 'in róøi¹³ do gasii²¹; tsa'leei¹³ tya'a jin²in: “Jilaa²¹ niná¹ tyú² tya' icwui² cwoo²¹ xuui²¹² tyiia pe jo tí²i jalín² 'in nigatóø²øø' do.

9 Cwolín²naa' jon fu la caain²¹ tyuu¹³ jee²¹² 'nú¹ joon tóø²øø' doñi'iin tsá² 'in máa¹³naa' ijalín² li tí² jmii²¹² lo.”

10 Joon ngalín²mo 'in tsa'leei¹³ do jee²¹² 'nú¹ do joon galicaain²¹ jileei²¹ tsá² 'in gatsee²¹; 'in tyú¹ coon¹³ 'in gó². Joon coon¹³ la joon garó¹ inuu tya' 'in róøi¹³ do.

11 Joon 'in róøi¹³ do ga'í² inuu li nataai²¹² 'in tsá² gatø²ø do. Joon gangaa¹; jaain²¹ tsañuu¹ 'in jo tyi² 'mi² 'a la tyi² tsá² 'in taai²¹² li cui² cwoo²¹ tsá².

12 Joon gajin²in sii²¹; 'ido: “Tсарu¹u', ¿'ee li jo tyii¹³; 'mi² 'e la tyi² 'in catyaa² no?” Joon 'in tsá² do gajaan¹an tii².

13 Joon 'in róøi¹³ do gatyu² to² tsa'leei¹³ tya'a jin²in: “Cwo'nuu²uu' cwoo²¹ tí² 'ino joon cwopín¹naa' fu caluu li nuu²¹.” Do-o ityi²; tsá² joon icuu²¹; moojóon¹on.

14 Tsu itø²ø Dios fúu¹mo tsá² pe xuu 'in cwai³ jee²¹² do-o jmáa¹a.

Unngü¹; tsá² Jesús cwáain¹ tya' cuu² cí¹ tsá² tya' tsaa'to² tyín¹ Roma

15 Joon 'in tsá² fariseos gasii²¹; la 'oo²¹ yaai xiiala lí² 'ní²; Jesús coon¹³ júu³ tya'a.

16 To² joon gasii²¹in tsá² fariseos 'inlíi¹³ tsá² tya'a caan²¹mo coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² tya' Herodes 'e sii²¹; Jesús, joon gajin²in:

—Tifo², né³oo'o 'e fo²'o jmai² 'e la jai². Joon 'e²1e tsá² fu¹ tya' Dios la jai² jo 'ee unjii²'i jilaa²'1 'e faa²'1a tsá². Tsu jo jmoo²'o 'ii²'1 jii¹³ la 'i¹-tsi tsá².

17 Sii¹³ jna'a, ¿ti² tyá² wa tyí² tsá² cuu² tya' 'in tsaa'to² tyíin¹ Roma 'owa jo tyí² tsá² 'ee?

18 Pe Jesús ñi¹o 'ee 'e gó² 'i¹-tsi 'in tsá² do joon gajin²in:

—Tsá² 'in sisi²'i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'. ¿'Ee li' iin²'1naa' tøø¹³'naa' jna nilá²?

19 'Ee¹³ duu' jna coon²'1 cuu² 'e cí²'i' tya' røøi¹³ do. Joon gacwo¹o coon²'1 cuu² yuun²'1.

20 Mo ganí²'i Jesús 'e cuu² do gaunngii¹'i:

—¿'In ni² 'e toon¹on ni cuu² lo? Joon, ¿'iingi coon¹³ 'e toon¹on 'e sii²'1 ni cuu² lo?

21 Joon 'in tsá² do gañii¹'i:

—Ni² 'in tyu² to² do-o no.

Joon gajin² Jesús:

—Cwoo²oo' jon 'in tyu² to² Roma jii¹³ 'e gatí²'i, la joon jon cwoo²oo' jon Dios 'e gatí²'i.

22 Joon mo ganúu²un 'in tsá² do júu³ tya' Jesús do ganga'goo²'1-tsi. Gatiu²mo 'ido 'ii jon gangaliin¹mo.

Gaunngii¹ tsá² Jesús cwáain¹ tya' mi jii¹in tsá² jee²'12 'li²'12

23 Jmii²'12 joon gangalín² 'inlíi¹³ tsá² saduceos, 'in jin² 'e jo jii¹in tsá² jee²'12 'li²'12, ngaunngii¹'i Jesús 'e júu³ lo:

24 —Tifo², Moisés gatyu²'u to² jna' wana gajúin¹ tsá² mo nasiciu² cwoo²'1o joon jo xuui²'12 tya'a liseein² ná¹ cu²mo cwoo²'1 'in ruui²'1 'in 'li²'12

nijúin¹ do 'in 'yíia'níi². Joon iliseein²¹ xuui²¹² tya' 'in ruu²¹i najúin¹ do.

²⁵ Joon galiseein²¹ dyái¹ tsañuu¹ la 'oo²¹ ruu²¹i. Joon 'in nifu do gacu²mo cwoo²¹o joon gajúun¹mo joon jo xuui²¹² tya'a galiseein²¹. Joon 'in ruu²¹i li gatí² gái¹ do gacu²mo cwoo²¹o jon coon¹³ 'in 'yíia'níi² do.

²⁶ La galí¹ tya' 'in nifu do la joon galí¹ tya' 'in gatí² gái¹ do. La joon tya' 'in gatí² gaai²¹ jon. La joon galí¹ tya' jì dyáa¹ do.

²⁷ Joon mo gangíi²i joon, joon gajúun¹mo jon 'in tsamí² do.

²⁸ Joon mi jiin¹in tsá² jee²¹² 'lí²¹², ¿iin jee²¹² 'in dyái¹ tsaruu²¹i do ilí²in nuu¹ tya' 'in tsamí² do tsu jilee²¹mo do gacu²mo cwoo²¹o coon¹³?

²⁹ Joon gañii¹i Jesús:

—Lí' cii¹²i 'i¹-oo' 'naa' tsu jo ní²ii' 'ee jin² júu³ tya'a Dios jon'gi ní²ii' 'ii²¹ tya' Dios.

³⁰ Tsu mi jiin¹in 'lí²¹² jo cui²gi cwoo²¹o tsañuu¹ jon'gi tsamí². Ilí²in lawa ángeles tya' Dios 'in taai²¹² ñu¹fú².

³¹ Pe cwáain¹ tya' 'e jiin¹in tsá², ¿ti jo mo gauntsáa¹³ 'naa' xiiala nigajin² Dios 'ña'a? La joon gajin²in:

³² “Jna-a Dios tya' Abraham, joongi tya' Isaac, joongi tya' Jacob.” 'In Dios Jmii²¹ do jon' Dios tya' 'in nijuin¹, Dios tya' tsá² jiin¹ 'ii.

³³ 'Áai¹ ganga'goo²¹-tsi 'in tsá² fúui¹ taai² do mo ganúu²un júu³ ga'ee¹ Jesús.

'E júu³ 'e tyu² Dios to² 'e tyiin²gi

34 Joon mo galiñi¹ tsá² fariseos 'e Jesús nigali¹o tsá² saduceos do joon gauncaain²¹ yaai 'in tsá² fariseos li siin²¹ Jesús.

35 Joon 'e 'iin²¹²in wa iliñii¹ 'ee 'i¹-tsi Jesús joon jaain²¹ tifo² tya' leyjee²¹² 'ii gaunngii¹ Jesús jin²in:

36 —Tifo², ¿'ee júu³ 'e ga'ii² 'lii²¹² Moisés to² tyu² Dios 'e tyiin²gi?

37 Joon Jesús gajin²in:

—Cwoli'iin²¹²mo'o Dios tyi'i jiiin¹³ la'a 'e seen²¹un, joon jiiin¹³ la'a 'e 'i¹-o'o. Jo 'iin²¹²gi' jiiin¹³xu fee¹gi lagi 'iin²¹²u'un Dios tyi'i.

38 'E loo¹ 'e júu³ 'e tyiin²gi nifu lajee²¹² jilaa²¹.

39 Joon la joon li júu³ li gati² tún² 'e jin²: “Cwoli'iin²¹²mo'o jileei²¹ tsaruu²¹¹u lawa 'wo'o.”

40 Tsu 'e júu³ tún² lo 'e tyu² to² tya' jilaa²¹ júu³ 'e catyiaa² tya' Moisés coon¹³ jilaa²¹ 'e ga'e¹ 'in tsá² gacwoo²¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹.

¿'lin-gi jóon¹ 'in Cristo no?

41 Lajee²¹² téen²mogí tsá² fariseos coon¹³ Jesús

42 joon gaunngii¹ Jesús 'ii:

—¿'Ee 'i¹-oo' cwáain¹ tya' Cristo? ¿'lin-gi jóon¹ no? 'Ido-gi gañii¹:

—Jóon¹ David 'ino.

43 Joon gajin² Jesús gasii²¹ 'ii:

—Wa'a la joon, ¿'ee li' gaunsi²¹in David Ña'ñu¹u' coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios? Tsu David do gajin²in:

44 Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹ jin²in sii²¹ Ña'ñu¹u' tyiaa:

“Ní² li' cwóo³oo tsáa¹ ca mi tyée¹³na 'in 'eei¹ 'nu 'wii²¹² tí¹³.”

45 Wana gajin² 'in David do “Ña'ñu^{1u}” mo na-gafaa²¹a cwáain¹ tya' Cristo, ¿xiiala 'e lí² 'e lí²in joon¹ David 'in Cristo no?

46 Joon jiiin¹³ jaain²¹ jo gali²ⁱ gañii¹ⁱ jiiin¹³xu. Joon ca jmi²¹² joon li ngó^{1gi} jo gata^{2gi} tsá² wa'a 'e unngii^{1gi} Jesús.

23

Cwo^{1o} Jesús tsaa² 'in tsá² fariseos coon¹³ 'in tifo² tya' ley

1 Joon gajin² Jesús sii²¹ⁱ 'in tsá² fúui¹ téin² do coon¹³ tsá² tya'a:

2 —'In tifo² tya' ley coon¹³ 'in tsá² fariseos née¹ⁱ 'áan³ tya' Moisés.

3 Joon 'naa' jmaa^{2aa} náu^{13uu} ce jilaa²¹ 'e jin²ⁱⁿ pe jo jmaa^{2aa} la jmoo^{1o} tsu jo jmoo^{1o} jiiin¹³ la jin²ⁱⁿ.

4 Tsu coon¹³ jilaa²¹ 'e jin²ⁱⁿ 'e li la li coon²¹ laa²¹² 'e 'ii²¹ 'áai¹ ce jiiin¹³ jaain²¹ jo lí² roon²¹, joon 'ii tyu^{2u} to² cón² tsá² 'e laa²¹² do pe 'ii-gi jo 'ee uncoon^{13on} jiiin¹³xu.

5 Yu to² jmoo^{1o} jilaa²¹ 'e jóø² tsá². Tí²-tsi 'in tsá² do ngii¹ⁱ si'ñuu¹³ tuloo²¹ pi³ 'e taa¹³ mo'jí² 'e toon²¹² júu³ tya' Dios tya'tyí¹. Si'ñuu¹³ jon 'e tuloo²¹ pi³ do cwáa^{1a}. Pe 'in tsá² do coo^{13gi} tuloo²¹ pi³ tya'a lagi 'in catyaa² do. Joongi tí²-tsi jmoo^{1o} cwaa²¹ po³ ñi¹ si'íi¹³ 'ée² siin¹³ⁱⁿ.

6 Joon 'iin²¹²ⁱⁿ 'in tsá² do cwá^{2a} jmai² li tyú^{2-u} mo née¹ⁱ gøø^{21ø} coon¹³ tsá². 'iin²¹²ⁱⁿ jon cwá^{1a} ni 'mosí¹ 'e tyiin² nifú² 'e sá² inuu cwo¹ sinagoga.

7 'Iin²¹²in 'e fee^{'21} tsá² 'ii coon'tun mo jiin^{'1} tsá² 'ii jee²¹² 'nú¹, 'e sii^{'21} tsá² 'ii: “Rabbi”, 'e 'øøi^{'21}-tsi tsá², tifo^{'2} tyi' —jin^{'2} Jesús sii^{'21}i tsá² fúui¹ do.

8 Joon faa^{'21}gi Jesús jin^{'2}in sii^{'21}i tsá² tya'a:

—'Naa' jo cweei¹ sii^{'21} tsá² 'naa': “Tifo^{'2} tyi'”, tsu 'naa' líi¹naa' tsaruui^{'21} tsá² joon jaan²¹mo tifo^{'2} tyii' seen²¹ jiin^{'13} Cristo.

9 Joon jo fú^{'uu} jiin^{'13} jaain²¹: “Ñu^{'1u}”, ni cwoo^{'13} juncwii²¹ tsu jaan²¹mo Jmii²¹ tsá² seen²¹ 'in tyiin^{'1} ñu^{'fú}.

10 Jo cweei¹ sii^{'21} tsá² 'naa': “Ñi^{'fii}”, tsu jiin^{'13} Cristo líi^{'1}i fii^{'212} tsá².

11 Tsu jee²¹² 'naa' 'in unjii^{'2}in 'in catyaa^{'2}gi, 'ii 'in feei^{'1}gi.

12 Tsu jilee^{'21} 'in jmoo^{'1}o cøøi^{'13}gi yaai 'ii 'in pi^{'3}gi tyani Ña^{'ñu}'pe 'in jmoo^{'1}o pi^{'3}gi yaai 'ii 'in cøøi^{'13}gi —jin^{'2} Jesús.

13 Joon gajóø^{'2} Jesús li téein^{'2} tifo^{'2} tya' ley coon^{'13} tsá² fariseos joon gajin^{'2}in:

—iFúu^{'2} 'naa', tifo^{'2} tya' ley coon^{'13} 'naa' tsá² fariseos, tsá² 'in sisii^{'2}i 'e 'i^{'1}-tsi la jmoo^{'1} 'naa!', tsu jni^{'13}moo' wa tsataai^{'212} tsá² li tyu^{'2} Dios to^{'2} tsá². Pe tyiin^{'3} 'naa' jo cwotáan^{'2}naa' li tyu^{'2} Dios to^{'2} jon'gi cwoo^{'2}oo' tsataai^{'212} 'in catyaa^{'2}gi 'in iin^{'212}in tsataai^{'2}.

14 'iFúu^{'2} 'naa', tifo^{'2} tya' ley coon^{'13} 'naa' tsá² fariseos, tsá² 'in sisii^{'2}i 'e 'i^{'1}-tsi la jmoo^{'1} 'naa'! Tsu 'woo^{'13}naa' 'nú^{'1} 'yia^{'nii} joongi fó^{'2}oo' júu^{'3} tyú^{'2} 'e cwaa^{'21} líi^{'1} wa iun'goo^{'21} tsá² 'naa'. Tsu 'wii^{'13} joon imoo^{'2}oo' wúu^{'1} 'ái^{'1}gi.

15 'iFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá² fariseos, tsá² 'in sisíi²i 'i¹-tsi la 'e jmoo¹ 'naa'! Tsu 'naa' cwolín²naa' 'naa'²¹naa' xufiin¹³ jaain²¹ tsá² 'in lí² nuu¹un júu³ tyú² tyii' 'e xiiala un'goo²¹ 'naa' Dios tyii'. Cwolín²naa' la caain²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'naa'²¹naa' 'in tsá² do, joon mi tyeei¹ 'naa' jaain²¹ 'in nuu¹un júu³ tyii' jmée¹³naa' 'in tsá² do tún² 'ii'¹³gi líi¹i jóon¹ 'in 'líi'¹³lagi 'naa'.

16 'iFúu² 'naa', tsá² 'in coon²¹ too² yaanaa'!, 'naa' fó²oo': "Wa 'íi¹i tsá² júu³ 'ée¹ tsá² cwo¹ fee¹ si' Jerusalén jo 'ee to² 'íi³in 'e júu³ joon fó²oo' 'naa'. Pe wana 'íi¹i tsá² júu³ 'ée¹ tsá² cwanáa¹ 'e sá² inuu cwo¹ do 'e joon 'ná¹ untsín¹ tsá² júu³ do fó²oo' 'naa'."

17 'iTsá² bón¹ 'naa' joongi tiuu² 'naa'! 'Ee 'e tyiin²gi: 'e cwanáa¹ do owa 'e cwo¹ 'e si² jmoo¹o cwaai³ 'e cwanáa¹ do?

18 Joongi fó²oo' 'naa': "Wa 'íi¹i tsá² júu³ 'ée¹ tsá² altar, jo tséin¹ 'e júu³ joon, pe wana 'íi¹i tsá² júu³ 'ée¹ tsá² 'e roon¹on ni altar do 'e joon 'ná¹ untsín² tsá² 'e júu³ do."

19 'iTsá² bón¹ 'naa' joongi tiuu² 'naa'! 'Ee 'e tyiin²gi: owa 'e roon¹on ni altar do owa 'ña'a altar do 'ee 'e jmoo¹o licwaa³ 'e roon¹on ni do?

20 Tsu jileei²¹ 'in 'e¹ altar do 'e¹o jon jilaa²¹ 'e ná¹a ni do.

21 La joon jon 'in 'e¹ cwo¹ do 'ée¹mo jon Dios Jmii²¹ 'in tyín¹ ña'fú², 'in jmoo¹o cwaai³ 'e cwo¹ do.

22 Joon jileei²¹ 'in 'e¹ ña'fú² 'ee¹o jon li silíi²¹² tya' Dios 'ée¹mo jon Dios 'in tyín¹ do.

23 'iFúu² 'naa', tifo² tya' ley joon 'naa' tsá²

fariseos! ꞑTsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'
 Cwó² 'naa' Dios ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii¹³ tya' jilaa²¹
 'oo² tya' 'uunñi² pe jo coon²oon' cwáain¹ 'e júu³ 'e
 tyiin²gi lagi 'e jmaa²aa' 'ii²¹ røø²¹, joon lagi jmaa²aa'
 feei¹-'oo' tya' tsá², lagi 'e tsáai¹-'oo' Dios. 'Ná¹-a
 jmaa²aa' jilaa²¹ 'elo joon jo 'iin²-'oo' jmaa²aa' 'e
 catyiaa² do.

24 ꞑTsá² 'in coon²¹ tóo² yaamo 'naa'! ꞑTyíi¹³ 'naa'
 lu¹ mo 'yuu²i 'e 'uu²uu' pe jo lí²ii' 'nií¹³naa' jaain²¹
 camello!

25 'iFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá²
 fariseos! ꞑTsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'
 'Naa' rúun¹³uun' 'naa' tyú² lí' caluu vaso coon¹³
 jilaa²¹ wúun¹ 'e jmaa¹³naa' to² pe coon¹³ jilaa²¹
 'e niga'uun²¹²uun' si røø²mo tsi do. Sirøø²mo jon
 jii¹³ coon¹³ 'e 'yaa¹-'oo'.

26 Tsá² tiui² 'naa', tsá² fariseo: 'Ná¹ rúu¹³naa'
 vasos coon¹³ wúun¹ tyii' lí' tsi nifu, joon coon¹³ la
 joon ilityú²-u lí' caluu jon.

27 'iFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá²
 fariseos! ꞑTsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'
 Líi¹naa' la lí' 'nú¹ pi³ lí' sí'aaí²¹² 'líi²¹² 'e gasuun¹ tsá²
 loo²¹² jnééi¹ taa²¹ 'ya²gi pe lí' tsi jmai² moo¹ tya'
 'líi²¹² taa¹³ tsi.

28 La joon jon 'naa' tyú²-u jnéé¹naa' lí' caluu jøø²i
 tsá² 'naa' pe lí' tsi alma tyii' sirøøi² tóo² 'e coon²oon'
 tsá² coon¹³ jilaa²¹ nii²¹² 'e gó².

29 'iFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá²
 fariseos! ꞑTsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'
 Jmaa²aa' 'nú¹ pi³ tya' tsá² 'in najúin¹, 'in gacwó²

júu³ Dios la mo jéei¹, joon jmaa²aa' 'ya'²gi li si'aa¹²
'in tsá² tyú¹.

30 Joon fó²oo' 'naa': “Wa mo'o ni'i sáan²a'an mo
nigaliseen²¹ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyii'i jo gajngaa¹³na'a
'in tsá² 'in gacwó² júu³ tya' Dios la nigajngaa¹²
tsacøøi¹³ tyii'i.”

31 Joon coon¹³ la joon jmóo¹³naa' júu³ 'e líi¹naa'
jún² tya' 'in tsá² 'in nigajngaa¹² 'in tsá² 'in ni-
gacwó² júu³ tya' Dios la mo jéei¹.

32 jUntséin¹naa' jiin¹³ la niga'láa² tsacøøi¹³ tyii'
'wii²¹² jmaa¹a!

33 'Jóon¹ mii²¹ 'lii³mo 'naa'. Coonti jo ilaa²¹naa' 'e
wúu¹ ní² tsá² li 'ii²¹.

34 Tsu 'wii¹³ joon isí³na tsá² 'in cwo¹ 'naa' júu³
tyú² tyiia coon¹³ tsá² jmii²¹²-tsi coon¹³ tifo² 'in 'e²
'naa' júu³ tyú² tyiia. Pe 'naa' ijngaa¹³naa' 'inlíi¹³
joon 'inlíi¹³gi taa¹³naa' tsaa² crúu¹³. Joon 'inlíi¹³gi
ipoo²¹²naa' inuu cwo¹ sinagogas tyii', icwolín²naa'
cwo'øø²¹naa' la coon²¹ fuu²¹ li tsalín² 'ido.

35 Coon¹³ la joon ilí² tsaa² tyii' tya' jilaa²¹ jmi¹
'e nigatuun²¹un tya' 'in tsá² tyú¹ 'in nigajngaa¹²
tsá². Ilí² tsaa² tyii' tya' jileei²¹ 'in najúin¹ joon
'láa² 'wii²¹² coon¹³ Abel, 'in tsá² tyú¹ 'in gajngaa¹²;
nifu, ca Zacarías, jóon¹ Berequías, 'in gajngaa¹²
tsá² Israel tyani cwo¹ li si² altar.

36 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jilaa²¹ 'elo ilí² tsaa²
tya' 'in tsá² seein²¹ nano.

Gatyi²i Jesús xuui²¹²-tsi 'wii²¹² tya' Jerusalén

Joon gajin²in Jesús:

37 —i'Áai¹ xuui²¹²-tsii tyii' tsá² seein²¹ Jerusalén! Tsu nigajngaa¹²naa' 'in tsá² cwó² júu³ tyú² tya' Dios la mo jéei¹ joongi nigatyuu¹³naa' cuun²¹² 'in tsá² 'in gasii²¹in Dios tyan¹ júu³ tya'a. i'Áai gali'in²¹²na ilicaan²¹naa' coon¹³ jna 'láai² naa¹³ la uncaain²¹ tui'yia²¹² jóon¹on nu' cwáa¹a pe jo gali'in²¹²naa'!

38 Pe nano nigatúu² Dios fuu²¹ goo²oo' joon li² jmaa²aa' jiin¹³ la 'iin²¹²naa'.

39 Tsu fuu²¹²uu 'naa' jo máai¹³gii' jna no ca mi fó²oo': “Nicwaa³mo 'in nijó¹ no coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u'.”

24

Jmoo¹o Jesús júu³ 'e ti li fñin²mo tsá² 'e cwo¹ fee¹ si² do

¹ Joon gacwo¹ii¹i Jesús 'e cwo¹ fee¹ do joon li nangaa¹³i 'yuui fu¹ gangatyéen¹in tsá² tya' li ngóo¹o joon ga'láa² tsá² tya'a 'wii²¹² jin²in xiiala 'ya²gi 'e cwo¹ do.

² Pe Jesús gañii¹i jin²in:

—Jøø²øø' jilaa²¹ 'elo. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', Ce jiin¹³ coon²¹ cuun²¹² wa' iján²an sifúui¹gi do, i'iin²mo tsá² coonti.

Jmoo¹o Jesús júu³ 'e lisá² 'láai² 'ii¹³ li² la nu'gi i'iin² juncwii²¹

³ Joon gangalín²mo fu moo²¹ sii²¹ Olivos. Joon do-o gacwó² Jesús joon tsá² tya'a la 'oo²¹ yaai gatyalín² li tyiin¹ Jesús joon gajin²in:

—'Ii²¹²i' i fu²¹u jna'a líi¹³gi ilí² jilaa²¹ 'elo. ¿'Ee li² ilisá² 'e line²e'e mi ñí²i joongi mi tí² i'iin² juncwii²¹?

⁴ Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—Jo cwo²oo' wa'a coon²¹ tsá² 'naa' tóo².

5 Tsu fúu¹mo 'in jalín² coon¹³ 'e sii²¹ jna ijin²in:
“Jna-a Cristo joon, Dios gasii¹in jna 'e jmáa³aa
tiin¹³naa'.” Joon icon²¹ 'in tsá² do tóo² tsá² fúu¹
'áai¹.

6 Imoo²oo' ico² tsá² 'nii²¹ joon, inuu²uun' 'e faa²¹a
tsá² tya' 'nii²¹ pe jo foo¹³naa' tsu jilaa²¹ 'elo 'ná¹ ilí²,
pe jo mo tí²gi lí tyé¹ mi lí² 'elo.

7 Tsu coon²¹ nación intín¹in coon¹³ coon²¹
nación xiia²¹, la joon jon fúu²¹ intín¹in coon¹³
fúu²¹ xiia²¹. Joon la caain²¹ lí² 'í² 'oo², joongi lí² 'í²
jmoowú¹ joon injø²¹ 'wó² 'áai¹.

8 Pe coon¹³ la joon i'láa² 'wiin²¹² wúu¹ iní² tsá².

9 Joon ijaain²¹ tsá² 'naa' tyani tsaa'to² ijmee²¹i
'naa' joon ijngaa¹²mo 'inlí¹³. Joon ili'eei¹ jileei²¹
tsá² taain²¹ juncwii²¹ 'naa' 'wii¹³ cwáain¹ tyajna.

10 Joon mi ngí¹ joon fúu¹mo tsá² 'in tiu²mo jna
joon ili'eei¹ tsaruu²¹i, i'ní¹i la jaain²¹ la jaain²¹.

11 Fúu¹mo tsá² tajuui²¹ ijalín² jin²in 'e faa²¹a
cwáain¹ tya' Dios joon icon²¹ tsá² tóo² fúu¹ 'áai¹.

12 Joon jo 'ee li'in²¹²gi tsaruu²¹i la jaain²¹ la
jaain²¹ tsu 'áai¹gi ilisá² jilaa²¹ 'e gó².

13 Pe jileei²¹ 'in jmá¹a taa²¹ ca lí tyé¹ itiin¹³mo 'i.

14 Joon ingí¹ tsá² la caain²¹ juncwii²¹ icwó²o júu³
tyú² tya' xiiala ityu¹² Dios to² tsá² 'e iliñí² jileei²¹
tsá². Joon mi yuui¹³ joon ityé¹mo.

15 Joon mi moo²oo' siin¹² lí jo tí²i siin¹³in 'in
un'lí¹³, siin¹³in lí cwaai¹³ jiin¹³ lagí jin²in 'in tsá²
Dañiel do 'in gacwó² júu³ tya' Dios la mo jéi¹
—cwo'øøi²¹-tsi 'in nuu¹un 'e júu³ lo—,

16 jileei^{'21} 'naa' tsá² seein²¹ Judea 'ná¹ cwiin²iin' fu moo^{'21}.

17 Joon mi tí² jmíi²¹² joon wa téein¹ tsá² yu'u 'núu¹u jo¹ litiin¹ tsataai²¹² tsá² inuu tya'a 'e wó¹o tsá² 'e sá² tya'a.

18 Joon 'in jmoo¹o to² jee²¹² tyiia²¹ jo litiin¹ tsatyian¹ siin^{'13}in.

19 jFúu² 'in tsamí² tyéen¹in yuun²¹ mi tí² jmíi²¹² joon! jFúu² jon 'in tsamí² 'in nijéi¹ yuun²¹ cuu^{'21} tuu^{'21}!

20 Míi¹³íi' tyani Dios wa jo tsatiin^{'13} cwiin²iin' mi tí² jiin²¹ cwí² si jmíi²¹² 'ii^{'21} woo^{'21} tsá² 'ee.

21 Tsu ilisá² goon²¹ wúu¹ iní²i tsá² 'e 'gøøi^{'13}gi 'áai¹ lagi nilisá² la jéi¹, 'gøøi^{'13}gi 'áai¹ jon lagi ilisá² mi li ciin²gi.

22 Joon wana jo tyuu^{'13}i Dios 'e ní² tsá² wúu¹ do jiin^{'13} jaain²¹ jo taa^{'21} 'e wúu¹ ní² tsá² do ili² itiin^{'13}in. Pe tsu 'wii^{'13} 'iin²¹²mo Dios 'in nigatyii^{'13}in ityuu^{'13}mo 'e wúu¹ iní² tsá² do.

23 'Tsu 'wii^{'13} joon wana sii^{'21}i tsá² 'naa' jin^{'2}in: “Jøø²øø', no siin^{'21} Cristo, 'in gasii¹in Dios 'e jmaa¹a tiin^{'13} tsá²” si jin^{'2}in 'ee: “Jøø²øø', do-o siin^{'21}in”, jo jai^{'2} cwolí²naa'.

24 Tsu iliseein²¹ tsá² 'in líi¹i la líi¹i Cristo pe jo jo^{'1}, iliseein²¹ jon tsá² ijin^{'2}in 'e líi¹i tsá² 'in cwó² júu³ tya' Dios pe jo jo^{'1}. Joon 'in tsá² do ijmáa¹a li² 'e coo^{'13} 'áai¹ joon coon^{'13} milagros tya'a icon^{'21} tsá² tóo². Ca 'in nigatyii^{'13}in Dios 'iin²¹²in coon^{'21} tóo² wu xu'u líi^{'1}i.

25 Nigajmaa^{'13}oo 'naa' júu³ jéi¹gi

26 tsu 'wii^{'13} joon wa sii^{'21}i tsá² 'naa': “Do-o taain²

li' cwoo¹³ tyuun²¹ li jo 'in tsá² néei¹”, jo cwolin²naa' do, si wa jin²in tsá² sii²¹i 'naa' 'ee; “lo tyin¹ 'in cristo do tsi inuu”, jo jai² cwolin²naa'.

27 Tsu mi cwéi¹na 'e li la li coon²¹ jí² cwaain'ná³ 'e jná² joo²¹ ca ti' li 'yeei²¹ ñi¹ joongi ca ti' li yooi¹³ ñi¹. La joon ilí² mi cwéi²na 'in Ruui²¹ Tsá².

28 Li raain¹ 'li²¹² do-o sicaain²¹ tuu¹ —jin² Jesús.

Xiiala ilí² mi jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá²

Faa²¹gi Jesús jin²in:

29 —Joon tsifu mi ngii¹ 'e jmi²¹² 'e ní² tsá² wúu¹ do i'ii¹i nuu²¹ li 'ii²¹ ñi¹ joon jo 'yia²¹ sii²¹ sá²gi. Ixuu²¹mo núu¹ fu ña'fú² joon jilaa²¹ 'e sá² tya'cwii²¹ ilisi²¹i.

30 Joon iní² tsá² ya' juncwii²¹ li² 'e ti lí² jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá². Joon jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ ityi²¹i xuui²¹²-tsi joon iní²mo jna, 'in Ruui²¹ Tsá², goo²¹²oo jee²¹² jni¹ tya'cwii²¹ joon fee¹ 'ii²¹ i'óo³oo joon 'ya²gi 'áai¹ ijnée²na.

31 Joon mi 'iin²in lúu¹ tá² liili¹ ityu³uu to² ángeles tyia 'e tsauncaain²¹ jileei²¹ 'in gatiin¹³in, 'in néei¹ la caain²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹.

32 'Tyaan²aan' cwáain¹ 'e júu³ jmoo¹o 'mó² cwarii³: Mo 'yeei²¹ 'nii²¹² sii²¹ tya'a joon nii¹³ mo³ tya'a joon ñii²¹oo²¹ 'e ti li tí² jiin²¹ 'yia²¹.

33 Coon¹³ la joon jon mi moo²oo' ngii¹ jilaa²¹ 'e gafuu²¹²uu 'naa' lí² iñi²ii' la joon 'e ti li tyé¹mo juncwii²¹.

34 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', Jilaa²¹ 'elo ilí² la jéei¹gi ijúuin² 'in tsá² taain²¹² nicwoo¹³ juncwii²¹.

35 Iyuun¹³ mo yu' juncwii²¹ coon¹³ ni'wó² pe jiin¹³ coon²¹ júu³ tyiia wa jo tsatiin¹³ ili².

36 'Pe jo 'in ñí² jiin¹³ jaain²¹ 'ee 'ii²¹ si 'ee jmi²¹² 'ee ijó¹ 'ido. 'In ángeles néei¹ ña'fú² jo ñii¹i, jon'gi ñi¹ jon 'in Ruui²¹ Tsá² do. Jiin¹³ 'ña'a Dios Jmii²¹ ñii¹i.

37 'La gajmaa¹a tsá² mo galiseein²¹ Noé la joon jon ili² mi jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá².

38 Mo galiseein²¹ Noé la nu'gi ijó¹ jmi¹ 'in tsá² seein²¹ yiia¹³ joon²¹ taain²¹² 'uun²¹, gøø²¹²ø, joon cui²cwo²¹o joon cuu¹³ mo cwo²¹o jóon¹on jon ca jmi²¹² mo ngataai² Noé coon¹³ familia tya'a tsi arca do.

39 Jo gaunji²in 'in tsá² do ca mo gangó¹ jmi¹ 'áai¹ joon nigajúun¹ mo jilee²¹ mo.

40 Joon mi jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá², gáí¹ 'in taain²¹² jee²¹² tyiia²¹ joon jaan²¹ mo 'in tøø¹ø joon 'in jaain²¹ do injaan²¹o do-o.

41 Joon gáí¹ tsami² 'in taai² tsí¹, joon jaan²¹ mo 'in tøø¹ø jaain²¹gi 'in ján².

42 'Cwoseen²¹naa' tsá² 'in ñii²¹²-tsi tsu jo ñí² 'naa' 'ee 'ii²¹ ijó¹ Ña'ñu¹u'.

43 Tsu ñí² 'naa' wana niliñí² jaain²¹ fii²¹² 'nú¹ 'ee 'ii²¹ ijó¹ jaain²¹ 'uun²¹ mo 'woo¹ li²o jmoo¹o jo cwó¹ tsataai² 'in 'uun²¹ do.

44 Tsu 'wii¹³ joon 'ná¹ niná¹ tyú² tyii' tsu mo jo 'in 'i¹-tsi ijó¹ Ruui²¹ Tsá² coon²¹ 'in cwéei¹ la no-o —jin² Jesús.

Lawa jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in tyú¹ coon¹³ jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in gó²

Faa²¹gi Jesús jin²in:

45 —Wa ty_u'² jaain'²¹ ñi'fii'²¹² to² jaain'²¹ tsa'leei'¹³ tya'a 'e cwo'¹⁰ 'in catyaa'² do 'í'¹ 'e dø'²ø mi ti 'ii'²¹ 'e dø'² tsá'², ç'ee ijmoo'¹⁰ jaain'²¹ tsa'leei'¹³ 'in tyú'¹ joon 'in 'øøi'²¹-tsi?

46 Jløø'¹³mo 'in tsa'leei'¹³ do wa tyee'¹i ñi'fii'²¹²i nigajmaa'¹a jiin'¹³ la to² nigaty_u'^{2u} 'ido.

47 'E la ja'²mo fuu'²¹²uu 'naa', 'in ñi'fii'²¹² do icwo'¹ 'in tsa'leei'¹³ tyú'¹ do 'e ty_u'² to² jilaa'²¹ 'e 'oo'¹⁰.

48 Pe wana 'in tsa'leei'¹³ do 'in gó'² 'ii joon in'í'¹-tsi 'e ili'ii'²¹²mogi ñi'fii'²¹²i

49 joon i'láa'² wii'²¹²jmee'²¹mo 'in catyaa'² do joon 'in 'uun'²¹un dø'¹ø coon'¹³ tsá'² 'ín'¹.

50 Pe x_u coon'²¹ jmii'²¹² mo jo gajéen'¹ ni 'in ñi'fii'²¹²i do, jmii'²¹² joon gacwée'¹mo 'ido.

51 Joon i'e'²e 'ido 'ii wúu'¹ 'áai'¹gi. Ipí'²in 'in ñi'fii'²¹² do 'ii li taai'²¹² 'in sisi'²i 'e 'í'¹-tsi 'e jmoo'¹⁰. Joon do-o ityi'²⁰ lixuui'²¹²-tsi 'áai'¹ joon icuu'²¹i moojóon'¹on —jin'² Jesús sii'²¹i tsá'² tya'a.

25

Lawa dyéi'¹ simí'²

¹ Faa'²¹gi Jesús jin'²in:

—Joon 'e ty_u'² Dios to² tsá'² li la líi'¹ dyéi'¹ simí'² 'in ngalín'² li cui'² cwoo'²¹⁰ tsá'². Joon la jaain'²¹ 'in simí'² do tyaan'¹an jmaai'² coon'²¹ candi'³ li si'o'² aceite 'e coo'²¹. Itsalín'² tsajéen'¹in 'in tsá'² cui'² cwoo'²¹⁰ do.

² Pe 'ñéei'² 'in simí'² do jo tsáa'¹-tsi pe 'in 'ñéei'² do ñí'²mo-tsi 'áai'¹.

³ 'In 'ñéei'² 'in jo tsáa'¹-tsi do tyaan'¹an candi'³ tya'a pe jo 'e aceite nityaan'¹gi líi'².

4 'In 'ñéei² do ñí²gi-tsi 'áai¹ tyaan¹an candi³ tya'a joon tyaan¹gixu aceite 'e lí¹gixu.

5 Pe gali'ñ²¹²mo 'in tsá² cui² cwoo²¹o do joon gatsá² jalicwú²i jilee²¹mo. Joon gacwú²mota.

6 Joon mo gati² tyiianú¹ joon ganú²un ga'oo¹o tsá² jin²in: “'Woo²¹naa', cwounjiin¹naa' tsu no-o ni jalín² 'in tsá² 'in cui² cwoo²¹o do.”

7 Joon garoon¹o jileei²¹ do gatyaa¹ tyú² candi³ tya'a.

8 Joon 'in 'ñéei² 'in jo tsáa¹-tsi jin²in sñ²¹i 'in catyaa² do: “Láa¹³ 'guu¹u candi³ tyii'i, cwó²xuu' aceite tyii' 'ná²a'a.”

9 Pe 'e catyaa² do gañii¹i jin²in: “'Esa lí² tsu jo lín² 'elo tyijna'a. Cwolín²naa' li 'ññ¹i, joon ló²xuu' 'e tyii'.”

10 Pe la 'ñ²¹² ngalín² ngalá¹ aceite tya'a do gatyalín² 'in tsá² 'in cui² cwoo²¹o do. Joon 'in simí² 'in naná¹ tyú² tya'a gangatáa²i inuu coon¹³ 'in tsá² 'in cui² cwoo²¹o do. Joon gajni¹o 'ooca'nú¹ do.

11 Mi yuui¹³ joon gatyalín² 'in simí² catyaa² do gajin²in: “'Náa¹ 'ooca'nú¹ lo tsataai²¹² fu tsi!”

12 Pe 'in tsá² 'in cui² cwoo²¹o gañii¹i: “'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' jo cwí³na 'naa'.”

13 Joon gajin² Jesús sñ²¹i 'in tsá² do:

—Cwoseen²¹naa' ñí²-'oo' tsu jo ñí²ii' 'ee jmi²¹² si 'ee 'ii²¹ 'ee mi jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá².

Júu³ cwáain¹ 'e ga'e²e Jesús tsá² tya' cuu² 'e 'oo¹o tsá²

14 'E tyu² Dios to² tsá² 'e li la líi¹ jaain²¹ tsá² 'e ti li cwo¹íi¹ fuu²¹ goo¹o joon gatø²ø tsa'leei¹³ tya'a gacwo¹o cuu².

15 'Jaain²¹ gacwo¹o 'ná² mil cuu² joon 'in jaain²¹ dogi gacwo¹o tún² mil. 'In li gati² gaai²¹ do gacwo¹o coon²¹ mil cuu². Gacwo¹o la jaain²¹ jün¹³ la lí¹ líi¹i 'ido jmaa¹a to². Mo ngayuui¹³ joon ngoo²¹o 'in tsá² fii²¹² cuu² do li wín².

16 Joon 'in tsa'leei¹³ do 'in ga'ii²¹ 'ñá² mil cuu² galó¹ 'e 'nii¹i coon¹³ cuu² do joon gauntsi¹ 'ñá² mil tya'a.

17 La joon jon 'in ga'ii²¹ tún² mil cuu² do gauntsi¹ jon tún² mil.

18 Pe 'in ga'ii²¹ coon²¹ mil cuu² do joon gangó¹on gangataan¹an nu 'wó² 'edo.

19 'Wó²xu ningó¹ mo gatyei² fii²¹² cuu² do. Joon gajmaa¹³a cwáain¹ coon¹³ 'in tsá² 'in cwo¹o cuu² do.

20 Nifu gatyía¹ 'in gacwo¹o 'ñá² mil cuu² do joon gajon²on 'ido 'e 'ñá² mil 'e gauntsi¹ 'ido. Joon gajin²in sii²¹i fii²¹²i: “Ñi'fí²i, gacwo¹³o jna 'ñá² mil cuu² joon saan¹³an 'ñá² mil-gi 'e gali²i gauntsi¹.”

21 Joon fii²¹² do gajin²in: “Tyú²-u, jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in tyú¹mo 'nu, jo cu²-tsii coon¹³ 'nu. Joon tsu 'wii¹³ gajmaa²a røø²¹ coon¹³ 'e xu gacwo³oo 'nu icwo³oo 'nu líi¹gi. Ngüi²¹² fu li tyiin¹³na joon jmaa²a jløø³u coon¹³ jna.”

22 Mo ngayuui¹³ joon gatyía¹ 'in tsa'leei¹³ li gati² gái² 'in ga'ii²¹ tún² mil cuu² joon gajin²in sii²¹i

fii²¹² do: “Ñi'fii²¹, gacwoo¹³ o jna tún² mil cuu² joon saan¹³ an tún² mil-gi 'e gali¹² gauntsi¹.”

23 Ñi'fii²¹² gajin² in sii²¹ i'ido: “Tyá²-u, jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in tyú¹ mo 'nɯ, jo cu²-tsii coon¹³ 'nɯ. Joon tsɯ 'wii¹³ gajmaa² a røø²¹ coon¹³ 'e xɯ gacwo³ oo 'nɯ icwo³ oo 'nɯ líi¹ gi. Ngii²¹² li tyín¹³ na joon jmaa² a jløø¹³ u coon¹³ jna.”

24 Pe mo gatyá¹ 'in ga'ii²¹ coon²¹ mil cuu² do. Joon gajin² in sii²¹ i' ñi'fii²¹² i: “Ñi'fii²¹² i, ñi² oo 'e jaain²¹ tsá² 'wa²-tsi 'nɯ. Wuu² u cwuu²¹ li jo gajñi² i joongi coon² on li jo 'ee to² gajmaa² a.”

25 Tsɯ 'wii¹³ joon gafoo¹³ moo joon gato¹ oo 'e cuu² do nɯ 'wó². Lo náa¹ 'e gatí² u.”

26 Joon gañii¹ i 'in ñi'fii²¹² do gajin² in: “Tsa'leei¹³ 'in gó² 'nɯ, fu² mo 'nɯ. Nañi² o' o 'e wúu³ na cwuu²¹ li jo gajñi³ ii joon cóon¹³ on li jo 'ee to² gajmaa³ aa.”

27 Tsɯ 'wii¹³ joon wa mo gata² a cuu² li cwáain² tsi¹ joon lisá² líi¹ gi tyiaa.”

28 Joon gajin² in fii²¹² cuu² sii²¹ i 'in tsá² téein² do: “Tyi² 'e coon²¹ mil cuu² do joon cwo² oo 'in 'oo¹ o dyá² mil do.”

29 Tsɯ 'in 'oo¹ o 'láai² gi iñí² i ca sái¹ tya'a, pe 'iin 'in jo 'e 'oo¹ o 'e 'woo¹ gi 'e xɯ 'e 'oo¹ o do.

30 Joon 'in tsa'leei¹³ 'in jo 'e to² 'ín³ píi² naa' fu caluu li nɯu²¹ joon do-o ityi² i 'áai¹ joongi icuu²¹ i moojóon¹ on”, jin² røøi¹³ do —jin² Jesús.

Mi jó¹ Jesús ijmaa¹ a 'ii²¹ tya' tsá²

Faa²¹ gi Jesús jin² in:

31 —Joon mi jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá² ijó¹ lawa Róøi¹ tyín¹ li sili²¹² 'ya²gi 'áai¹ joon la cu² li' li tyín¹in do inéei¹ ángeles tya'a.

32 Joon jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ ilicaain²¹ tyaní¹i. Joon 'in Róøi¹³ do injmáa¹a tún² poo²¹² 'in tsá² do. Injmáa¹a la jmoo¹o tsá² 'in 'aa¹i joo'saa²¹, ijmáa¹a coon²¹ 'in joo'saa²¹ coon¹³ 'in joo²¹ chivo

33 joon isiin¹³in 'in joo'saa²¹ do li' caai²¹ tsáa¹ joon 'in joo²¹ chivo do-gi isiin¹³in li' caai²¹ tooi²¹².

34 Joon 'in Róøi¹³ Tsá² do ijin²in si²¹i 'in téein² li' cwoo²¹o tsáa¹ do: “Ñilín²naa' jileei²¹ 'naa' 'in nigauncwaa¹³ Ñu³uu. Ngii²¹²naa' li tyu² Dios to² li naná¹ tyú² tyi'naa' ca mo garón² juncwii²¹.”

35 Tsu mo gatsá² un'áa³na, 'naa' gacwoo²oo' jna 'e gagø¹øø, la joon jon mo gatsá² unjmi²¹na, 'naa'a jon gacwoo²oo' jna 'e gagu¹uu. Joon mo gangi³hi 'e jo cwí²naa' jna gatee²oo' jna inuu tyii'.

36 Joon mo gangi³hi jo sin³hin sá² gacwó²oo' jna. Joon mo galitsaa¹³aa gañifee¹³moo' jna. Joon mo 'ú³uu 'nuñi³ ñijøø²¹²moo' jna jon.”

37 Joon 'in tsá² tyúi¹ 'in téein² li' cwoo²¹o Róøi¹³ do tsáa¹ ijin²in: “Ña'ñu¹u', ¿liigi ganee²¹²na'a 'nu 'e un'aa²u'u joon gacwóo¹³o'o 'nu 'e gatyee²e? Joon, ¿liigi ganee²¹²na'a 'nu 'e unjmi²¹u'un 'e gacwóo¹³o'o 'nu 'e ga'iin²in?

38 La joon jon, ¿liigi ganee²¹²na'a 'nu 'e jo cwii¹na'a 'nu joon gatee²e'e 'nu fu tyii'i si jo siin²¹in 'oo²o 'ee joon gacwóo¹³o'o 'nu siin²¹in?

39 ¿Liigi jon nigalitsaa¹³ 'nu si ni'u²u 'nuñi³ 'ee 'e ningafee¹³na'a 'nu?”

40 Joon iñi¹i 'in Róøi¹³ do: “E la ja²mo fuu²¹²uu

'naa', doñi'ee 'e tyú² 'e nigajmaa^{2aa}' tya' ruu^{21na}, xufin¹³, 'in 'wéei^{1gi}, lawa'a gajmaa^{2aa}' tyiia", gajin² Róøi¹³ do.

41 'Joon injin² 'in Róøi¹³ do sii²¹ⁱ 'in tsá² téein² li' cwoo^{21o} tooin²¹²: "Jeen^{13naa}' coon¹³ jna jileei²¹ 'in 'eei¹ Dios. Cwoliin^{2naa}' li 'ii²¹ li nigatyaa^{1a} Dios tyú² tya' 'in 'lii¹³ coon¹³ 'ii¹³ tya'a li coo²¹ jí² coon²¹ tøø²mo jon.

42 Gatsá² un'áa^{3na} pe 'naa' jo 'ee gacwó^{1oo}' jna joon gatsá² unjmi^{21na} jon'gi'i 'e joon gacwó^{2oo}' jna jon.

43 Joon mo gangí³ⁱⁱ 'e jo cwí^{2naa}' jna pe 'naa'gii' jo gatee^{2ee}' jna fu inuu tyii'. Gali'náa^{3aa} sin¹³ⁱⁱⁿ pe 'naa' jo 'ee gacwó^{2oo}' jna. Galitsaa^{13aa} joongi ga'uu^{212uu} 'nũñí³ pe 'naa'gii' jo 'ee ñifee^{13naa}' jna."

44 Joon 'in tsá² do injin²ⁱⁿ: "Ña'ñu^{1u}', ¿liigi ga-nee^{212na'a} 'nu 'e un'aa^{2u}'u si 'e unjmi^{21u}'un 'ee si gangi¹¹ⁱ' 'e jo cwí^{2na'a} 'nu si jo siin²¹ⁱⁿ 'in sá² 'ee, si tsaa^{13a} 'ee si ga'u^{2u} 'nũñí³ 'ee joon jo gauncoon¹³ jna'a 'nu?"

45 Joon iñí¹ⁱ 'in Róøi¹³ do: "E la ja^{2mo} fuu^{212uu} 'naa', doñi'ee 'e tyú² 'e jo nigajmaa^{2aa}' tya' 'in tsá² 'wéei¹ lo lawa'a jo 'ee tyú² gajmaa^{2aa}' tya' jna-a jon."

46 Joon 'in gó² do itsalín² li ní²ⁱ wúu¹ coon²¹ tøø²mo joon 'in tsá² tyú¹ do tsataa² li seein²¹ tyú² coon²¹ tøø²mo.

26

Cwó² tsá² júu³ ruu²¹ⁱ xiiala ilí² li³ⁱ Jesús

1 Joon mo gatséi¹ faa²¹a Jesús 'e júu³ lo gajin²in sii²¹i tsá² tya'a:

2 —Niñí²oo' jee²¹² tún² jmii²¹² ití² jmii²¹² cwaa²¹ jmii²¹² 'e unsii²¹ tsá² Israel, pascua. Joon ijaan²¹mo tsá² jna, 'e líi¹na Ruu²¹na Tsá², itéen¹in tsá² jna tsaa¹ crúu¹³.

3 Joon 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley coon¹³ tsacøøi¹³ tya' tsá² Israel gauncaain²¹ yaai tyani 'nú¹ li tyiin¹ Caifás 'in tyú² to² nifu tya' untsá² do.

4 Joon do-o gasii²i xiiala ijmaa¹a insaan¹an Jesús coon¹³ júu³ tajuu²¹ joon ijnga²mo 'ido.

5 —Pe jo lí² jee²¹² jmii²¹² jee²¹² —gajin²in— tsu ito² tsá² mii¹³ 'áai¹.

Jaain²¹ tsamí² gaduu¹u jmii²¹ jmafuu²¹ tya' Jesús

6 Joon la 'ii²¹² taain¹ Jesús fuu²¹ Betania tyiin¹in tya' Simón, 'in nigacón² jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ tya'a.

7 Joon ga'í²i jaain²¹ tsamí² 'in tyán¹an coon²¹ sí² li cuun²¹² alabastro si'o² jmii²¹ jmafuu²¹. Joon 'e jmii²¹ jmafuu²¹ do 'áai¹ tyiin¹ cuu². Ga'í² 'in tsamí² do tya' Simón. Joon la jee²¹² tyiin¹ Jesús li si'² mesa joon ga'ee²e 'in tsamí² do 'e jmii²¹ jmafuu²¹ do yu tyi² Jesús.

8 Joon mo gani² tsá² tya' Jesús 'elo gatsá² 'nii²¹-tsi gajin²in:

—¿'Ee gali²i 'e un'ii¹i 'in tsamí² no 'e jmii²¹ jmafuu²¹ no?

9 Li²-i tsa'nii²¹i no, líi¹ incíin¹ 'e no. Joon lí²-i cwoo¹³o' tsá² tañíi².

10 Joon mo galili³i Jesús xiiala síi²i 'ido joon gajin²in:

—¿'Ee li' untyí² 'naa' 'in tsamí² lo? 'E nigajmaa¹ a no 'e tyá²-u no tyiia.

11 Coon²¹ tøø² mo taan²¹² naa' coon¹³ 'in tañí² pe jna jo tyiin¹³ na jee²¹² 'naa' coon²¹ tøø².

12 'A nisuun¹ un 'in tsamí² no 'e jmí²¹ jmafuu²¹ lo tyiia lawa 'e tyaa¹ tyá² 'e ti li 'á¹ moo.

13 'E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa', doñixiia' la 'úui¹ juncwii²¹ 'e cwó¹ tsá² júu³ tyá² tya' xiiala itiin¹³ tsá² joongi ityá² a tsá² júu³ la li' 'e gajmaa¹ a 'in tsamí² lo. Joon iti²-tsi tsá² 'ii —jin² Jesús

Gajmaa¹ a Judas júu³ røø²¹ coon¹³ tsá² i'ní¹ Jesús

14 Joon jaain²¹ jee²¹² 'in dyatooi¹ tsá² tya' Jesús, 'in sii²¹ Judas Iscariote, gangó¹ o ngafee¹³ i 'in tyu² to² tya' untsá²

15 joon gajin² in:

—¿Xiiati cuu² cwoo² oo' wa' jaan¹³ na Jesús do tyii'?

Joon 'in tsá² do gacwo¹ o Judas dyadya¹ cuu² cwataa²¹.

16 Joon tsifu joon ga'láa² Judas 'wii²¹² 'noo¹ o xiiala lí² jaan²¹ in Jesús.

Mo gagøø²¹ ø Jesús coon¹³ tsá² tya' a li gatséi¹

17 Joon mo ga'láa² 'wii²¹² jmí²¹² coon²¹ tya' 'e jmí²¹² gatí² do mo gøø²¹ ø tsá² 'iñi¹ 'e jo tyiian¹³ jeei¹, 'in tsá² tya' Jesús gangatyéen¹ in li tyiin¹ Jesús joon gaunngí¹ i:

—¿Xiia 'iin²¹² u'un ityaa²¹ a'a tyá² ityee² e' tya' jmí²¹² pascua lo?

18 Joon gañii¹ i:

—Cwolín²naa' li náa¹ fuu²¹ no joon cwosii¹³duu' jaain²¹ tsá² tyín¹ do joon fú²uu': “Tifó² tyi' jin²in: 'E ti li tí² 'ii²¹ tya'a joon fu tyi' i' iin²¹²in jmaa¹³ a jmí²¹² pascua coon¹³ tsá² tya'a.”

19 Joon 'in tsá² tya' Jesús do gajmaa¹ a la to² tyu^{2u} joon gatya¹ tyú² idø¹²ø tya' jmí²¹² pascua do.

20 Joon mo canuu²¹ jmí²¹² joon nanéi¹ Jesús coon¹³ dyatoin¹ tsá² tya'a idø¹²ø.

21 Joon la jee²¹² li néei¹ gøø¹²¹ø gajin²in Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jmoo²¹ joon jaain²¹ jee²¹² 'naa' in'ní¹³naa' jna².

22 Joon tsifu joon gajmaa¹ a tsá² tya'a fa¹³ 'ái¹. Joon garóon²on ti' jaain²¹ ti' jaain²¹ gaunngí¹i Jesús:

—Ña'ñu^{1u}, ¿ti jna-a 'i?

23 Joon gañii¹i Jesús gajin²in:

—'In tyé³e'e coon²¹ wúu¹ coon¹³, 'i-i 'i in'ní¹i jna.

24 Ná¹-a tsín¹ jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios cwáain¹ tya' 'in Ruui²¹ Tsá² pe ifúu² 'in 'ní¹i Ruui²¹ Tsá² do. Tyú²gi tya'a wa mo'o jo galiseen²¹mo.

25 Joon Judas, 'in ti li 'ní¹i 'ii, gajin²in sñ²¹i Jesús:

—Tifo² tyi', ¿ti jna-a 'i?

Joon Jesús gañii¹i gasí²¹i Judas jin²in:

—Jiin¹³ la joon niga¹'-o'o 'nu.

26 Joon la jee²¹² gøø¹²¹ø gatí²¹i Jesús coon²¹ 'iñi¹, gacwo¹o 'maai¹³ Dios, joon gajmaa¹ a jmai^{2xu} jee²¹² tsá² tya'a joon gajin²in:

—Tyee²ee', tsu la li ngú¹ taan²moo lo.

27 Mo ngayuui¹³ joon gatii²¹i coon²¹ po¹³xu li si¹o¹o jmi¹³ wuunjøø¹³ joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios. Mo ngayuui¹³ joon gacwo¹o tsá² tya'a gajin²in:

—'iin²¹iin' 'elo jileei²¹ 'naa',

28 tsu¹ 'e li la li jmi¹ 'øø³moo lo 'e ti li tún¹un joon coon¹³ 'elo itsín¹ 'e júu³ 'múui². Joon 'e jmi¹ 'øø³na itún¹un lo i¹iin² tsaa² tya' tsá² fúui¹.

29 Pe fuu²¹²uu 'naa' jo 'e i'né³e'gi' caain²¹ 'e jmi¹³ wuunjøø¹³ lo coon¹³ 'naa' ca mi ti jmi²¹² ityu² Ñu³uu tó² tsá², joon jmi²¹² joon i'né³e' tún¹ coon¹³ 'naa'.

Jmo² Jesús júu³ Tú³ 'e ijin²in 'e jo cwii¹in Jesús

30 Joon mo ngayuui¹³ ga'øø¹ø coon²¹ Salmo joon ngalín²mo coon¹³ tsá² tya'a fu yu¹ moo²¹ Olivos.

31 Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a do:

—'E 'woo¹ no jilee²¹naa' ixée¹mo-'oo' coon¹³ jna tsu¹ ni jí² tya' Dios 'e jin²in: “Ijngaa¹²moo 'in 'aa¹i joo'saa²¹ joon ixée²i joo'saa²¹ tya'a.”

32 Pe mi yuui¹³ injmá¹a Dios injiin¹in jna iní³ii jéei¹³gi lagi 'naa' fu li sii²¹ Galilea.

33 Pe jin² Tú³ gañii¹i:

—Xu¹fiin¹³ jileei²¹ 'in catyaai² no ixée²i-tsi coon¹³ 'nu pe jna lo jo jmi²¹² xée²i-tsii coon¹³ 'nu.

34 Pe Jesús gajin²in gasii²¹i Tú³ do:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'nu, 'ni¹ naa¹³ ifoo¹³o 'e jo cwii¹un jna la nu'gi i'oo¹o tuuitsáa².

35 Pe Tú³ do-gi gajin²in tún¹:

—Xu¹fiin¹³ júun³moo coon¹³ 'nu pe jo fo³oo wa'a jo cwii¹na 'nu.

Joon la joon jon gajin² 'in catyaai² do jon.

Faa²¹a Jesús júu³ tyú² fu li sii²¹ Getsemaní

³⁶Joon gatyallín² Jesús coon¹³ tsá² tya'a coon²¹ li sii²¹ Getsemaní joon Jesús gajin²in:

—Ní²duu' lo la 'hí²¹² ní³ii nifo³oo júu³ tyú² li'do.

³⁷Joon gajée¹mo Tú³ coon¹³ 'in gái¹ jóon¹ Zebedeo ngalín² coon¹³. Joon Jesús gatsá² goon²¹ 'e faí³ lí²i 'ái¹ joongi gajmaa¹a cu²-tsi ña'a 'ái¹.

³⁸Joon gajin²in:

—'E faí³ 'e seen²na lo 'e lí²i ijúun²moo. Ján²duu' lo joon jmaa²aa' lí²ii' coon¹³ jna.

³⁹Joon gangó¹o Jesús capi³ nifugixu joon gatyí²a lí² ri'í²in ni 'wó² gamí¹i tyani Dios jin²in:

—Ñu³, wa xu'u lí² 'e jo móo³oo ilí²no pe jo cwolí² jiin¹³ la 'iin²¹² jna, cwolí² jiin¹³ la 'iin²¹² 'nu-u.

⁴⁰Joon ganga²mo tún¹ fu li néei¹ 'in gaai²¹ tsá² tya'a joon nateei¹³ 'ido cwuu²¹mo. Joon gajin²in sii²¹i Tú³:

—¿Tí jo nilii¹ 'naa' 'e jo cwuu²¹naa' coon¹³ jna coon²¹ hora?

⁴¹Jmaa²aa' lí²ii' joon faa²aa' júu³ tyú² 'e jo xuu²¹naa' ja'cwoo²¹ 'in 'lii³. 'E la ja²mo 'i¹-tsi tsá² jmáa¹a 'e tyú² pe² ngú¹ taain²¹² jo cwo¹.

⁴²Gangó¹ Jesús tún¹ ngafee¹³i Dios jin²in:

—Ñu³, wana jo lí² 'e cuu¹³u imóo³oo wúu¹ no pe cwolí² jiin¹³ la niga¹'i-'o'o² 'nu.

⁴³Joon ganga²mo tún¹ joon, joon nateei¹³ 'ido cwuu²¹mo tún¹ tsu 'ái¹ jli¹i unní¹i.

⁴⁴Joon jo gatø²gi 'ido gango¹o tún¹ ngafaa¹²a júu³ tyú² lí² gatí² 'ni¹ naa¹³ do. Gajin²in la nigajin² do tún¹.

45 Joon ganga²mo tún¹ li tee¹i 'in gaai²¹ tsá² tya' do joon gajin²in:

—Cwocwuu²¹mogii', cwo'ii¹xu 'wó²oo'. Tsu gati²'ii²¹ ijaain¹ tsá² 'in Ruui²¹ Tsá² ja'cwoo²¹o 'in tsá² røøi²¹ tsaá².

46 Raan²¹naa' no, moo²¹o' tsu no-o nijó¹ 'in 'nii¹ jna do.

Joon itóø² tsá² Jesús 'e si'ñú¹mo

47 La jee²¹² faa²¹gi Jesús siin¹³in gatyía¹ Judas, 'in líi¹i tsá² tya'a jee²¹² 'in dyatooi¹ do, coon¹³ tsá² fúui¹ líi¹. Joon 'in tsá² do tyaan¹an ñí³ espadas tyaan¹an jon 'no³ 'mó² gatyalín² to² gatyu² 'in tsá² tyu² to² untsá² coon¹³ 'in tsacøøi¹³ tya' tsá² Israel.

48 Joon Judas do, 'in i'nii¹i Jesús, ni gasí²i júu³ coon¹³ 'in tsá² do xiiala lí² ijmáa¹a gajin²in:

—'In jun¹³uun caain²¹ ju² 'ii do. 'I-i 'in saan¹³naa'.

49 Joon gangatyéen¹in lí siin¹² Jesús joon gajin²in:

—i'Aa²¹²mo'o, tifo² tyi'!

Joon gajun²un caain²¹ ju² 'ido.

50 Jesús gañii¹i:

—Ru¹u', ¿'ee to² ñí²'i?

Joon tsifu joon gasan²mo 'in tsá² do Jesús joon gatóø²o 'ido si'ñú¹mo.

51 Joon jaain²¹ jee²¹² 'in tsá² tya'a do gasø²o ñí³ tya'a joon gatyu² cataain²¹² loocwóo¹o jaain²¹ tsa'leei¹³ tya' 'in tyu² to² tya' untsá² nifu.

52 Pe Jesús gajin²in sií²¹i 'ido:

—Taan¹ ñí³ tyi'i tsi 'nú¹ tya'a. Tsu jileei²¹ 'in jngaai¹² tsá² coon¹³ ñí³ coon¹³ 'ñí³-i jon ijúun²in.

53 ¿Tí jo ñí²i, lí²-i fuu²¹² jna Ñ_u¹³ joon 'ii tsifu insii¹ in setenta mil ángeles iun'øø¹i jna?

54 Pe wa'a lí² la joon, ¿xiiala itsín¹ jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios, xiiala 'ná¹ ilí²?

55 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² fúui¹ do:

—¿'Ee lí' ñilín²naa' saan¹³aan' 'no¹³ 'mó² coon¹³ ñí³ itøø²øø' jna lawa jaain²¹ 'uun²¹? Ts_u la coon²¹ jmí²¹² tyíin¹na in_u cwo¹ fee¹ do 'e¹³ee 'naa' júu³ tyá² joon jo mo gaseen²¹naa' jna.

56 Pe la lo-o galí² 'e gatsín¹ júu³ tya' Dios 'e gataan¹an ni mo'jí² 'in tsá² cwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéi¹.

Joon 'in tsá² tya' Jesús do gacwiin¹o gatiu²mo Jesús 'ña'a do.

Jesús nasiin¹ in tyani jileei¹³ 'in ty_u² to² tya' tsá² Israel

57 Joon 'in tsá² fúui¹ do 'in gasain² Jesús joon gangajaa²¹² ni'i 'ido tyani Caifás, 'i-i 'in nifu 'in ty_u² to² tya' untsá². Joon do-o nisicaain²¹ tsacøøi¹³ coon¹³ tifo² tya' ley.

58 Pe T_u³ do gangaa¹³i cín²mo caluu do joon gatyee¹³i tya'i tyi¹ lí si² 'ná¹ lí néei¹ 'in ty_u² to² nifu do. Joon do-o gacwó² T_u³ caluu do coon¹³ 'in 'í¹³ tya' 'in tsá² ty_u² to² do. 'E 'iin²¹² in jøø²øø xiiala itsangí¹ Jesús.

59 Joon 'in ty_u² to² tya' untsá² do coon¹³ 'in tsacøøi¹³ coon¹³ jileei²¹ 'in catyaai²gi 'in ty_u² to², 'in sii²¹ Junta Suprema, ga'noo¹on 'ee tsaa² ili-jmáa¹ a tya' Jesús, fiin¹³ coon¹³ júu³ tajuu²¹ joon ilí² jnga¹ni 'ido.

60 Pe jo 'ee tsaa² tya' Jesús gatsaa¹a jiiin¹³ coon²¹ joongi liií¹ fúui¹ tsá² taai² jmoo¹o júu³ tajuu²¹. Pe mo ga'yá² gatsín¹ garoon¹on gáí¹ tajuu²¹,

61 'in gajin²in:

—Niganuu²¹u'u jin² 'in tsañuu¹ no: “Jna-a lí² fiin¹na 'e cwo¹ fee¹ tya' Dios no, joon jee²¹² 'ni¹ jmii²¹² lí² jmaa¹³aa tún¹.”

62 Joon 'in nifu 'in tyu² to² jee²¹² untsá² garoon¹on, joon gajin²in sii²¹i Jesús:

—¿Ti jo ngii²¹i coonti? ¿'Ee 'e tsaa² jmoo¹o 'in tsá² no tyi¹i?

63 Pe Jesús-gi gajaan¹an tii². Joon 'in nifu 'in tyu² to² jee²¹² untsá² do gajin²in tún¹ gasii²¹i Jesús:

—Tyani Dios, 'in jiiin¹, sii¹³ jna'a, ¿ti 'nu-u Cristo Jóon¹ Dios?

64 Joon Jesús gañii¹i gajin²in:

—'Ii-gi jna jiiin¹³ la foo²¹ 'nu. Joongi fuu²¹²uu 'naa' imoo²oo' 'in Ruui²¹ Tsá² tyiin¹in lí' cwoo²¹o Dios tsáa¹. Joon 'in Dios do lí² jmáa¹a jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in. Imoo²oo' 'in Ruui²¹ Tsá² do ijó¹ jee²¹² jnii¹ tya'cwii²¹.

65 Joon Caifás do ga'gii¹i siin¹³in joon gajin²in:

—'In tsañuu¹ lo nigafaa²¹a 'e lawa Dios 'ii. Jo 'néi¹-gi tsá² 'in jmá¹ júu³ røø²¹. Jileei²¹ 'naa' nigañuu¹³uu' jilaa²¹ júu³ gó² 'e gafaa²¹a.

66 ¿Xiiagi la 'i¹-'oo' 'naa'?

Joon 'in tsá² néei¹ do gajin²in:

—'Ná¹ júun²mo 'ino 'wii¹³ tsaa² tya'a.

67 Joon ga'ñii¹ 'in tsá² do ni² Jesús joongi gajmee²¹mo 'ido joongi gajnáa¹a ni² Jesús.

68 Joon gajin²in 'in tsá² do:

—'Ñu-u líí¹u'u Cristo 'in gasiin¹ Dios, laa¹³ jmaa²'a júu³, ¿'iin gatyuun¹in 'nu?

Jo 'iin²¹²in Tú³jmáa¹ajúu³'e cwii¹in Jesús

⁶⁹Joon lajee²¹² siin¹¹² Jesús tyani 'in tsá² do Tú³-gi tyiin¹in fu caluu tya'i tyi¹. Joon jaain²¹ 'yia²¹² 'in jmoo¹o 'e gø¹² Caifás do gangatyéen¹in li tyiin¹ Tú³ joon gajin² 'in tsamí² do:

—'Nu jon 'in ngi¹ coon¹¹³ Jesús 'in jó² Galilea.

⁷⁰Pe Tú³ do-gi jo garøø¹i tyani 'in tsá² fúui¹ néei¹ do, gajin²in:

—Jo ní³ii 'ee 'e foo²¹'o no.

⁷¹Joon gajeein²¹giXu Tú³ li tyiin¹in do joon gangó¹ tyan'giXu li tyi³ 'oo² 'yá² li 'wooi²¹ tsá². Joon jaain²¹gi 'in gangaa¹'i 'ii joon gasii²¹'i 'in téein² do:

—'In tsañuu¹ no ngii¹o 'ino jon coon¹¹³ Jesús tsá² Nazaret.

⁷²Joon xiaa²¹gi tún¹ jo garøø¹i Tú³ tún¹ ga'íi¹i Dios gajin²in:

—Jo cwii¹na 'in tsañuu¹ no.

⁷³Joon Xu li'ii²¹²Xu joon mo gangatyéen¹in 'in néei¹ do li siin¹¹² Tú³ joon gajin²in:

—'E la ja²mo, 'nu líí¹u'u jaain²¹ jee²¹² 'ino tsu no li² la faa²¹ 'ido-o foo²¹ 'nu.

⁷⁴Joon 'láa² Tú³ 'wii²¹² ga'íi¹i Dios jin²in:

—Wa jo fo³oo 'e la jai² ijmee²¹mo Dios jna, jo cwii¹na 'in tsañuu¹ no.

Joon tsifu joon ga'oo¹o jaain²¹ tuuitsáa².

⁷⁵Joon gati²-tsi Tú³ jiiin¹¹³ la nigajin² Jesús gasii²¹'i 'ii mo gajin²in: “La nu'gi i'óo¹o tuuitsáa², 'ni¹ naa¹¹³ nifaa¹¹³'a 'e jo cwii¹u'u jna.” Joon mo

gati²-tsi Tú³ 'e júu³ do gacwo^í¹o fu jee²¹² 'ná¹ joon
gatyí²o xuui²¹²-tsi 'áai¹.

27

Gangajée¹³i tsá² Jesús tyani Pilato

¹ Joon mo gajná² do joon gasí²i røø²¹ jileeí²¹ 'in
tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tsacøøi¹³ tya' tsá²
Israel xiiala ilijúuin² Jesús.

² Joon gangajée¹³mo Jesús sí'ñúu¹mo tyani Poncio
Pilato 'in líí¹i to² gobernador.

Mo gajúuin² Judas

³ Joon mo galiñii¹i Judas, 'in ga'níi¹ Jesús, 'e
nisií²¹i tsá² røø²¹ xiiala ijúuin² Jesús gajoo²¹o-tsi
'áai¹ joon ngajoon¹³o 'ido 'e dyadya¹ cuu² cwataa²¹
tya' 'in tsá² 'in tyu² to² tya' untsá² joongi tya' 'in
tsacøøi¹³ do.

⁴ Joon gajin² Judas sí²¹i 'in tsá² do:

—Jna-a niga'noo²¹²oo tsaa² mo ga'ní³na jaain²¹
tsañuu¹ 'in jo 'ee tsaa² tya'a sá².

'In tsá² do-gí gañii¹i:

—Jo 'ee cwáain¹ tyijna'a 'e joon 'e cwáain¹ jon 'e
tyi'nú 'woo'o joon.

⁵ Joon Judas coon²¹ gadya² goon²¹ la no-o 'e cuu²
do ni 'wó² inuu cwo¹ fee¹ do. Joon gacwo^í¹o do
joon nga'núu²¹u 'nii²¹² luu²¹²u 'ña'a, joon coon¹³ la
joon gajngaa¹²mo 'ña'a.

⁶ Joon 'in tsá² 'in tyu² to² tya' untsá² do gataa¹³i,
gauntií¹i 'e cuu² do. Joon gajin²in:

—Jo tíí²¹i taa¹³ jna' 'e cuu² lo tsi lí taa¹³ cuu² tya'
cwo¹ tsu cuu² gacín¹in tya' ijúuin² tsá²-a no.

7 Joon tsifu joon gasii²¹i 'in tsá² do røø²¹ iló² coon¹³ sii¹³ 'wó² coon¹³ 'e cuu² do. 'E coon²¹ sii¹³ 'wó² do sii²¹ 'Wó² tya' Titu². Galó¹ 'e 'wó² ilisá² coon²¹ lí² ái¹ tsá² jalín² lí' xiia²¹ 'in júun²in fuu²¹ do.

8 Tsu 'wii¹³ joon sii²¹ 'e 'wó² do ca jmi²¹² no, 'Wó² tya' Jmi¹.

9 Joon coon¹³ la joon gatsín¹ júu³ tya' Jeremías, jaain²¹ 'in gacwó¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹ 'in gajin²in: “Tsá² Israel gajin² iciin¹in 'in tsá² do dyadya¹ cuu² cwataa²¹.”

10 Joon coon¹³ 'e cuu² do galó¹ coon²¹ sii¹³ 'wó² tya' titu² jín¹³ la to² 'e nigatyu² Ña'ñu^{1u}.”

Jesús siin¹²in tyani Pilato

11 Gajée¹mo tsá² Jesús tyani 'in gobernador joon 'ido gaunngii¹i 'ii:

—¿Ti 'nu-u Røøi¹³ tya' tsá² Israel?

Joon Jesús gajin²in:

—Jiin¹³ la nigafaa¹³a no, 'e joon 'e jo¹.

12 Joon mo ga'níi¹ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tsacøøi¹³ do lí coon²¹ gaján¹ Jesús tii².

13 Joon Pilato gajin²in sii²¹i Jesús:

—¿Ti jo nuu²un jilaa²¹ 'e gó² faa²¹ 'ido tyi'i?

14 Joon jo 'ee gañii¹ Jesús coonti. 'Wii¹³ joon ganga'goo²¹-tsi 'in gobernador do 'áai¹.

Pilato tyu^{2u} to² ijúuin² Jesús

15 Jiin¹³ la tiisi² mo gatí² jmi²¹² 'e gatí² 'in gobernador do 'ná¹ láa¹i jaain²¹ tsá² taal² 'nuñi³ tya' 'in tsá² néei¹ 'e fuu²¹ do.

16 Joon jee²¹² jmii²¹² joon 'yuui² jaain²¹ tsá² 'nãñi³ do 'in sii²¹ Barrabás. Tyá²-u cwii¹mo tsá² 'ii.

17 Joon la jee²¹² sícaain²¹ 'in tsá² do gaunngii¹ Pilato 'in tsá² do:

—¿'lin-in 'iin²¹²naa' ilaa²¹²na tyii'? ¿Ti 'iin²¹²naa' laa²¹²na Barrabás si Jesús 'in sii²¹ Cristo 'ee?

18 Tsu galili³o Pilato 'e 'wii¹³ tsiwúu¹mo 'e gajaan²¹ ni 'ido ja'cwoo²¹o.

19 La jee²¹² tyiin¹ Pilato li jmoo¹o 'ii²¹ do gasiin²¹ tsamí² tya'a coon²¹ júu³ 'e jin²: “Jo ciiin¹³ 'wo²o 'áai¹ 'e cwáain¹ tya' 'in tsá² tyúi¹ no tsu liili¹ caain²¹ 'e gací³ii cwáain¹ tya' 'ino coon²¹ 'e canuu²¹.”

20 Pe 'in tsá² tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tsacøøi¹³ do gasii²¹ 'in tsá² fúui¹ 'in téein² do wa' ilí² laa¹i Barrabás joon ijúun²mo Jesús. Joon gatii² júu³ tya'a 'e laa¹i 'ii.

21 Joon gafeei¹ 'in gobernador do tún¹ 'in tsá² do joon gaunngii¹:

—¿'lin jee²¹² 'in gái¹ no 'in 'iin²¹²naa' lá²i?

Joon gañii¹ 'in tsá² do:

—'Iin²¹²moo'o lá²i Barrabás.

22 Joon gaunngii¹ Pilato tún¹:

—¿'Ee-gi ijmaa³aa tya' 'in Jesús no, 'in sii²¹ Cristo?

Jilee²¹mo gañii¹ joon:

—¿Cwotéen¹in tsaa' crúu¹³ 'ino!

23 Joon gañii¹ Pilato tún¹:

—¿'Ee 'e gó² 'e nigajmaa¹a 'ino tyii'?

Pe 'in tsá² do xujoon ga'oo¹o tá² lí¹gi gajin²in:

—¿Cwotéen¹in tsaa' crúu¹³ 'ino!

24 Joon mo galili³ Pilato 'e jo lí² tii² júu³ tya'a pe liili¹ gato² 'in tsá² do mii¹³ joon gatyu² 'in Pilato

do to² 'e jó¹ coon²¹ wúun¹ si'ó¹ jmi²¹ joon garun² un
cwoo²¹ o tyani 'in tsá² taai²¹² do joon gajin² in:

—Jo tsaá² tyiia ijúuin² 'in tsañuu¹ 'in tyúí¹ lo,
tsaa² tyi'naa' no.

²⁵ Joon jileei²¹ 'in tsá² do gañii¹:

—Tsaá² tyijna'a coon¹³ xuui²¹² tyioo'o ijúin¹ 'ino.

²⁶ Joon Pilato do galáa² mo Barrabás joon gatyu^{2u}
to² ipóo²ⁱ 'nii²¹² Jesús joon gajan² ni 'ido ja'cwoo²¹
'in tsatéen¹ in 'ido tsaá' crúu¹³.

²⁷ Mo ngayuui¹³ joon gatø^{1ø} 'láa² Jesús tsi inuu li
néé¹ⁱ joon gauncaain²¹ jileei²¹ 'in 'láa² taain² do li
siin¹² Jesús.

²⁸ Joon gatyii²¹ siin¹³ 'ido joon gapaa²¹ ni 'ido
coon²¹ 'mi² yúun².

²⁹ Joon gajmaa^{1a} coon²¹ corona lí¹ tóon¹
gaton^{2on} tyi² 'ido. Joon gacwo^{1o} 'ido coon²¹
si²¹ 'e son² 'ido coon¹³ cwoo²¹ o tsáa¹. Joon gasi²ⁱ
'wojní¹ⁱ tyani 'ido joon ungøø¹ ni 'ido. Gajin² in:

—¡Wóo² cwoseein²¹ 'in røøi¹³ tya' tsá² Israel!

³⁰ Joon ga'ñí¹ⁱ ni 'ido. Joon coon¹³ si²¹ 'e san² an
do gapó^{2o} 'in 'láa² do tyí¹ⁱ.

³¹ Joon ngayuui¹³ gaungøøi¹ 'in 'láa² do 'ii joon
gatyii^{21o} 'e siin¹³ yúun² do joon gatyin² in Jesús 'e
siin¹³ in do tún¹.

Mo táain² Jesús tsaá² crúu¹³

³² Joon mo gangalín² itsatéen¹ in Jesús tsaá'
crúu¹³ joon gajin¹ in jaain²¹ tsañuu¹ li ningalín²
do. Joon 'in 'láa² do gatyu^{2u} to² 'in tsañuu¹ do
sii²¹ Simón, jaain²¹ tsá² Cirene, 'e cón^{2on} crúu¹³ tya'
Jesús.

33 Joon gatyalín² coon²¹ li sii²¹ Gólgota, 'øøi²¹-tsi tsá² sii²¹, Cwoon¹ Po³ Mootyi² 'Lii²¹².

34 Joon do gacwo¹o Jesús vino 'e sicaai¹³ jmi³ tsi³ tya' joo²¹. Joon mo gatii¹i 'óo¹o 'e vino do sicaai¹³ 'e tyi¹ joon jo ga'un²un.

35 Joon mo ngayuui¹³ gatéen¹in Jesús tsa'a crúu¹³ gacoo¹o 'in 'láa² do mi³ 'iin inli¹ sijn³ Jesús. Joon coon¹³ la joon gatsín¹ júu³ tya' 'in gacwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹ mo gajin²in: “Icóo¹o sijn¹³ijn, ijmaa¹a jmai²xu 'iin inli¹.”

36 Joon do-o gacwó²o 'aa¹ ni 'ido.

37 Joon yu' tyí¹i gataan¹an 'e tsa'a² tya' Jesús 'e jin²: “In no-o Jesús, Róøi¹³ tya' tsá² Israel.”

38 Joon gatéein² jon gái¹ 'uun²¹ jmai² coon²¹ crúu¹³ tya'a coon¹³ Jesús, jaain²¹ li cwo²¹o Jesús tsáa¹ joongi jaain²¹ li' cwo²¹o tooin²¹².

39 Joon 'in tsá² 'in la coon²¹ gangíi¹ la jee²¹² taain¹ Jesús tsa'a crúu¹³ joon gajaan¹ jøøi² Jesús gajíi²in, gajø²ø mootyíi¹

40 gajin²in:

—'Ñu-u, 'in fín¹ cwo¹ fee¹ do joon jmaa¹³a jee²¹² 'ni¹ jmi²¹² tún¹, laai²¹² 'wo'o no. Wana Joon¹ Dios 'nu cwúui¹ tsa'a crúu¹³ no.

41 La joon jon gaungøø¹i 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley coon¹³ tsá² fariseos coon¹³ tsacøøi¹³. Joon sijn²i la 'oo²¹ 'ii jin²in:

42 —Gaun'láai² 'ino tsá² xeei²¹ pe jo lí² láa¹i 'ña'a. Wana la jai² 'ii Róøi¹³ tya' tsá² Israel cwoxáa¹i tsa'a crúu¹³ no joon iun'goo²o' 'ii.

43 Tsaa¹-tsi 'in tsañuu¹ no Dios jin²in, né²du' wana 'iin²¹²in Dios 'ii joon 'e láa¹i 'ido 'ii tsu gajin²in 'e Joon¹ Dios 'ii.

44 Joon ca 'in 'uun²¹ 'in taan¹in coon¹³on do gají²in 'ii jon.

Mo gajúun²mo Jesús

45 Joon ga^{íi}² nuu²¹ la caain²¹ juncwii²¹ mo gatí² tyiaañi¹ ca 'iin² 'ni¹ ca'loo¹.

46 Joon mo gatí² 'e 'ii²¹ joon ga'oo¹o Jesús tá² gajin²in:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? ('E 'øøi²¹-tsi tsá² gajin²in: Dios tyia, Dios tyia, ¿'ee lí²i nigatiu²mo'o jna?)

47 'Inlíi¹³ 'in tein¹ do ganúu²un joon gajin²in:

—'In tsañuu¹ no tø¹ø Elías 'in nigacwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéi¹.

48 Joon tsifu joon jaain²¹ 'in tein¹ do gangó¹ cwiin¹ ngatyaan¹ coon²¹ esponja joon gaun'lá²a esponja do coon¹³ vino tiin²¹ joon gauntyii¹ nii²¹² sii²¹ joon saa¹³a do 'e la mo cwo¹o Jesús i'un²un 'e do.

49 Pe 'in catyaa² do gajin²in:

—Cwoján¹du'; né¹du' wa ijó¹ Elías jalaa²¹² ni 'ino.

50 Joon Jesús ga'oo¹o tún¹ tá² joon gajúun²mo mo ngayuui¹³ jon.

51 Joon tsifu joon ga'gii¹i 'e 'mi² 'í¹i inuu cwo¹ fee¹ do ca ti' yu' ca ti' 'wii²¹². Joongi gajøø²¹ 'wó² joongi cuun²¹² gají².

52 Joon ganó² 'aan²¹ lí si'aa²¹² 'líi²¹² joon fúu¹mo 'in najúin¹ 'in nigatsaa¹-tsi Dios gajii¹in.

53 Joon mo ngayuui¹³ gajiin¹in Jesús ga'wóo²mo 'in tsá² do 'aan¹ tya'a ngatáa¹i 'e fuu²¹ nacwai³ Jerusalén joon fúu¹mo tsá² gangaa¹i 'ii.

54 Joon mo ganí² fii²¹² 'láa² coon¹³ 'in 'láa² catyaaí² do 'in 'aai¹ Jesús xiiala gajøø²¹ 'wó² joon jilaa²¹ 'e nigangó¹ gafoo¹mo 'áai¹ joon gajin²in:

—'E la ja²mo Joon¹ Dios 'in tsañ¹ no.

55 Do-o teein¹ tsamí² fúui¹ wíin²gixu jøø². Ni-gangi¹ 'in tsamí² do coon¹³ Jesús fu Galilea joon nigaunjí²in Jesús.

56 Joon jee²¹² do sin² María Magdalena coon¹³ María sáa³ Jacobo coon¹³ José. Sin²mo jon in sáa³ jón¹ Zebedeo do.

Teen¹mo tsá² ga'áa²mo Jesús

57-58 Capii³ teein¹gi jmi²¹² joon mo gangó¹ jaain²¹ tsá² sá² cuu² seein²¹ fuu²¹ Arimatea 'in sii²¹ Sé³. Gango¹ 'ido tyani Pilato, ngami¹i cuerpo tya' Jesús. 'Ii jaain²¹ tsá² 'in tsa¹-tsi Jesús.

59 Joon gaxíia² cuerpo tya' Jesús joon gaciin¹³in coon²¹ 'mi² taa²¹ 'e tyá².

60 'In Sé³ do naty² to² 'e nalí¹ coon²¹ 'aan¹ tya'a tsa¹ xá¹ 'e tsa¹ii²¹ mi júun²in pe gatan²mo Sé³ Jesús tsi 'aan¹ 'mí² do. Joon² mo ngayuui¹³ gataan¹in Jesús do joon gajni²o 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do coon¹³ coon²¹ cuun²¹² fee¹ 'áai¹. Joon gangaa¹³mo mo ngayuui¹³ do.

61 Pe do-o née¹i María Magdalena coon¹³ 'in María jaain²¹gi do co' do.

Ngalín² 'láa² nga'aa²a 'aan¹ tya' Jesús

62 Mo ngayuui¹³ jm̩²¹² 'e gatyaa¹ tsá² tyá² tya' 'e gatí² jm̩²¹² do 'in tsá² 'in tyá² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tsá² fariseos do ngalín² ngafee¹³; Pilato⁶³ gajin²in:

—Tsaa'to² tyi', t̩¹²-tsii'i la gajin² 'in tajuui²¹ do la mo jiin¹gi ijiin¹in mi tí² 'ni¹ jm̩²¹² 'e gajúun²in.

64 Ts̩ 'wii¹³ joon siin¹u'un 'láa² tsa'áa² 'aan¹ do ca mi tsín¹ 'ni¹ jm̩²¹² tsi 'nee² tsalín² tsá² tya'a tsatyí¹ ni 'ido la 'woo¹ joon la joon ilí² jin²in 'e gajjin¹ 'ido jee²¹² 'l̩²¹². Ts̩ la joon 'e ilifee¹gi 'e tajuu²¹i lagi mo 'wiin²¹² do.

65 Joon Pilato do gajin²in s̩²¹i 'in tsá² do:

—Cwolín²naa' coon¹³ 'láa² joon cwoun'øø¹naa' 'aan¹ do jiin¹³ la cwéei¹.

66 Joon ngalín²mo jon li roon¹on 'aan¹ do. Joon gajni¹i tyá² 'e 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Gataan¹an sello tya' cuun²¹² 'e sijn̩¹ do joon gajaan¹an 'láa² i'áa¹a 'aan¹ do.

28

Mo gajin¹ Jesús

1 Joon mo gangí¹i jm̩²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tya' 'in tsá² do, mo ti li jná² domingo, 'in María Magdalena coon¹³ 'in María catyaa² do ngalín² ngajóø² li roon¹on 'e 'aan¹ do.

2 Joon gajøø²¹ 'wó² 'áai¹. Joon jaain²¹ ángel tya' Ña'ñ̩¹u' gajgáa¹i fu ñ̩¹fú² joon gajjin¹in 'e cuun²¹² do 'e sijn̩¹ 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Joon gacwó¹o ni cuun²¹² do.

3 J̩¹i 'áai¹ la j̩¹ jí² cwaain'ñá³. Joon s̩in¹³in taa²¹ la taa²¹ 'moo²¹.

4 Joon mo ganí² 'in 'láa² do lo gafoo¹i joongi gajlé¹i 'áai¹ joon gaci¹³i lawa'a 'li²¹²mo coonti.

5 Joon 'in ángel do gajin²in si²¹i 'in tsamí² do:

—Jo foo¹³naa'. Ní²oo 'e 'naa²¹naa' Jesús 'in gateen¹in tsá² tsaa' crúu¹³.

6 Pe jo 'yuui²gi lo, nigajiin¹o jiin¹³ la nigajin²in. Nílin²naa', jøø²duu' li ga'í².

7 Cwoliin¹naa' la jmoonoo cwojmaa²aa' tsá² tya'a júu³ 'e nigajiin¹o 'ido. Joon itsáa¹a 'ido nifugi lagi 'ii fu Galilea. Joon do-o iní²in. Jiin¹³ joon 'e 'ná¹ fuu²¹²uu 'naa'.

8 Joon ngaliin¹mo 'in tsamí² do la jmoonoo, 'goo²¹ 'áai¹ joongi jløø¹³i. Ngaliin¹ cwiin¹in ngajmaa¹a júu³ tsá² tya' Jesús.

9 Joon la jee²¹² taa²i fu¹ 'in tsamí² do gajnéi¹ Jesús li ngaliin¹ joon gafee¹i 'ido 'ii. Joon gangatyéen¹in li siin¹² Jesús joon gasoon¹on tii² Jesús gaun'goo²¹o 'áai¹.

10 Joon gajin² Jesús si²¹i 'ii:

—Jo foo¹³naa', cwojmáa²aa' tsaruu²¹na júu³ 'e 'ná¹ tsalín² Galilea joon do-o iní²in jna.

Gatyaa¹ 'láa² júu³ xiiala nigalí²

11 La jee²¹² ngaliin¹ 'in tsamí² do joon 'in 'láa² 'in 'oo¹ 'aan¹ tya' Jesús ngaliin²in jaain²¹ gáa¹i ngajmaa¹³a 'in tyu² to² untsá² júu³ jilaa² 'e nigalí².

12 Joon 'in tyu² to² do-gi ngalín² ngafee¹³i tsacøøi¹³ isiin¹in røø²¹. Joon gacwo²-o 'in 'láa² do cuu² 'áai¹

13 joon gajin²in si²¹i 'in 'láa² do:

—'Naa' foo²oo': “E tsá² tya' Jesús gangatyí¹i cuerpo tya' Jesús la 'woo¹ la jee²¹² nigacwuu²taa'a.”

14 Joon wa mi liñi¹ gobernador 'e nigacwuu²moo', jna'oo'o tyaa²¹a'a júu³ coon¹³on tsu joon jo jngaa¹²i 'naa'.

15 Joon 'in 'láa² do ga'ii²¹mo 'e cuu² gacwo¹ 'in tyu² to² do joon ngaliin¹mo joon gajmaa¹a jiiin¹³ la júu³ gasii²i coon¹³ 'in tyu² to² do. Joon 'in tsá² Israel ca jmii²¹² no jo¹o líi²i jiiin¹³ la júu³ tajuu²¹ gatyá¹ 'láa² do.

Gasiin¹in Jesús tsá² tya'a wa tsalín² tsacwo¹ júu³ tyu² tya'a la 'ui juncwii²¹

16 Joon 'in dyajaa²¹ tsá² tya' Jesús ngalín² fu Galilea fu yuui¹³ moo²¹ jiiin¹³ la nigajin² Jesús.

17 Joon mo gangaa¹ Jesús gaun'goo²¹o 'ido 'áai¹. Pe 'inlíi¹³ gacu^{2xu}-tsi líi²i jon'on ní² ti 'i 'ino.

18 Joon gangatyéen¹in Jesús lí téein² tsá² tya'a joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—Nigacwo¹o Dios jna jilaa²¹ 'ii²¹ 'e sá² ñu¹fú² coon¹³ 'ii²¹ 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹.

19 Tsu 'wii¹³ joon cwolín²naa' la 'ui juncwii²¹ cwo'ne²naa' tsá² 'e lín² tsá² tyiia. Cwosáa¹naa' 'ido jmii²¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ñu^{1u} joongi coon¹³ 'e sii²¹ Joon¹on joongi coon¹³ 'e sii²¹ 'in Espíritu Tyu² tya' Dios.

20 Joon 'ee²ee' 'ido 'e jmaa¹a nuu^{13u} jilaa²¹ to² 'e nigatyu^{1uu} 'naa'. Joon niñii²¹oo' 'e ngii³ jna coon¹³ 'naa' la coon²¹ jmii²¹² ca mi tyéi¹ juncwii²¹. Amén.

Juu³ ty² 'e gafaa^{'21} Dios tya' tsá²
New Testament in Chinantec, Quiotepec
(MX:chq:Chinantec, Quiotepec)

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Quiotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Quiotepec [chq], Mexico

Copyright Information

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Quiotepec

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

3808f8d2-c323-5477-a114-0f18fe74613e